

1937/5/20
 10/5/37

కావేరి

జగన్నాథ స్వామి శక్తులును ఆమె విశేషమూర్తులలో నాలుగు మూర్తులు; ఆవి యామె యంశములు; నావిలో నామె దివ్యత్వమునూ ర్భవించినది; ఈ మూర్తులమూలమున నామె తన ప్రాణికోటిని పరిపాలించును. లోకములందలి సృష్టిజాలమును కాపించును; ఆమె సహస్రశక్తులు ఎట్లు ప్రవర్తించవలెనో నిర్దేశించును. ఎందువలన ననగా జగన్నాథ ఏకస్వరూపిణి అయినప్పటికిని భిన్న భిన్న స్వరూపములతో మనకు గోచరించును. విశ్వమునందామె కార్యము నెరవేర్చు ఆమె శక్తులు మూర్తులు ఆనేకములు; విభూతులు అవిరూపములు ఆనేకములు. జగన్నాథయని మన మే యొక్కరిని పూజింతుమో, ఆమె చిత్ శక్తియే; ఆమెయే సృష్టివంతయు పరిపాలించుచున్నది. ఆమె ఏకమయినను పలువిధమగుటచేత నెటువంటి మాతృబుద్ధికిని, సృతంత్రమైన గొప్ప విశేషమునను, ఆమె వ్యాపారములను తెలుసుకొనుట దుష్కర్తము. ఈశ్వరుని చిత్ శక్తియే జగన్నాథ.

—జగన్నాథ.

కవేరుడను నొక ముని మోక్షాసక్తుడై బ్రహ్మనుగూర్చి పదివేలేండ్లు తపమొనరించెను. తన కార్యక్రమము ప్రకారము బ్రహ్మ తుదకు ప్రత్యక్షమై కవేరుని కావలసిన వరమడుగు మన నాతడు ముక్తిని ప్రసాదించుమని ప్రార్థింపగా బ్రహ్మ “విష్ణు పుత్రికను

మాయను నీపుత్రికగా నిచ్చెదను, ఆమె వలన మోక్షమును బడయు”మని యతనికి చెప్పి విష్ణు మాయతో నాతనికిని, తన్నుకోరెడి యితరులకునుగూడ మోక్షమొనంగుచుండుమని నియమించి యంతర్హితుడయ్యెను.

గృహలక్ష్మి

ఋషియు విష్ణుమాయను మోక్షమునకై ప్రార్థించగా నామె దత్తపితకు మోక్షమే గాక ప్రపంచమున చిరయశస్సును లోకులకు ముక్తియుగలుగు నుపాయమును జింతించి, లోపాముద్రనామమున, తన తండ్రియగు విష్ణుని గూర్చి తపమొనరించెను. అతడును సంసిద్ధుడై సాక్షాత్కరించి యథాప్రకారముగ నరమడుగుమనుడు నామె నదీ రూపముననుండి యితరులకు మోక్షమొసగు నిచ్చు తనకు గలదనియు, దనయందు స్నానముచేసిన యెట్టి పాపులైనను మోక్షార్హులు గావలయు ననియు వరము గోరుకొనెను. దాని కంగీకరించుచు విష్ణువు తాను శాక్యపర్వతమున ఆమలక వృక్ష (ఉసిరికచెట్టు) రూపమున నుండుననియు, నచటికి బ్రహ్మ 'విరిజా'నదీ జలపూరితమగు శంకుచే నరుదెంచి తన్ను పూజించుననియు, నాజలములో నుద్భవమై, దక్షిణ గంగయనుపేర ప్రసిద్ధరీతి వజ్రమునియు, నామె జన్మస్థలమున దత్తాత్రేయ నామమునను, శ్రీరంగనాథ నామమున నామె యొడియందును తానుండుననియు మాయతోచెప్పి యావిధముగనుండెను. మాయయు బ్రహ్మపూజించిన జలంబుల జనించెను. ఆతీర్థ ముందుచేతనే 'శంకు తీర్థ' మనియు, 'సత్యామలకతీర్థ'మనియు పిలువబడును.

ఈ వృక్షాంతమంతయు నెఱింగిన బ్రహ్మ శాక్య పర్వతమున నగస్తుని గలసికొని

కావేరిరూప ధారియగు లోపాముద్రను భార్యగా గ్రహించి భూలోకమునకు గొనిచని ముక్తి ప్రదముగా చేయుమని వచింప నాతడంగీకరించి యామెను భూలోకమునకు గొనివచ్చెను. కావేరి జననాదికమును గూర్చిన నైతిహ్యమిది. లోకమునందు జనోపయోగమగు దేనికైనను మాహాత్యమంట గట్టుచుండుటయు, నట్టి వెల్ల జగన్మాత ప్రాధాన్యముచే స్త్రీ నామములుగా వ్యవహరించుటయు, క్రొత్తదిగాదు. అట్టిచో, సుమారు ఐదువందల మైళ్ల నిడివితో, కోట్ల కొలది జనులకు జీవనాధారమై యుండు కావేరి కిట్టి మాహాత్యమారోపించుట విచిత్రముగాదు. నేడు కావేరియను పదమునకు కవేరమునివలన పుట్టినదని గాక ఇట్లువచింతురు. 'కాపు' 'ఏరి' అను రెండు పదములునుచేరి కావేరియైనది. 'కాపు' అనగా ఎరువు (కావిరంగు)రంగు, 'ఏరి' యనగా తమిళభాషయందు నది, చెరువు అని యర్థము. దాన ఎరువు నీరుగల నది యను సర్థమున కావేరియను సర్థము వచ్చినది. కావేరి జలమునందు వండు ఎక్కువగా చేరి యెరువుగానుండుట ప్రసిద్ధము గనుక నిట్టి పేరు బైలుదేరియుండ లేరువార ఆ పేరునకు సరిగా కథనల్లి దానికి వ్యుత్పత్తి యనుచు నూహించియుండవచ్చును. కావేరి యైతిహ్యముననుసరించి ప్రక్కనుగల త్రివర్ణ చిత్రము చిత్రంపబడినది.

గృహలక్ష్మి

శ్రీమతి వి. చుహాలక్ష్మీగారు

ఉ. ఎన్నడుగాని కైతయన నెట్టిదోనేర్వని నాకునిప్పు బల్
తిన్నని వాగ్విలాసములఁ దీర్చిరచించు కవిత్వతత్వముల్
గ్రన్నననేర్పినావు గృహలక్ష్మి! నినుఁ బఠించుచుంట నే
నెన్నటికైన నీముఠమొకింతయునైనను దీర్పనేర్తునే?

సీ. నీమూలమునఁగాదె నిఖిలధర్మంబుల, నిరతంబుశ్రద్ధతో సరయుచుంటి
నీమూలమునఁగాదె నెరవగుశ్రీధర్మ, మత్వంతభక్తితో సరయుచుంటి
నీమూలమునఁగాదె నీతిబోధకమగు, వ్యాసంబులెన్నేని సరయుచుంటి
నీమూలమునఁగాదె యేమూలలోనున్న, సరయఁజాలనిలోక మరయుచుంటి

గీ. ఇట్టి నీతికిఁగీర్తికి నెల్లయెడల, నాలవాలమై యున్ననీ మూలమునఁ
గాదె యోగ్యహలక్ష్మి! భాగ్యభవభాగ్య, సౌఖ్యజీవనమరయంగఁ జాలితిపుడు.

చ. నెలకొకసారి నాహృదయనీరజమందున నీస్వరూపమున్
నిలుపుదువీవు తల్క్షణమె నెచ్చెలిపిండునుజేరఁదీసి నీ
సలలిత వాగ్విలాసములసారము నంతయుఁగ్రోలుచుందు నీ
వలననమస్త సంపదలువర్ధిలుగా గృహలక్ష్మిపత్రికా!

గీ. అట్టి నీమేలు మఱువంగ నెట్లులొను, చెప్పికొనుచుందు నెలదాక యొప్పిదముగ
నంతలోనన నీబాడ సరయుచుందు, నిల్లె సకలమానందమై యెసఁగునాకు.

గీ. నిన్నుఁబొసిన క్షణమెప్పు నేనెఱుంగ, మెలఁగుచుందును నీలోనఁ గలసిమెలసి
నెచ్చెలివటన్న నాకెప్పు నీవసుమ్మ, నాదు జీవయాత్రకు మంచినొకవీవ.

చ. కవితవచోవిభూతియెసఁగన్ గలకంతమునెత్తిపాడు మో
లలన! వికాసమై మిగులశ్రావ్యమునై మధురంబునై మహా
లలితమునై ప్రకాశమయిరాజిలు సత్కవితావినోదనీ
లలు కవిసార్వభౌములు నిరంతరమున్ నినుమెచ్చునట్లుగన్.

ఆముక్తమాల్యద

శ్రీమతి పాకల రాజామణయ్యగారు

అరిసుండియు మనదేశమున అన్నివిజ్ఞానములకన్న ఆధ్యాత్మికవిజ్ఞానము మిన్నయైనది. ఎందఱో పురుషులు, స్త్రీలు, బాలిబాలికలు, భగవంతు ననన్యాపేక్షమగు భక్తిపేమలచేగొలిచి తన్మయ్యై యాతనియం దైక్యమెవలెనో చారిత్రకవిదర్శనములున్నవి. మాతాపుత్రస్వాయముగ కొందరు, సతీపతిస్వాయముగొందరు, ప్రభుసేవకస్వాయముగొందరు, గురుశిష్యస్వాయముగ కొందరు, ఇట్లనేకవిధములుగా భగవంతుని ప్రేమించిరి. అందుస్త్రీలు మాతృమతస్వాయముగను, పతిపత్నిస్వాయమును ఎక్కువధ్యానించినది రాధ, మీరాబాయి, తరిగొండ వెంకమాంబ మొదలగు ననేక భక్తకళామణుల చరిత్రములవలన తెల్లమగుచున్నది. ద్రావిడులలో ఆండాళు, ఆముక్తమాల్యద, చూడికుడుత, కోదైయునుపేళ్లతో వ్యవహరింపబడు బాలభక్తకోమటితరిత్ర చాల నాహ్లాదకరమును పవిత్రమునైయున్నది.

ఈమె పాండ్యదేశమున శ్రీవిల్లిపుత్తూరను ఊరియందు తులసివనమున విష్ణుచిత్తుడను పరమభక్తునకు దొరికెను. ఆవిప్రు డీశిశువును గొనివచ్చి మక్కువతో పెంచి విద్యాబుద్ధులు గఱపుచుండెను. ఆండాళుకూడా, జనకునితో, దేవునకు పుష్పమాలలుగట్టి యిచ్చుచు నాతనివల్ల శ్రీవిష్ణుదేవుని లీలావతారవిశేషములను వినుచుండెడిది. సాధువుల పరిత్రాణమునకును దుష్కృతుల వినాశమునకును లీలామానుష విగ్రహుడైతి న లీలావతారములలో కృష్ణావతారమన్న నీమె కెక్కువప్రీతి జనించెను. తాను నాకృష్ణునే పెండ్లాడవలెనని కోరుచుండెను. భాగవతములో గోపికలు భనుర్మానవ్రతము నాచరించి కృష్ణుని పెండ్లాడిన ఘట్టముజదివి తాను గూడ ఆవ్రతమాచరించిన కృష్ణసాన్నిధ్యమబ్బునని యెంచి తండ్రివలన ఆవ్రతవిధానము బాగుగాదెలిసికొని వ్రతమాచరింప నారంభించెను. ఆకాలమున గోపిక లొకరి

నొకరు హెచ్చరించుకొని యందఱును గుమిగూడి శ్రీకృష్ణునినగరుజేరి కృష్ణునిప్రార్థించి యీప్సితార్థముబడసిరి. ఈమెకా గోపికలు లేరు. కాన భక్తిశ్రద్ధలతో వ్రతదినము వ్రతమాచరించి వా రెట్లాక్కుక్కగోపికను లేపుకొని గోష్ఠియందుకలుపుకొనిరో యట్లే మనమున నూహించుకొని తన పాండితీగరిమచే పాశురములని ద్రవిడమున తెప్పబడు పద్యములురచించెను. కొన్ని పాశురములలో గోపికలను లేపునట్లును, ఆవెనుక కృష్ణుని ద్వారపాలకుని, సందయశోదలను, నాగ్నజితిని, కృష్ణునిలేపునట్లు పద్యములు రచించెను. మాసదినము లిట్టిదీక్షతో వ్రతమొనర్చి మాసాంతమున తండ్రితో శ్రీరంగమునకేగి రంగనాథుని సాన్నిధ్యమున ఈముప్పదిపాశురములను భక్తితస్మయతతో జదివి కట్టకడవట భక్తిపారవశ్యమున అచేతనురాలైపోయెను. ఆ పవిత్రురాలి జీవన జ్యోతి పరమాత్మునియందు లీనమైపోయెను

భౌతికశరీరముతోనే భగవంతునియం దైక్యమైపోయెననియు విష్ణుచిత్తుడు పుత్రికావియోగము సంహింపలేక దేవుని భ్యానించుగా రంగభాముడు తన పాదసాన్నిధ్యమున చూడికుడుత ప్రతిమ గాన్పింపజేసినట్లును ఆ యర్చావతారములకే పంగునినెలయందు తిరుక్కల్యాణమని వివాహమహోత్సవము జరుపుచున్నట్లును అనేకు లనేకవిధములుగా వ్రాసియున్నారు. ఏదియెట్లున్నను ఆ పరమ భక్తురాలు భక్తిపారవశ్యమునొంది భగవంతునియం దైక్యమైన మాటమాత్రము నిజము. అప్పటి కామెకు పన్నెండుసంవత్సరముల వయస్సని చెప్పుదురు. ఇంత చిన్నవయసుననే యిట్టిభక్తి యింతపాండిత్యము గల్గుట యెంతయపూర్వమో చూడుడు. అందువలననే యిట్టివారలను భగవదంశ సంభూతులందురు. బాల్యచాపలమున తండ్రి కట్టిన పుష్పమాలలను తండ్రిలేనిసమయమున తానుధరించి యద్దమున యందముజూచుకొని యెప్పటియట్లు పెట్టుచుండెడిదట. ఒకదిన మా మాలలో వెండ్రుకయుండుట పూజారి గాంచి విష్ణుచిత్తునితోజెప్ప నాత డా యపచారమునకు భేదపడి పుత్రికనడుగ నామె నిజమొప్పుకొనెను. అట్లుచేయవలదని పుత్రికకు బుద్ధిజెప్పి మంచిమాలికలను తిరిగి కొనిపోయి స్వామికి సమర్పించెను. దేవదేవుడర్చకుని స్వప్నమందు సాక్షాత్కరించి గోదాదేవి ధరించినపూవులే తనకుప్రియములుగాన అట్టిపుష్పములనే యికమీద సమర్పిం

పుమని చెప్పెనట. అందువలన నామెకు ద్రవిడమున చూడికుడుతయనియు, సంస్కృతమున ఆముక్తమాల్యదయనియు పేరు వచ్చెను. ఈమెరచించిన తిరుప్పావై యను గ్రంథ మతిమనోజ్ఞముగను భక్తిరసప్రధానమును నున్నది. మచ్చున కొక్కపద్యమునకు తాత్పర్యమువ్రాయుచున్నాను. భగవంతుడు సాక్షాత్కరించినవెనుక మీ కేమికావలెనని యడుగ “ఇంతవేకువనే నిన్ను నిద్రనుండి లేపి కష్టపెట్టి గోవిందాయను చిన్నపేరుతో బిలిచి యగౌరవరచితిమి. మే మేమియు దెలియని గొల్లబాలికలము, గాన మాతప్రమన్నించుము. ఏడేడు జన్మలందును యనన్యాపేక్షమగు నీపాదభక్తి కలుగునట్టి బుద్ధి నొసంగుము. మా కింకేమియు వలదు.” ఎంతమృదువుగ నెట్టి భక్తిభావములతో నున్నదో చూచితిరా. ఈ పాపని రచించిన గ్రంథములలో వారణమాయరమను గ్రంథము సుధామయోక్తులతో స్వభావయుక్తమగు వర్ణనములతో మిక్కిలి యింపుగా నున్నది. చెలికత్తెతో తాను శ్రీకృష్ణుని బెండ్లాడినట్లుస్వప్నముగాంచితిసని చెప్పినట్లుండును. ఇట్టి పరమపవిత్రలగు నారీరత్నముల చరిత్రములను మనబాలికలకు పఠనీయగ్రంథములుగా నేర్పరచిన ప్రాచీనాస్మత్యమునందు బాలికల కాశజనించును. అటువంటి మహాప్రతిభావంత లుద్భవించిన దేశమునబుట్టి విదేశవిజ్ఞానములకై ప్రాకులాడి రెంటికినిశెడిన రేవదులమై పరిహాసాస్పదుల మగుచున్నాము.

మాంసాహారము మంచిదా!

శ్రీమతి పాకల చంద్రకాంతామణిగారు

దేవదేవునిచే సృష్టింపబడిన మన కా దేవదేవుడే శరీరధారణకై కావలసిన ఫలములను కండమూలాదులను ఆహారముగా సృజించి యున్నాడు. ప్రకృతిచే నియోజింపబడిన పరిశుద్ధమును ఆరోగ్యకరమునగు నట్టి యాహారము మనము భుజింపజాలక వానిని పచనముజేసి వానియందుగల యుత్తమగుణములను రూపుమాపి యదియే మిగుల రుచ్యమని భావించుచున్నాము.

సరియే. అనాదినుండియు వచ్చు నిట్టి వాడుకను మనము వదలజాలముగాని పరమేశ్వరుడిచ్చిన ఫలమూలాదులను మాని, శాకములనువదలి, మాంసమును భుజించుట మిగుల హేయమగుకార్యము. మనవంటి జీవమేగల యొకజీవిని కోసికొని దాని మాంసమును భుజించుటెంత యనవ్యక్తమగుచున్నదో, యెంత సాపకృత్యమో గమనింపకుండ నున్నారు.

పరమేశ్వరుడు వివేలికాది బ్రహ్మపర్యంతము నిండియున్నాడు. ఆ కారణముచే మనమే జంతువుల వధించినను ఈశ్వరుని వధించినట్లులే యగును. కావున దేనిని సంహరింపరాదు. 'అట్లయిన శాకాహారము గూడ నిషేధమే. చెట్లు చేమలు మాత్రము నజీవములుగావా! వానిని భుజించుట ఈశ్వరహింసగాదా!' యని కొందరు వాదింతురు. అట్లయిన మనము నడచుటగూడ పాపమే. ఏలన మనకాలి క్రిందబడి యనేక

జీవరాసులు చనిపోవును. అట్లని మనము నడువకుండనుండుటయెట్లు? శ్వాసమువీల్చుట గూడ యయుక్తమే. వాయువునందుగల యనేకక్రిములు మన యుచ్ఛ్వాస నిశ్వాసములచే నలిగిచనిపోవును. అట్లని మనము శ్వాసము నిలువగలమా? అట్లయిన మనము జీవించుటెట్లు; చెట్లుచేమలకువలెగాక జంతువులకుగల్గుబాధ మనము కండ్లార గాంచగలిగెదము. మానవులకువలెనే వానికి చీమునెత్తురు గలదు. వానిని వధించునప్పుడవి చెందుబాధ తలంచినంతనే కష్టమగుచున్నది. అదిగాక, జంతుమాంస మొకటియు మానవమాంస మొకటియు నగునా? ఏవి భుజించిననేమి! తలచిననే రోత పుట్టించునిట్టిది ఆహారముగ భుజించుట పాపదాయకమగు నిట్టికృత్యము మానుటెంతయు సమంజసము.

వానిని మేము చేతులార జంపినగదా! మాకు సాపమంటును. ఆసాపమంతయు వాని వధించువారికే చెందుననికొందరుయుక్తిపరులందురు. కొనువార లుండుటవలననే గదా నోరులేనిజంతువు లకాలమృత్యువువాల బడుచున్నవి. కొని తినువారులేకున్న నావధింపబడు జంతువులమాంస మేమి చేయుదురు? దీనిగూర్చి 'జీవబ్రహ్మైక్య రాజయోగ సారామృతమ'ను గ్రంథమునందొట్లు చెప్పబడియున్నది. 'ఓ మాంసభక్షకులారా! మీరు మాంసమును తినుటను

మానినచో వానిని విక్రయించువారికి పని లేక ఆవృత్తినివదలి యింకొకపనికి ప్రయత్నింపగలడు. అప్పుడు జీవహింసయనుపాపకార్యము తప్పకనశించును.' కావున జంతువులను వధించువారలకంటె వాని మాంసమును కొని తినువారలదే హెచ్చుపాపమని గ్రహింతురుగాక!

మరియు మత్స్యమాంసాదులను భుజించుటవలన కామక్రోధాది తామసికగుణములుద్భవించును. 'శాకాహారులకుమాత్రము తామసికగుణములులేవా?' యని కొందరు వాదింతురు. పుట్టుకతోడగల్గు గుణముల నెవరు మాన్పగలరు? అట్లని వానిని మరింత హెచ్చించుట భావ్యముగాదు.

'మాంసాహారము దైవనిర్ణయమే యనియు నిందుకోష మేమియులేదనియు నిట్లుచేయుటవలన భూభారమడంగుననియు కొందరు వాదింతురు. ఇది యెంత సవ్యముగానున్నది? అట్లయిన కనబడిన ప్రతి జీవిని చంపుటయే యుక్తముగాదా? అట్లుగాక మానవు లొకరినొకరు చంపుకొనిన పాపమని తలంచుటయేల? వారిని శిక్షించుటయేల? పరమేశ్ఠి ప్రపంచమునందు ఎనుబడినాడుగులక్షల జీవరాసులను పుట్టించియున్నాడు. కనుక అందులో చేరినవియే మేకలు, కోళ్లు. ఇంతియేకాని మనుజునికొర కవి యెన్నడును సృజింపబడియుండవు.

"సింహశార్దూలాది మృగములు మాంసాహారులు గావా? అవి దైవనిర్ణయములు గావా? అట్టి మనకుగూడ మాంసాహారము దైవనిర్ణయమే" యని కొందరందురు. ఇది విచారణీయాంశమే. జంతువులను మన మాహారవిషయములో ఆదర్శముగా గొనునప్పుడు వానివలె మానవులు గూడ పచ్చిమాంసమునే భుజించవలసియున్నది. అట్లుగాక పచనముచేయుటేల? దైవము మానవులకు బుద్ధి యనునది యొసంగియున్నాడు. దానిచే మానవులు తక్కిన జీవరాసులకన్న తెలివిగలిగి మెలగుచున్నారు. జంతువులవలె మానవులు దిగంబరులైయుండక పసనములు ధరించుచున్నారు. వానివలె వివీనములలో దిరుగక దైవదత్తమగు బుద్ధి నుపయోగించి గృహములను నిర్మించికొని నివసించుచున్నారు. అట్లే పైవిషయములనుబట్టిచూడ మాంసాహారము వర్జనీయమనియుమంచిదికాదనియు తోచుచున్నదికదా! కావున మానవులు దైవదత్తమగు బుద్ధి నుపయోగించి గర్హనీయమును, సింద్యమును, అనారోగ్యకరమును, పాపదాయకమునగు మాంసాహారమును వదలి, శాకాహారులై జీవహింస మాని, నోరులేని జీవులపాలిటి మృత్యుదేవతలుగాక, వాని నకాలమృత్యువువాతనుండి దప్పించి దేవదేవుని ప్రేమకు పాత్రులగుదురుగాక!

అతడొక ఫకీరు

వెండితెగలగడ్డం వికాలవక్షస్తలం మీదికి ప్రాకు తోంది. ఉలికిన బట్టకుంటే ముడుతలుపడిన శరీరం. శీవకర్తిని యీసుతున్న దీర్ఘవయనాలు, విరివిగల నుదురు, పొడుగుపాటిముక్కు—

చేత లాంతరుపట్టుకుని ఆ నిశీథంలో గిలకను త్రిప్పుతూ.

—మీపిల్లలోకి

జెల్లలోకి

ఫల్లంగఉండాలి

మీపాడీపంటలో

వృద్ధిపొందాలి...

అలాకనాం.....

—అంటూ నిశీథం ప్రతిధ్వనించే కంఠంతో పాడుకుంటూ పోతున్నాడు. ఆకాశ దీధిని మిలుకు మిలుకు మంటున్న నక్షత్రాలు, చెల్లమీద శబ్దంచేస్తూన్న కీట

కాలు, ఉడుతైట కూనిరాగాలు తీస్తున్నవృక్షాలు, తప్పు మరెవ్వరు ఆపాటని ఆలకించటంలేదు.

బాటప్రక్కనఉన్న మురికికాలవలో కుక్కపిల్ల కూనిరాగాలు తీస్తూవుంది. ఆ జాలిహృదయం కాళ్లను బంధించింది, కంఠాన్ని ఆరికట్టింది. ఫకీరు తన లాంతరుపైకెత్తి దరికిపోయాడు. చిన్నకుక్కపిల్ల కాళ్లు చేరులు గిజగిజాతన్నటుంటూ ఉత్సృష్టంపడుతుంది. నెమ్మదిగా పైకితీసాడు.

* * * *

దానికేం ఉపచారంచేసేదో ఆఫకీరుగాని అప్పటికి ఆకుక్క చాల బలంగాఉంది. ఫకీరుమందు లాంతరు నోటితో కరుచుకొనిపోతుంది ఆకుక్క. ఫకీరు గిలకను త్రిప్పుతూ కంచుగొంతుకతో పాటపాడుకొంటు

పోతున్నాడు. ముందు నడుస్తున్నకుక్కను ఆకృర్యముగా చూస్తున్నారందరు.

దయగల హృదయాలు ధర్మం చేస్తున్నాయి— కొంతమంది—అడుక్కోటానికి యిదో ఎత్తని పదతిడుతున్నారు.

లాంకం తనుగురించి ఏమనుకొంటున్నారోననే దిగులే లేదు అతనికి. తనగిలక తాను, తన్మయత్వములో లేలి పోతున్నాడు.

అక్కడక్కడ కుక్క లాంతరును క్రిందపెట్టి ఆగు తోంది. పాట పూర్తికాగానే నడకసాగిస్తుంది.

* * * *

: అంకితం :

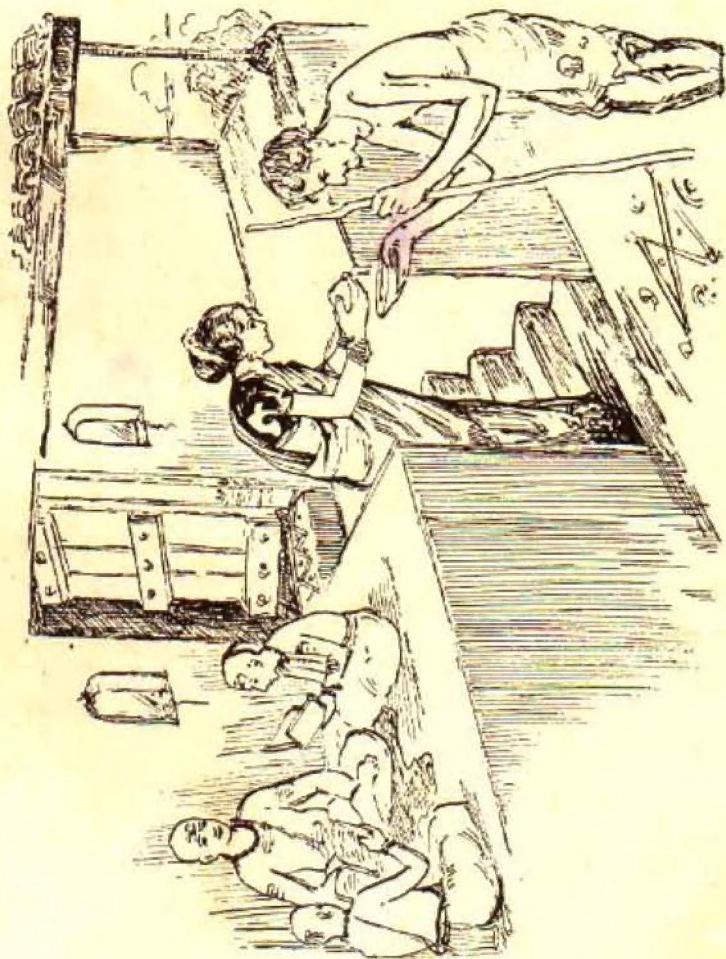
మేరీవంటి కృతజ్ఞతీవులకు

ఆకోలా ఫకీరుకి తినటానికిమాడ యేమిదొరకలేదు— పోయినవర్షం— తనకుక్క తాను ఒకరిముందు ఒకరు కూర్చుని మూగభాషలో ముచ్చటపడుకుంటున్నాడు.

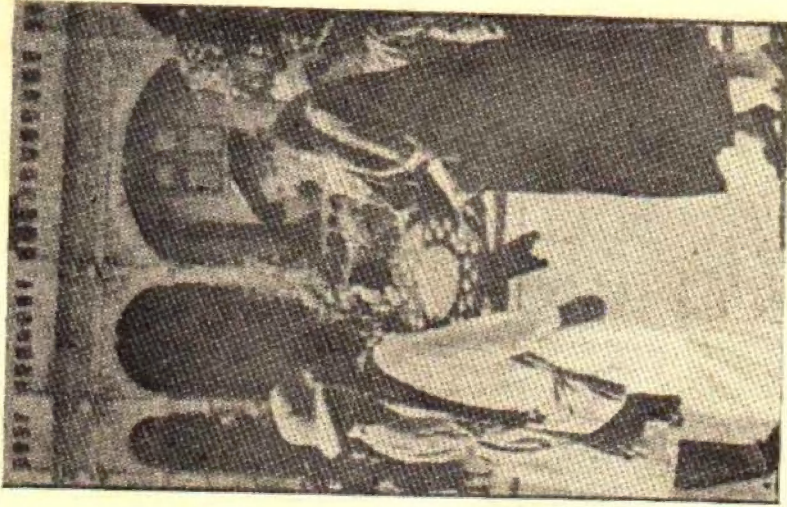
ఆకుక్క ఉండీఉండీ చటుక్కుని పరుగెత్తుక వెల్లిం దెక్కడికో ఆకృర్యముతో చూస్తున్నాడు ఫకీరు. ఒక నిమిషాని కల్లావర్షంలో తడుస్తూ పెద్దరొట్టెఒకటి నోట్లో కరచుకొనివచ్చిఫకీరువడిలో పెట్టిందికుక్క. ఫకీరికి వింత, ఆనందం ఒక్కసారి కలిగాయి. నోరులేని ఆహృదయం తన హృదయవేదన కారొట్టెతెచ్చినందుకు నివ్వెర పడ్డాడు. కొంచెముక్కువించి దానికుండువేసి తానారొట్టెని తుడుచుకొని తింటున్నాడు కాని కుక్క మాత్రం ఆముక్కును అంటకుండా యిదిమాడా నీవే తినమన్నట్టుగా సంజ్ఞచేస్తోంది.

మాటలువేర్చిన ఆకుక్క హృదయంజ్ఞానం తెలియని మానవహృదయంకంటే యెన్ని రెట్లుమేలో!

* * * *

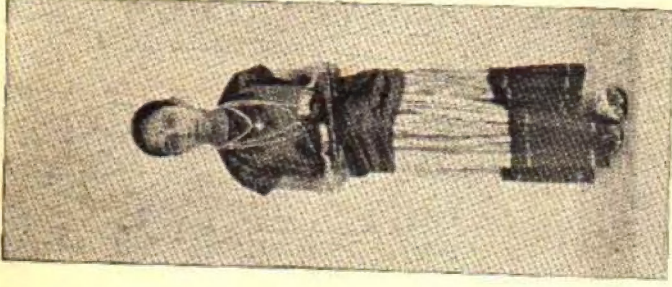

శ్రీమతి

లిన్ లిల్ గోపతిగారు

కాలభట వేదికలకు బహుమతుల పంపటం.

మిస్ - వి. జమ్న

న్యూ ఢిల్లీలోని మద్రాసీయుల విద్యావంశములకు
సంగీత పుణ్యమునకు 'శ్రీమతి ఆర్.జి. గోదావరి
అమ్మ' గారి ప్రథమ బహుమతిహాజరు.

నిశిరాత్రి

వర్షంతురినీ కురిసి ఆపుడే వదలింది. మేఘాల్ని పొడుచుకుంటూ వస్తున్నాయి చుక్కలు. అక్కడక్కడ వర్షపునీరు గుట్టలలో నిలిచిఉంది.

ఫకీరు వంటరిగావస్తున్నాడు; వెనకనీర్లు తిమ్మకుంటూ వస్తూంది కుక్క.

అది వాల్చుకోడల్ మొగ—అక్కడవరకూ వచ్చి దారితెలియక నిలబడిపోయాడు ఫకీరు—ఒక కానిస్టేబులువచ్చి ఫకీరిని పట్టుకున్నాడు. ఒక తమ్మతన్ని—‘మాదర్ ఫోర్’...’అని యేమో అవలోకూండగానే కుక్క పోలీసు పిక్కపట్టుకున్నది. కేవలమేక వేళాడు పోలీసు. ఫకీరు కుక్కను పట్టుకుని ఆపు చేశాడు. పోలీసు కేటునుంచి విజర్ చేసి ఊదాడు; యింకోపోలీసు తూలుకువచ్చాడు అక్కడికి; యిద్దరు కలిసి ఆ ఫకీరుని పట్టుకుని స్టేషనుకు తీసుకుపోయారు. ఆకుక్కనూడావస్తే చాంట్లో ఒక పోలీసు కర్ర యెత్తి కొట్టాడు. దూరందూరంగా వాళ్లవమనలిస్తూ స్టేషనుకు పోయింది కుక్క.

* * * *

ఆ పుటికి మూడుగోజాలనుంచి రిమేన్ డులో ఉన్నాడు ఫకీరు—యెందుకు?

అంతకుముందు ఆడోన్లో రెండుమూడు చోరీలు జరిగాయి. చోరీని పట్టుకోలేని అపరుగులు ఫకీరే చోరీ అన్నాడు. పొపిష్టిలోకం నమ్మింది కూడాను.

కుక్క కేటునుంచుఉన్న రావిచెట్టువద్ద కూర్చుని ఫకీర్ను చూస్తూ విలపిస్తూంది; ఫకీరు లోపలనుంచి

పోతుని సంజ్ఞచేస్తూన్నాడు పోలీసులు. అనేకసార్లు రాళ్లురువ్వారు ఆకుక్కమీదికి; తిరిగి అక్కడికివచ్చి ఫకీరు కవలడేట్టు కూర్చుంటూంది.

అలోచా ఫకీర్ను కోర్టుకు తీసుకుపోయేలోచా. నిండు దుస్తులతో పోలీసులు ఫకీర్ను రైలుస్టేషనుకు తీసుకోస్తున్నారు. కుక్క చీవంగా విలపిస్తూ వాళ్లను వెన్నాడింది. బండిరాగానే ఫకీర్ని బండి యెక్కించారు పోలీసులు. కుక్కనూడ బండివద్దకువచ్చి పెట్టెలోకి ఉరకపోయింది. పోలీసులు కర్రలతో మోదారులై కేటూలీలు రాళ్ళతోయివ్వ వెదలకొట్ట ప్రయత్నించారు. యెంతకొట్టివా ఆకుక్క అక్కడనుంచి కదిలిందే కాదు.

బండి కదిలింది—కుక్క బండితో కూడా పరుగెత్తడం మొదలుపెట్టింది. రెండుమూడు ఫర్లాంగులు బండిలో పరిగా పరుగెత్తింది. ఫకీరు—పోలీసులు—బండిలో ప్రయాణీకులు—ఆకురతతో వింతగా పరిశీలుస్తున్నారు. చాలవరకు పరుగెత్తి పరుగెత్తి ఒకగంతుజేసింది రైలు మీదకు తలుపుతగిలి బండిక్రింద పడింది.

యినపచ్చరాలు ఆకుక్కను నవలీకాయి.

ప్రయాణీకులందరూ అయ్యోపాపం యెవరిదా కుక్కన్నాడు. ఆపెట్టెలోఉన్న ఒక ప్రయాణీకుడు—అసలు ఆకుక్కవాడే—దానిపేరు మేరీ—జబ్బుచేయుట చేత వదలివేళాను—యిప్పుడు దాన్ని యెవరుపెంచు కున్నాలో మరి—అన్నాడు.

ఫకీరు ‘మేరీ’అంటూ రెండుద్రుధారలు వదిలాడు. బండి కరకే న్నపోతుంది.

కేసరిరత్నములు

రామచంద్రాచార్యులు గారు వి. పి.

ఉ. నీవొసరించుకార్య మది నీతికి భూతికి నాలవాలమై

భూవలయముననుయశముగ్ గొనజాలినదై సతఃబుమో
దావహమై సతీమణుల కందఱకున్ దలలోనినాల్కయై
చేవగలటిదై కవులచే నుతిఁగాంచుచునుండ కేసరి!

గీ. శ్రీలసాలిట గృహలక్ష్మీచేయుచున్న, సేరయిట్టిదట్టిదనుచుఁ జెప్పఁదరము
గాదు వేలకొలఁదిగ విజ్ఞానధన్య, లైరి కాంతలెందఱో దీనినందఱట్టి.

ఉ. భారతదేశమందుఁ జదువగలవారతిస్వల్పు లందు నీ
ధారుణిలోన శ్రీగణము తద్దయుఁదక్కువ విద్యలోన న
వ్యారలనెందఱేరి సులభంబుగజ్ఞానులుగాఁగఁజేసె ను
శ్రీరహి మీరు పత్రికను చేధరియించుటఁజేసి కేసరి!

గీ. చదువు మొగమెఱుంగనివారు చదువనేర్చి, వ్రాయఁజాలనివారలు వ్రాయనేర్చి
యొప్పిన కవిత్వమునుగూడఁ జెప్పనేర్చి, రసిన గృహలక్ష్మీపత్రికా ఘనతఁచెప్ప.

ఉ. చేవగలటిపత్రికను సిద్ధముచేయుటఁజేసికాదె ఛా
శ్రీవలయంబునందున సతీమణులెందఱో బుద్ధిమంతులై
చేవగలటికైతయును జెప్పగలటివి శేషప్రజ్ఞకున్
దావలమెరి నీ కతనఁ దక్కువయేమిటి నీకు కేసరి!

గీ. లోక్రచేతన నిన్నెల్లలోకమెఱుంగు, మేటివైద్యుఁడవంచు నే సాటిలేక
యివ్వడి గృహలక్ష్మీయే విప్పిచెప్ప, నాంధ్రభాషలో నీకుగలటిప్రజ్ఞ.

గీ. పరమభాగ్యసాధాగ్య వై భవములెల్ల, సందఁగల్గెను దివ్యనవ్యభవసంబో
కందు సమకూర్చినావన్న ఘనతఁచెప్ప, నీవు గృహలక్ష్మీకై చేయుసేవలెల్ల.

ఉ. వేయినచింపనేల? పృథివీతలమందు ఘనండువన్న నీ
వే యని గానముగ్ సలుపు విజ్ఞతఁగన్న సవంచమెల్ల నా
దాయముచాలకున్నను సుదారగుణంబది హేచ్చుచుండె బ్ర
హ్మయువుగలుగట్లు పరమాత్ముఁడు ప్రోచుతనిన్న కేసరి!

ఘోషా పుట్టుపూర్వోత్తరములు

శ్రీమతి యస్. కె. రాధామణిగారు

శ్లో॥ “నగృహాణి నవస్త్రాణి నప్రాకారాస్తరస్క్రియాః ।

నేదృశా రాజసత్కారావృత్త మావరణంస్త్రియాః ॥”

(పాల్కీకి)

భారతదేశమున ఘోషాపద్ధతి ఆనాదినుండి వచ్చిన యాచారము. ఘోషాయనిన గోవునుని తెలియుచున్నది. ఇది స్త్రీలనే బాధించినది. స్త్రీలయొక్క శీలమునుగూర్చి సంకయించి పురుషుల వీరీతిగ చేసి యుండవచ్చును. ఈ ఘోషాపద్ధతి పూర్వకాలమున చాల తీవ్రరూపమును దాల్చియుండి, యెక్కువ కట్టుదిట్టములలో నుండెడిది. ఆధునికకాలమున పాశ్చాత్య విజ్ఞానము విద్య, నాగరకతా సంస్కరణములచేతను నీది కొంతవఱకు తగ్గిపోవుచున్నది. ఘోషాపద్ధతులు చాల వరకు గొప్పవారి గృహములందే యెక్కువ. వీరవారును, కొంచెముగ ధనముగల మధ్యతరగతివారును, జీవయాత్రకై స్త్రీలుకూడా కష్టపడునట్టి సంసారములను ఘోషాపద్ధతి నవలంబించుటలేదు. సరిష్ఠకులను బట్టి వీరియందు విర్బంధముగ తొలగిపోయినది. ఈ రీతిగానే ఆధునిక ప్రపంచమున నైలుబండ్లు, మోటారులు వచ్చియున్న దినములలో సమయానుకూలముగ ఘోషా యంతరించుచున్నది.

చరిత్రనుబట్టి చూచినయెడల ఆర్యులు హిందూ దేశమునకు వచ్చినపిమ్మట జాతులైర్పడగ ఘోషాపద్ధతి పెద్ద బాధివారిని ధనికులను ఆక్రమించినది. అప్పుడది వారిలో గొప్పగౌరవమని తలంచెడువారు. ఇస్లాముమతము హిందూదేశమునకు వచ్చినతరువాత హిందూదేశమున అప్పటికి ప్రబలియున్న ఘోషా

పద్ధతినే యిస్లాము మతములలోని ధనిక తెగవారు అనుకరించినది చరిత్రకారులు చెప్పుచున్నారు.

పూర్వకాలమున ఘోషాపద్ధతి యెట్లుండినది? ఏ రీతిగ నుండినది? అను విషయములకు మనకు ముఖ్య భారములు పురాణములు, భారతరామాయణాదులు, మనుధర్మశాస్త్రమున ఘోషా నిర్బంధ ఆచరణీయముగ చెప్పులడినది. ఇందుకు కారణము స్త్రీలను నమ్ముటకు వీలులేదట. స్త్రీలు ఒక వ్యయింపవలయును తప్ప యితరత్ర బహిరంగముగ చరియింపకూడదట. భారత రామాయణములందు ద్రౌపది, సీత, మొదలగు పతి ప్రతీతి “రాజదార లనూర్జంపశ్య తాదు ర్దరా” అని నట్లు జీవితలకు సయితము కనబడకుండిరట. శ్రీరాముడు వనవాసము పోవునపుడు సీతను వెంట నిడుకొని ఆయోధ్యాపుర వీధులందు పోవుచుండగ “ఎంతటి కష్టదశవచ్చినది, జీవితలకు సయితము అదృశ్యయగు సీతాదేవి సామాన్యజనుల కంటబడవలసి వచ్చెనే” అని పురజనులు వగచిరట. రామాయణము నందే, శ్రీరాముడు లంకాపురినుండి తీసికొనిరాబడిన బాసకిని స్నేహితులతోనున్న తనవద్దకు తీసికొని రమ్మనగ విభీషణుడు చుట్టుప్రక్కలనున్న వాకినంద జీని తొలగిపొమ్మని ఆజ్ఞాపించెనట. అప్పుడు శ్రీరాముడు “యౌధ్ధసమయమునందును, ఇప్తజన వియోగము కలిగినపుడును, కష్టదశయందును, యజ్ఞాది

కార్యములందును, శ్రీ బయటికివచ్చి కనుపించినను
దోషములేదు" అని చెప్పి జనులనందఱి పోషలదని
ఆజ్ఞాపించెనట.

మహాభారతమున భర్తృజాడు కాదమందు ద్రాపది
నోడగ ద్రాపది నిందుసభకుతీసికొని రాబడెను. సభా
సదులనందఱిని విక్రియశ్రుతితో చూచి ద్రాపది "నా
స్వయంవర సమయమునందుతిప్పు మరెప్పుడును నిట్టి
రాజులొకము వన్ను చూడలేదు. కడకు జీవతలుకూడ
నన్ను చూచి యెఱుంగరు. దురదృష్టవశమున నన్ను
నే దీచటికి విధియే తీసికొనివచ్చినది అయ్యో! రాజు
లందఱును సహితసభర్తృమును పాడుచేసిరా?" అని
గద్దకంఠయ్యి చెప్పినది.

ఇదిగాక పోకచ్చుడు కంచుడు వస్త్రీపంచములు
మాచుటకై వచ్చిన రాచశ్రీలకు యెల్లెక నొక
స్థలమును విక్రించి దానికంతయు సన్నని వస్త్రమును
చుట్టించెనట. ఇంకను కలియుగమున శ్రీలు, పెద్ద
వారిని భర్తలను లక్ష్యమునీయక నుందరముగ పెంట్లు
కలు దువ్వుకొని ఘోషాఅనునది లేక విచ్చలవిడిగ
తిరుగుదురు" అని బ్రహ్మపురాణమున చెప్పబడినది.
హర్షచరిత్రమును వ్రాసిన బాణుడుకూడ శ్రీలు
మేలిమునుగు కప్పకొని తిరిగినయెడల వారి పౌశిల్యము
చాటుచున్నదని నుడివెను. పాశ్చాత్యదేశములందుగూడ
శ్రీలను చెడ్డ స్వభావులరియు వారిని నమ్మకూడ
దనియు పెంచి వారిని ఘోషాలయందుంచిరిని చరిత్ర
నిదర్శనములనలన తెలియవచ్చుచున్నవి. దీనినుండి
తెలియవచ్చునదేమన, అప్పటివారు శ్రీలను నమ్మక
పోవుటయు ఆకాలమున ఘోష ప్రాముఖ్య మెక్కు
వగ నుండెననియు తెలియుచున్నది.

ఇట్లు చాలకాలమునుండి వచ్చినపద్ధతి ఆచారము
అనుసరణయై యిప్పటికి హిందూమహమ్మదీయు
లలో, అందును మహమ్మదీయులందు తీవరూపమును
దాల్చియున్నది. హిందువులలో చాలమట్టుకు మహా
రాష్ట్రీబాతి వారియందున్నది. వీరియందును చాల
వరకు ఆంతరించినదనియే చెప్పవచ్చును. అయితే
మహమ్మదీయులలో అటులకాదు. మహమ్మదీయు
లలో శ్రీ లెప్పుడు లైటికి రావలెననుకొన్నను బుర
ఖాలను తొడిగికొనివర్తురు. కొంచెము పెద్దయింటి
వాను బట్టాబందలలోను మోటారులలోను తెరలు
కట్టుకొని పోదురు. ఇప్పటిప్పుడు పాశ్చాత్యవాగరి
కతా విజ్ఞానముల సుపర్కముచే గొప్పగొప్పవారలే
ఘోషాలను వదలుచున్నారు. మైదరాబాదు నవాబు
గారి కుటుంబీకులు కొందఱు ఇంగ్లాండు మొదలగు
పాశ్చాత్యదేశములందు సంచారముచేసిరి. వారి
భాయాచిత్రములుకూడ పత్రికలందు ప్రకటింపబడగ
చూడనివారందఱు చూచిరి. ఇప్పటిప్పుడు మహమ్మ
దీయశ్రీలు సినిమాప్రదర్శనములకును, అంగర్లయందు
వస్తువులను తీసికొనుటకును, విద్యాకాలలందు ప్రదర్శన
ములకును బురఖాలు తీసికొని కొందఱు, తీసికొనక
కొందఱు వచ్చుచున్నారు. ఈరీతిగనే బురఖాలుకూడ
కొలదికాలములోనే పోగలవు. ఆఘనిక విద్యాపద్ధ
తులనుబట్టియు, సంప్రదాయములనుబట్టియు, వాగర
కత ననుసరించియు, ఆదిరకాలములోనే యీ ఘోష
పద్ధతి అంతరించి శ్రీబాతికి స్వేచ్ఛరాగలదు. చతువు
కొనుచున్న యీ కాలపు పిల్లలు ఘోషా పద్ధతి చాల
అసహ్యముగ వసుపించుచున్నది. వీరైనను పెద్దవారై
ఘోషాలను రూపుమాపుదురని తలచెదను. శ్రీలకు
ఘోషాలు, నిర్బంధ కట్టుదిట్టములు కలమును రక్షింపవు.
మంచినదనడి, సక్తవ రైన-ఇదియే కలమునకు రక్షణ.

ఓ వెంట్రుకలను కాపాడుటకు

అమ్మ హేరాయిల్

(ఆమలక తైలము)

శ్రేష్టమైన లింకాయనూనె, వనమూలికలతో తయారుచేయబడినది. ఇందు మట్టితైలము యేమాత్రమును లేదు.

కరస్సునందలి పుష్టమునుపోగొట్టి కండ్లకు నుంచి చలవనిచ్చును. కలవెండ్రుకలను విరివిగా పెంచి, బట్టతల నుండు మొదలగువాటిని బోగొట్టును. నిద్రలేమి, పుష్కారము, కలనొప్పి, పోటు మొదలగు వ్యాధులను నిర్మూలముజేయును.

భర ½ పా. రూ. 0-14-0. ¼ పా. రూ. 0-8-0.

ప్రతిచోటను జండువారి ఏజెంట్లవద్ద దొరుకును.
లేనియెడల క్రింది విలాసమునకు వ్రాయుడు.

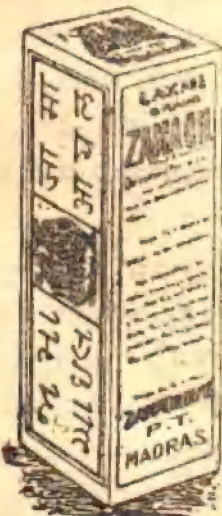
Sole Distributors:

DAMODAR & Co.,

78, CHINA BAZAAR ROAD, G. T. MADRAS.

జామా తైలము

ఏజెంట్లు కావలెను

తలనొప్పి, యిక్ష్మయంజా, చేయి కాలు పట్టుకొనుట వంటినొప్పి మొదలగువ్యాధులను ఒక శ్తాములో పోగొట్టగల ఖ్యాతిచెందిన “జామాతైలము” నకు సమమగు నుండు వేరేదియు లేదు. చాలా యోగ్యతా పత్రములనుపొందియున్నది.

బుడ్డి 1-కి అణాలు 6 ఇచ్చి ఉపయోగించి చూడుడు

అమర్ చెందు, శోభాచెందు,

ఇంగ్లీషుమందులు, పలుసరకులు, సల్ఫ్యూరిక్, నైట్రిక్ మొరాటిక్ ఆసిడ్ల వ్యాపారస్థులు.

నెం. 63, నైసర్వనాయని వీధి, మద్రాసు

ప్రబోధ సుధా క ర ము

శ్రీమతి కాళ్లకూరి మహాలక్ష్మీసుందరమ్మగారు పి. ఏ. (ఆవర్క)

(వెమకటి తరువాయి)

శరీరమున దోషమును సువ్యక్తముగా నిరూపించి శంకర భగవత్పాదాచార్యుల వారు విషయానుభవమునంగల లోపముల నిట్లు ప్రతిపాదించుచున్నారు.

వట్టి వ్యామోహంబున మూఢుడు బురద పూసుకొనుచున్నాడు. దురదృష్ట మను వృష్టిచే తాను పూసుకొన్నమట్టి కఱగి దేహమును గేహమునుగూడ కూలుచున్నది.

తత్త్వశాంతిలేని జీవున కొకవిధమున గాదు చింత. ఒకడు తనభార్య కురూపిమని మనసులో దుఃఖించును. మఱియొకడు తనభార్య యండకత్తెయని దుఃఖించును. మిత్రుడో, భృత్యుడో, చివరకు వాకిట నిలచిన బైరాగివాడో తనభార్య నెక్కడ వశమొనరించుకొనునోయని యీ తడు కుందుచుండును.

ఈరీతిగా సందమైన భార్యచర్యలకు సదా కోపము ననుభవించుచు భర్త లేక మేనిగుఱము నొందకున్నాడు.

తెలివితక్కువ పెండ్లాము తనమాట మనసు నెఱుగలేక యెడ్డపనులుచేయుచు శత్రువువలె బుద్ధికి క్షోభ కలిగించును. ఇట్టి

మొద్దు పరాభిలాషిణిగూడ నయ్యేనేని యాగేస్తునిపాట్లు దేవుని కెఱుక.

సుతులు లేనివారలకు గతులులేవందురు. పడరానిపాట్లుపడి, పుట్టకు ధనులుపోసి, ప్రాణాచారములుపడి సుతులంబడసిన వారి కాసుతుడేమిచేయునో పుట్టినవాడు బ్రదుకు నాయని చింత. తనకొడుకు జారుడగునో, చోరుడగునో, లోభియగునో, భ్రష్టుడగునో, జూదమాడునో, క్రూరుడగునో, తలిదండ్రుల కన్నముపెట్టునో, పెట్టడోయని యొక్కొక తండ్రి తన కొడుకునుగూర్చి యడలుచుండును. పెల్లెనము, పెట్టె తాళముచేవి తన చేతి కెప్పుడువచ్చునా యెప్పుడీ ముదుసలి వాడు కన్నుమూయునాయని యొక కొడుకు చింతించును.

సర్వగుణసంపన్నుడైన కొడుకెక్కడనో కాని దొరుకడు. ఒక్కడట్టివాడు పుట్టినను, వాడు రోగియగునో, యల్పాయుష్కుడగునోయను చింత యుండనేయున్నది.

పుత్రునివలన సద్గతి కలుగునని మూఢులనుకొందురు. నూర్గు రవివేకులగన్న ధృత రాష్ట్రస్థుడు వారివలన తనకేమి సద్గతి కలిగినది?

అపుత్రకుడైన శుకమహర్షి కేమినదగతులు
రప్పినవి ?

తలిదండ్రులు, కొడుకులు కోడండ్రు,
కూతులు నల్లండ్రుచువారు, సత్రములోని
బాటసారులవలెకలసి కాలానుసారముగా
విడుచుచుండు. దైవము తిన్నగాఁజూచి పది
మందికి మఁయిటిలో పంక్తులు సాగు
చున్నంతకాలము కట్టుకొని చుట్టుకొని
పోవుచుండు చుట్టుములందఱు పొట్టలు
నిండినకలమున బట్టులవలె బొగడుచుండురు.

ఏమివేసినను పూడనిపొట్టకై లక్షల
కొలది విల్లము సంపాదించఁజెల్లిము ప్రవర్తిం
చుచుండునే కాని కామముతీరదు. ఒక్క
గుడ్డి గవ్వయైన జక్కదు.

చిక్కినను, ధనమున కెదఱవలననో
యాపద, రాజులో దొంగలో శత్రులో
దానిని గ్రహింతురు. పాపాలన్నియో
చేసి యుపార్జించిన రాజుసొమ్ము రాళ్ల
పాలు, ఏనుగులపాలు, గుఱ్ఱములపాలు.
ఇంతటి రాజయోగ మనుభవించువారికి
శాంతి యావంతయేని కానరాదు.

అమాత్య భృత్యవర్గముకలసి ద్రోహ
మొనరింతురనియో, పరరాజు లెత్తివత్తు
రనియో, రణరంగమున భంగముకలుగు
ననియో విషము పెట్టుదురనియో ఏమూల
నుండి యేమిచేయుదురనియో రాజులు సంత
తము చింతిసొందుచుండురు.

సంపత్తువలన శాంతిలేదు. సామాజ్య
మువలనను, శాంతి కానరాదు.

— మ నో ని ం ద —

ఈమానస మొక్కప్పుడు నవ్వుచుండును.
మఱొకప్పుడేడ్చుచుండు. భ్రాంతితో దశ
దిశలు ధావనము నేయుచుండును. సంత
సించుచు, కోపగించుచు, శిష్టవృత్తినుండుచు,
దుష్టమగుచు, నిందించుచు, గీర్తించుచు
పలుగతుల నడుచుచుండును. పరావవాదము
నేయుచుండును. తన్నుదా లొగడుకొనును.

అశతో గూడనా యామనను పిశాచ
మగును. దంభాభిమానలోభములచే గామ
క్రోధ మాత్సర్యములచే మార్గమునబడిన
యనులకై కుక్కవలె నిట్టటు పరుగెత్తు
చుండును.

కాబట్టి శుద్ధమైన విరాగముచే మనస్సు
కోరిన పదార్థములపై నాసవిడువవలయును.
కోరికలేని మానసియు నిర్వాహరమగును.

— విషయ నిగ్రహము —

అపారమగు విషయ విషములతో నిండిన
యాసంసార సముద్రమునందు మానవ
శరీరము పడవవంటిది—ఇది కర్మయను నను
కూల ప్రతికూలవాతములచే నిట్టటు గొట్ట
బడుచుఁ దేలియాడుచుండును. ఈ పడవకు
తోమ్మిది రంధ్రములుకలవు. సోకాపతి
యగు జీవుడు మిక్కిలి సోమరిపోతు. ఈ
రంధ్రములు మూయక విడిచినయెడల వాని
గుండా నీరోడ్లలో నిండి దాని నడుగునకు
ముంచివేయును. ఈ చిట్లులు మూసె
నా యనాయాసముగా నీపడవ యావలి
యొడ్డు చేరగలను. అన్యత జడదుఃఖాత్మక

గృహలక్ష్మి

మగు నీ సంసారసాగరమును దాటుట కింద్రి
యనిగ్రహముకంటె సుఖమును మార్గము
లేదు.

తన కందదని తెలిసి పరునిభార్యపై
నాసచేసి ప్రయత్నించును. ఈ వ్యర్థప్రయ
త్నమువలన పాపాత్ముడగుటకంటె మనుజున
కేమి మేలున్నది?

కొండెగాండ్రవలన నొరులపై హాడీలను,
సంతతమొకడు చెవులు దొరబెట్టుకొని విను
చుండును. ఇట్లు వినుటవలన పరుడు
చచ్చునా? నొచ్చునా? వ్యర్థముగా మను
జుడు పాప మనుభవించుచున్నాడు.

అబద్ధములు నపవాదములు ననుక్రూణము
నాలుక పలుకుచుండును. దానివలన నెవరి
కేమి హానికలుగును? తాను మాత్రము
పాపాత్ముడగుచున్నాడు.

అరనిమిషము తాననుభవించిన సుఖము
వలన బ్రతికినంత కాల మాధివ్యాధులనుభ

వించుచున్నాడు. ఆవిషయానుభవమైన
తోడనే దాని బాధయే మిగులుచున్నది.

కావున నెది గ్రహింపదగినది, యెది
విశవదగినదియని బుద్ధిమంతుడు లెస్సగా
పిచారించి, నిశ్చయించి, అల్పసుఖముకై
యాసమాని యనంత దుఃఖమునుండి తప్పు
కొనుచున్నాడు.

బెత్తవాడువైచిన గాలమందలి ఎత్తుకై
యాసించి చేప ప్రాణములను గోలుపోవు
చున్నది. ఆప్రకారముగా ఆయావిషయము
లనుభవించుచు, నరుడు కాలాశృప్తుడై
పతితుడగుచున్నాడు.

పామునోట సగముఁజిక్కిన కప్ప చెంత
నున్న యీగల భక్తిచుచుండును.

అట్టులనే యా యువు చెల్లిపోవుట
యెఱుంగక గ్రుడ్డివాడై జీవుడు విషయము
లను సంపాదించుకొనుచున్నాడు.

—:0:—

ప తి

గీ. బంధుగణమున్న ధనమున్న భాగ్యమున్నఁ
దనయులున్నను సఖులున్నఁ దల్లిదండ్రు
లున్న పతికేమి ఫలియించు? నొక్కప్రాణ
పతియె యిందుననందున గతియనుమ్ము.

గీ. ధర్మమెంచి యే కొంచెమోతల్లియిచ్చు
తగవుపాటించి యేమైనఁ దండ్రియిచ్చు
నాత్మజులుకూడ నల్పమీయంగవచ్చుఁ
బ్రాణమర్పించి పోషించు పతికినరియె?

ఇనుగంటి నరస్వతీదేవి.

తెలివిగల స్త్రీలు 'టీ'
వాడుకనే ప్రోత్సహ
పరచుచున్నారు

ఇంటిలో వందరికిన్ని 'టీ' వాడుక చేయుటచే మీరు బుద్ధివంతులని మాయలి పాయము. పెద్దలకెంత ముఖ్యమో యంత పసివారికిన్ని దేహదార్ధ్యమునకు 'టీ' యవశ్యము. మీ యింట్లోను మీ కుటుంబములలోను యీ 'టీ' వాడుక సహజాచారముగా నేర్పడుట వరియైన వద్దతియని మా నమ్మకము.

“టీ” జేయు క్రమము : శుద్ధమైన నీటిని, కొంచెము వేడిచేసిన శుద్ధపాత్ర. ఒక స్పూన్ 'టీ' యొక్కొరికిన్ని, మెల్లముగా నొక స్పూన్ యధికముగాను పాత్రములో వేసి, మరుగుచున్న నీటిని పోయవలెను. 5 నిమిషములు తాళి, కప్పులలో పోసి, పాలు చక్కని చేర్చవలెను.

సంసారమునకు తగిన పానము - ఇండియా 'టీ'

వ ం దే మా త ర ం

○

దే

మా

త

ర

○

వందేమాతరం గీతము తుదకు భాసనసభలలో సహితము మారుమ్రోగుచున్నది. ఎల్లభారతీయులును దేశమాత దాస్యవిముక్తికై పాటుపడుచున్నారు. తామందరు ఒక్క-తల్లిబిడ్డలమని గర్వపడుచున్నారు. చేతులుకలిపి పని చేయుచున్నారు. ఈ వికమత్యమునకు కారణమేది? తల్లి.

మాతృస్థాన ముట్టిది. ప్రతివాడును తన్ను గన్నతల్లిని ప్రేమించవలెను. గర్భము ధరించిన దాదిగా మానవుడు యావనుడగువరకు తల్లి వానిని కంటికి రెప్పవలె కాపాడి వానికొరకై కొన్ని యిబ్బందులకు తాను లోనుగావలసివచ్చినను సరకుచేయుడు. వాని పురోభివృద్ధినే కోరుచుండును. మాతృప్రేమ యెన్నటికినినశించదు.

మానవునియొక్క గుణగుణములు వాని తల్లినిబట్టి కలుగుచుండును. బాల్యమందు ప్రతివాడును తల్లి వద్దనే ఎల్లకాలముండుటచే ఆమె గుణములే వాని కలవడును. వానికి ప్రథమగురువు తల్లియే. మాతృదేవతశిక్షణమున మహారాజును, దేశభక్తుడును, ఏకపక్షీ ప్రతుడును, శౌర్యవంతుడును కాగల్గిన శ్రీ ఛత్రపతి శివాజీమహారాజే ఇంకొకతార్కాణము. ఇట్టిమహాపురుషులు పెక్కుమంది.

అట్టిమాత విద్యావిహీనయైనచో తల్పంతానముకూడా క్రమశిక్షణ లేనిదగును. కనుక దేశము నుద్ధరింపవలెనన్నను, ఉత్తమపేదల తయారుచేయవలెనన్నను ముందుగా శ్రీనంధుమును సంస్కరింపుడు. వారికి విద్యాదానము చేయుడు. మహిళాసంఘ దాస్యశృంఖలములను విడదీయుడు. నాడు దేశదాస్యశృంఖలములు తెమంటలనే పోవును. కాండమును విడచి కొమ్మలవైపు చూడకుడు. మాతృదేవత జన్మస్థానమగు మహిళాసంఘము నుద్ధరింపుడు. నాడేవందేమాతరమ్మను గేయాలాపనసార్థకమగును.

పి. కృష్ణచేరి.

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

దేవతలరాకపోకల దేవరిల్లి
అతులకీర్తినిగాంచె మాఆంధ్రమాత
నెయ్యమలరంగవారితో వియ్యమంది
పొందేనాధ్యాత్మికంబైన పూర్ణశక్తి.

౨

పాపముల నెల్లబోగొట్టు భద్రగిరియు
దానినానుకూలము గోదావరియును
విరులవాసించు దండకావివేకపీఠ
ఆంధ్రమాతకుచిహ్నమై యలరుచుండు.

౩

ధర్మమడుగంటిపోయి యధర్మమెప్పు
డచటలజూపు నప్పుడే యాంధ్రభూమి
ఎన్నదగువారి కడుపారగన్నవారి
బలియొసంగి జగంబు గాపాడుచుండు.

౪

పుణ్యగోదావరీతీర భూములందు
బ్రాహ్మణులుతాముమేల్కొంచి ప్రాప్తావేశ
సర్వపాద్యాదికంబు లహస్కరునకు
విశ్వేశాచార్యునిమర్థించి విడుచుచుండు.

౫

కర్నకులయిండ్రనాగలి కఱుజూచి
సాలియిలయిండ్రరాట్నపు నూలుజూచి
గోవికలయిండ్రగవ్యపు గుంజజూచి
యినువగజ్జలతల్లి దా నేగదిటకు.

౬

ఇటుల బ్రాహ్మణులనుండుదు రింపుమీర
కవికుమారులనీకీర్తి కన్నతల్లి

తెలియలేకుంటిమమ్మ మీ దివ్యశక్తి
కన్నలనుదెరచియికను గాంచవలయు.

౭

గొప్పపదవులనంతో చేకొన్నవారు
ఆంధ్రమాతనుమఱువంగ అదనుగాదు
ధనముపాడియుపంటయు మనకుగలవు
రాష్ట్రమొక్కటియేలేదు రాణదక్కి.

౮

పదవులిలశాశ్వతంబౌన భవ్యులార
మాతగోదనుదీర్చుడో మాన్యులార
రాష్ట్రపాలనమెమనకు రమ్యముగను
కీర్తిదాయకమగుచును వరలగలదు.

౯

ధనమువిద్యయుదాసంబు దానికడను
నెదకిచూచినలేదందు విబుధులార!
మనకుఁ న్నిటచిన్నయై మాన్యయగుచు
ఓంధ్రరాష్ట్రమునొప్పు బలాధ్యమగుచు.

౧౦

కల్పికోటావసీతుని కరుణచేత
ఓడ్రులకుగల్గెరాష్ట్రంబు నొద్దికగను
ఆంధ్రభూమినిలేర్కొన్న యట్టిరాజు
అంచుజాతురుమనలను ఆంధ్రులార.

౧౧

ఆంధ్రులారంభశూరులె యనెడుపల్కు
లనృతముగమీరుచేయంగ నదనుగాదె
కరము నడుమును బిగగట్టి ఘనతమీర
యత్నమునుసల్పిజయమొందు డాంధ్రులార!

పులవర్తి కమలావతిదేవి

హాస్పిటల్లో

శ్రీమతి యల్లాప్రగడ సీతాకుచారీగారు

“అవును ఎంత
మోసంచేశాడు.
పెళ్లిచేసుకొం
దాం, పెళ్లిచేసు
కుందాం అని చెప్పి
నా కింత కష్టం
తెచ్చిపెట్టి, చివర
కు దేబెముఖం
వేశాడు. ఏవిధ
మైన ఇబ్బందీ లే
నంతకాలం ప్రేమ
ప్రేమ అంటూ కల
వరిస్తాడా? వినరిం
త అడ్డుకనిపిస్తే
ప్రేమనీ, ప్రేయ
సినీ, ముసీనదిలో
వదిలిపెట్టి తన్ను
చూచుకుంటా
డా? అవును. ఎంత
యినా చెయ్య
గలదు. ప్రకృతి
అతనివక్షం! సం
ఘం అతనిపూట
కాపు!! చట్టం
అతని ఇచ్చాను
వర్తిని!!!

గణగణ గణగణమని ఉష్మావియా జనరలు హాస్పిటల్లో సాయంకాలం
4 గంటలకు కొత్తే విజిటింగు రెల్లు మోగుతూఉన్నది. అన్ని వార్డుల్లోని
రోగులూ ఆ రెండు తమ ఆవులు వస్తున్నారో లేదో అని చూచేవాళ్లే. ఇక
శ్రీలూ పురుషులూ పిల్లలూ రెండో పరండాలు తమ బంధువులూ స్నేహి
తులూ ఇక ఈ రోగులను చూడడానికి ఒకళ్ళ నోకళ్ళ తో నువ్వుంటూ వస్తు
న్నారు. ఆ గేటుముందు నిలువబడ్డ ఇద్దరు బంట్రోతులకూ విడతెరిపీ
లేకుండా ఉన్నది వచ్చే వాళ్ళ మూటల్లో జేబుల్లో తినుబండారాలు గుంజ
కొనడానికీ, విసురుపుచ్చుకు ఒక మూలపడ వెయ్యడానికీని.

అది రెండో అంతస్తులో డెలివరీ వార్డు అక్కడ అంతా ప్రసవించిన
శ్రీమలమత్రమే ఉంటారు. అందులో రెల్లీ పిల్లా సలక్షణంగా ఉన్న వాళ్ళను
సుధర్మ హాలులోనూ పిల్లలు లేని వాళ్ళను వరండాల్లో ఉంచుతారు. హాస్పిట
ల్ లోకంతా కలకలలాడుతూనూ ఉండేది. ఈ వార్డు వీరసం లోగూడ ఒక
విధమైన ఆనందతోనూ, గర్వంతోనూ తృప్తితోనూ ప్రకాశిస్తుంటాయి
ఆకాలింత శ్రీమలమఖాలు.

ఈ హాలులోనూడా విజిటర్సుకు ఏమీ తక్కువ లేదు. పైగా
ఎక్కువగుడానూ. ఇంచుమించుగా ప్రతికోగిరి చుట్టేకారు ఈ బంధువులూ
స్నేహితులూను.

ఆపక్కలన్నిటిలోకీ ఒక పక్క మత్రమే విజిటర్సుతో చుట్టబడకుండా
ఉన్నది. ఆపక్కమీద ఒక యువతి... కాదు. మౌత్యదేవత పడుకోని
దృష్టులతో తనను చూడడానికి వచ్చే వాళ్ళ వ్యూహా ఈ వికాల ప్రపంచములో
లేంది కాబోలును, చూస్తూఉన్నది. ప్రక్కనే ఉయ్యాలతోట్టిలో పము
ద్రవును రుగులాటి తెల్లని పొత్తిళ్ళలో అప్పుడు విచ్చివబోడ్డు మల్లెత్తువులాగా
ఒక కుతువు “బహుళ కష్టభరితమైన ఈ వికాల వృద్ధిలో తన భావివీరము
ఎలా జరుగబోతుందో” అని ఆలోచిస్తున్నట్టుగా కనులు మూసుకుని పడు
కోని కప్పివేయబడ్డ దోమ తెరలో నుంచి కనిపిస్తూఉన్నది.

పాపం!! ఎవ్వరో ఆరెల్లి!! వయసు ఆరేలేదు. మనిషి చాలా
తెలుపుకాదు కాని ఎరుపూ పరమోకలిగిన బంగారుచాయతో ఉంటుంది.

రచయిత

కష్ట ఆకర్ణాంతలుకావు గాని అంత నీరసనీతిలోగూడ మిలమిల్లాడి పోతున్నాయి. తైలసంస్కారంలేని ఆశేకపాశం నువ్వంకాదు కాని నల్లగానూ ఎత్తుగానూ అలలు అలలుగాపడి తలగడానంతా కప్పివేస్తున్నాయి. ఆహార్యపేత్రాలు తిరువబడేశాన్ని కాని ఆమె అక్కడ జరిగేసంగతులు ఏమీచూడదనులేదు. ఆహార్యమైన పూర్వవృత్తి మార్గంలోపడి అక్కడక్కడి తనదీనితి ఘట్టాలను విషాదహృదయంతో తిలకిస్తూఉన్నది.

అందులో ఒకరంగం!! అది ఒక వికారమైన భవనపురోభాగం చాలా నుండి శ్రీలూ పురుషులూ బహువిధాల రోదనంచేస్తున్నారు. ఆమధ్య ఒకశ్రీ కిల్లుమునుకోని నేలమీదపడుకోనిఉన్నది. తనకు మూడేళ్లుంటా రోమా ఆమెమీద ఎక్కి “అమ్మ అమ్మ కల్లులేదా” అని ఆమెకుంటున్నది. తిరువారే వాళ్లంతాకిరిసి ఆమెను ఎక్కడికో తీసుకుపోయి “అమ్మ, అమ్మమ్మగారి ఊరుపోయి”దని చెప్పారు అక్కడనుంచి మళ్ళీ అమ్మ రానేలేదుకదూ...

పాపం! ఆచారిత ముఖమీద విషాదమేఘాలు కమ్ముకున్నాయి. రంగస్థలంమారింది. ఇప్పుడు మరొకరంగం ప్రదర్శింపబడుతున్నది. అది ఒక వివాహవేదిక. చాలానుండి శ్రీలూ పురుషులూ పిల్లలూ సోగ్గున

బిట్టలూ విలువైనసాములూ ధరించి హడావుడిగా తిరుగుతూ ఉన్నారు. ఇల్లంతా అనందంతోనూకోలాహలంతోనూ కొట్టుకుపోతున్నది. తనదీగూడ సర్వాంగకోటి తంగా అలంకరించి పీటమీద కూర్చోపెట్టారు. ఆపక్కన నేరొక పీటమీదగొరిల్లాలా ఆకారముకలిగిన పెండ్లికొడుకు పురోహితుడు ఒకటిచెప్పితే తానొకటిచెప్పామారోని ఉన్నాడు.

కొంచెం ఎడంగా మరి రెండుపీటలు వేసిఉన్నాయి. వానిలో ఒకదానిమీద పండుకొరిలాగా తవతండి పెల్లికొడుకు కేవలం కూర్చున్నాడు ఆపకన. ఆపక్కపీటమీద సగంబిచ్చిన తామర మొగ్గలాగా ఒక అమ్మాయి సిగ్గుచేతనో ముఖంచేతనో తలవంచుకొని కూచున్నది. అప్పటికి తనకు పన్నెండేళ్లుంటాయి. ప్రతిఘటనకర్త లేదుకాని జరిగే పందర్బములన్ని మాత్రం తెలుసును. ఈ ఆరవయ్యేళ్లప్రాయంలో తన తండ్రికి వలపు వచ్చినట్టి ఆ పద్మంలాటిపిల్లను తాను పెండ్లాడి అందుకు కాస్తగా తనను ఆపెరివానికి ఇవ్వాఉన్నాడని తెలుసును. ఆతనికి-అపెండ్లి కొడుకుకు తెలివితేదు, చదువులేదు, చక్కదనమూలేదు, చివరకు దబ్బాకేదు. అతనికిఉన్న క్యాలిఫీకేషను ఒక్కటి, ఒకచెల్లెల్ని కలిగిఉండడము. తనకుడు పెల్లికానిపిల్లలలో ఎన్నోఆకయాలు పెళ్లబోసుకునేది. ఇదివరకు తనభర్తకు ఒక పెద్దఉద్యోగం ఉంటుందని ఒకపెద్దవగరంలో కాపురం ఉంటామనీ తను బాగా చదువుకొని పెద్దపెద్ద ఉపవ్యాసాలు ఇస్తాననీ తన తండ్రి ఎప్పుడన్న మాడ్డానికివచ్చి ఆశ్చర్యపోతాడనీ, ఈమాస్తయగా. కాని ఏంలాభం, అవన్నీ ఇప్పుడు ఎవరితో చెప్పవన్నా లాభంలేదు. వివిధంగానూ ఈసంఘటన తప్పిపోదు. బంధువులందరికీ కావలసింది పసందయిన భోజనముమాత్రమే. మరికొన్ని ఘడియల్లో ఆచేతనపదార్థం తన జీవనాధారం విపోతుంది. తన తల్లిఉంటే తనకిలాటిసంఘటన కల్గికాదేమో.

కోగిక్కులు చెమ్మగిల్లివాయి, పాపం ఇదికూడ విచారఘట్టమే.

ఇది ఇంకోఘట్టం.

ఇది పట్నంలో తమఖంభువులఇల్లు, ఎదురుగా ఒక ఆరేసు కూచోని మాట్లాడుతూఉన్నాడు. అతనికి 24 ఏళ్లుంటాయి. చామనచాయగానూ సమ ఉన్నతం గానూ కొంచెం ఘట్టిగానూ ఉంటాడు. చిల్లిమెరియా లాగా క్రాపు వైకిదువ్రుకొని ముఖం నున్నగ్గ త్వరం

చేసుకొని కళ్లకు ఆద్దాలువేసుకొని పుర్రో పిల్లు మాటులో ఉంటాడు. ముఖమూ కళ్లూ విలాసం గానూ వికాసంగానూ ఉన్నాయి. మడిచెంపమీద ఒక పెద్దగుంట-చిన్నగా నవ్విశాసరే-నిర్విగుంతుంటుంది.

ఆరేసు చెప్పకున్నాడు ముఖం కొంచెం నీయిం గా మార్చుకొని “ఇలా మీవాళ్లకు ఇష్టంలేదనే సంగతి ముందుగా నాకు చెప్పలేదేం? మీవాళ్ల అందరి ఇష్టమీద నీవు మళ్లి పెళ్లిచేసుకొనబోతున్నా వనుకున్నాము.”

ఆమె పెంటనే జబాలు చెప్పలేకపోయింది. గుండెలు చాలా తీవ్రంగా కొట్టుకుంటున్నాయి. అనేక కష్టములు పడిపడి ఆమె హృదయమూ, ఆలోచనలు చేసిచేసి మెదడూ చాలా అలిసిపోయినవి. ఎంత చిన్నకష్టము పేరు విన్నాసరే, ఆమె హృదయంలో తీవ్రమయిన బాధ పుట్టుతూఉన్నది. మెల్లగా తన తల తీసుకువెళ్లి ఆరేసు గుండెల్లో దాచుకొని అతని రెండుచేతులూ తీసుకొని తీవ్రంగా కొట్టుకుంటున్న గుండెల్లో పెట్టుకొని జాలీగా చెపుతూ ఉన్నది. మీవాళ్లు ఎటువంటివాళ్లు అనుకున్నావు. వాళ్లుచేసే సూతకాలకు సంఘంలో పలుకుబడి ఉన్నదనే వాళ్ల ఉద్దేశ్యం. నేను ఆ పెరివాడిని వదిలివేసి నా హృదయపూర్వకంగా నాకు జీవనాధారం గానూ సహచరుడుగానూ భాగస్వామిగానూ ఉంటాడని తోచిన పదిత్రంగా వినాహం చేసుకుంటానంటే వాళ్లకు పనికిరాదేదు. మానాన్న - అయినను ఆరవయ్యేళ్లువెళ్లిపోయినవి- అయినపాపం నన్ను బలిపెట్టి ఒకఆహాయికం అమ్మాయిని పెళ్లిచేసుకుంటే సంఘం వెలిఅన్నావెయ్యలేదు. చుట్టాలంతావచ్చారు పెల్లికి. ఎంతమంచిదనుకున్నావు మాపిన్ని. నన్ను ఎంతోఆపేక్షగాచూచేది ఎంతోనీహంగాఉండేది. మాపొరుగువాళ్లందరిలాగా చిలిపికయ్యాలంతా కూడా నేడికాదు. నిజంగా అంతబుద్ధిమంతురాలూ, అంత తెలివైనదీ మావాళ్లలో ఎవ్వరూలేదు. కాని ఏం

చేస్తుంది. పాపం అమె పక్క ఇంటి బాలమండరంతో పెల్లిపోయింది. తరువాత అమె చెద్దదని తిట్టితెట్టు నేను వివరణ పోయినాను.

వాసంకరగూడా అంతే, అపెరివాడికి నేను అవసరం లేదు. నాకు ఆతను అవసరమవ్వలేదు; అందుకు అతన్ని వదలి నేను వేరే పెల్లి చేసుకుంటానంటే సంఘమా, మావాన్న, శిక్షాస్పృహ, వత్సలనడం లేదు. చూడూ నేను పెల్లి చేసుకుంటే మావాన్నకు అప్రతిష్ట. ఆతను చేసిన పనికి ఏమీ చేరే లేదేమో...

ఈ అవస్థ పడలేక అక్కడనుంచి మాపిన్ని గారికి పంపిస్తాను. ఇక్కడ మా దూరపు బంధువులు ఉంటేను వచ్చి కేళాన కాని ఏలా భోగి ఇక్కడ ఎవ్వరూ గూడా పెల్లి చేసుకోవడానికి ఇష్టం పడలేదు. కారణం అపెరివాడు జీవించడం లేదు. పోనీ కొన్ని క్షణాలకు నీవు తండ్రిగా ఏమయినా ఉండొగ్గం చేసుకుంటానుకున్నాను. కాని దాచేయి. ఇక్కడికి వచ్చిన తరువాత మావాన్నకు "ఇక్కడ ఉండి చదువుకుంటాను దబ్బు పంపించ" మని వ్రాశాను. ఆయన వ్రాశాడు గా ఆదమండుకు దబ్బు ఖర్చు పెట్టి చదివిస్తావా! తిన్నగా ఇంటికి దయచేయ్యి, లేకపోతే పోలీసుల ద్వారా తెప్పిస్తాను," అని. మొగ్గకుంక అయిన మా అన్నయ్యను గుంటూరులో చదువుకుంటుంటేను ఆతను నెలనెలా వచ్చేదబ్బు తగలేసి చదువుకుంటుంటే సంకటాలు తెచ్చుకున్నాడు. అవి వదిలేటప్పటికి రెండేకరాల పొలం వదిలింది...

ఈ సందేహం ఎందుకు చెప్పకున్నానంటే నాకు మావాళ్ళ సీరి, మన సంఘం సీరి తెలియకెయ్యడానికి. ఇలాటి పరిస్థితులలో ఎడారిలో పోయేవాడికి జలాశయం దొరికినట్లుగా నూ బంధువుల ద్వారా నీవరిచయం అయింది. నీవు వాదన చరిత్రను జాలిపడి నేను చదువుకోవడానికి ధన సాయం అయిందిగానే, స్వార్థరహితంగానే, చేస్తానన్నావు కాని నాకు మాత్రం నీ దాశ్చర్యాన్ని స్వార్థరహితంగా చూసిన తరువాత

కృతజ్ఞతకలిగి, నేను హంగామా, ఇప్పుడు దుర్నివార్య ప్రణయంగా పరిణమించింది. నీవు కూడా నన్ను గట్టిగా, వివాహం చేసుకుంటానని నమ్మకము చెప్పావు. ఇక ఇప్పుడు ఎవరికి ఇష్టం లేకపోలేదు...

ఆతను చెప్పరున్నాడు. "నిన్ను నేను మొదట్లో చూచినప్పుడు బాలిమాత్రమే కలిగింది. ఏవిధంగా నయినా ఒక అవాధతేమి ఉద్ధరించితే చాలు ననుకున్నాను...

కాని అడున్న తాళయాలు చాలా తాళాలు నిలువబడలేదు. నీలాటి అనర్హత్వం వాస్తవమయితే ధన్యుణ్ణి అనుకున్నాను. నీ తొక్కల్లులను వెలిగి తొక్కలు, భావాలను కేళా తొట్టు నన్ను పెరివాణ్ణి చేశాయి. చివరకు నీళ్ళే వాటి వనస్పరస్వంగా చేసుకోవవలె ననుకున్నాను, కాని ఇప్పుడు మానీ మనం వివాహం చేసుకోవడం కష్టం అనిపిస్తున్నది. మరి మీవాళ్ళకి ఇష్టం లేకపోతే నేను పెట్టుతారు...

"పెట్టనియ్యి. మనకేమీ ఫరవాలేదు. మన ప్రేమ కోసం, మన జీవితో ద్వేషం పెరచేసినందుకు, సంఘానికి ఒక దోషమయినందుకు, అవసరం అయితే ఇద్దరం చెరిగి ఏడాది కైల్లో ఉండి వద్దాము. అప్పుడు మన ప్రేమ మరి ఘనీభవించుతుంది."

"లాభం లేదు. నేను ముందు ఇంత గొడవ ఉన్నదనుకోవలేదు. ఈ పెండ్లి చేసుకుంటే ఎలాగైనా మనం నిశ్చింతగా జీవించలేము. ఇప్పుడే ఇంత చిక్కగా ఉంటే ముందే మిసుఖపడుతాము."

"అయితే ఇంత వరకూ తెచ్చి ఇప్పుడు నన్ను వదలి పెట్టుతానంటావా. ముందు నాస్థితి ఎంత హింస అయి పోతుందో తెలుసువా?"

"నుకేమీ ఫరవాలేదు మందులు ముక్కో, ఇలాగే చదువుకుంటా ఉండు నీకు కావలసిన ధన సహాయం నేను చేస్తా ఉంటాను."

“చాలు ఇవ్వాలిటికి నీమృదయం తెలిసింది. అంత వికారమైన నీగుండెలో ఇంతపీడితనం, ఇంత లోభ త్వం ఉన్నదని తెలిస్తే నీసాయం గడ్డిపోచకుడ నేను తీసుకోవకపోతును. నీభాయ నాగర్భంలో ఉన్నందుకు నేను విచారించుకున్నాను ఇక వెళ్లు, నా ఆవస్థ నేను పడుతాను.”

నిజముగా ఆ బాలింతరాలిగుండెలు అదిరిపోతున్నాయి. పగపట్టిన తాచుపాములు స్పృహలాగా వేడి విట్టూర్పులు వీస్తూ ఉన్నాయి. సహజకాంతాళోభితాలయిన ఆకర్ణు, కంఠులాగా మెరిసిపోతున్నవి.

ఎంత వీధిభంజనం!!

ఇప్పుడు మెహ్మదయరంగంలోని దృశ్యప్రకరణ నాలవినా తెరదించజరగదీ. భావి వీధిలో పరిభ్రమిస్తూ ఉన్నది.

“చివరకు ఈ హాస్పిటలు దిక్కు అయింది నాకు. ఇక్కడ మాత్రం ఎన్నాళ్లుంటాను. ఈ వారంకాగానే బిడ్డ కిందికి దింపి వేస్తారు. ఈ హాస్పిటలు గోటరాటిలే నా జీవితాన్ని ఏకాగ్ర్యతనులో ఉంచాలా తోచడములేదు. ఈ బయటి ప్రపంచంలో నేను కావలసిన వాళ్లుగాని, నాకు గావలసిన వాళ్లుగాని ఒక్క ప్రాణి కూడా లేరుగదా, ఇక వాధివిష్యక్తు ఏంకావాలా?”

“నాలాగే సంఘదురాచారాలకు బలియైన కష్ట జీవీమలూ, వ్యర్థజీవీమలూ ఇంకా ఎంతమంది ఉన్నారో, ఈ దేశంలో ఈరాల్యవివాహాలూ ఈ వృద్ధవివాహాలూ, ఈ ఎదురువివాహాలూ ఇంతలో మమ్మల్ని ఎడలిపెట్టేటట్లు లేవు... పోనీ నాకు చదువు కొనడానికి చర్యన్నా బాగుండును. చీనాన్నకి అంత ఆస్తి ఉన్నదిగదా ఏంలాభం? మా ఆవస్థయ్యకి తగలవె య్యడానికైనా అధికారం ఉన్నదిగాని నాకు చదువుకోదానికిగూడ అధికారంలేదు... ఇవ్వన్నీ ఇలా ఉండగా నాకు మొగుడూ అంటూ ఒక జ్ఞేయపితేతేతాని నా పిల్లను నేను పెంచుకోవరాదుట. రమ్యదేశంలో

కాబోలు పెళ్లికాకపోయినా పిల్లలనుకని పెంచుకోవచ్చు”నని ఆరిడు చెప్పాడు... పెంచుకోవస్తే నేను ఒక్కతూటనే అయినా తిని నా చిట్టితల్లిని పెంచుకుంటాను...

ఇక ఆ వెలిరాదున్నంతకాలం నన్నెవ్వరూ పెళ్లి చేసుకోరన్నమాట. నాలుగేళ్లకింద డైవోర్సువిల్లు కానాలనీ వద్దనీ తన్నుకున్నాను. ఇప్పుడు మళ్లీ కల్లో నన్నెవరూ అనుకోవడంలేదు. అన్నట్లు ఎన్నికలగోల లాచ్చాయి కాదూ చూస్త్రీలు చాలామంది కాసనసభలకు వచ్చారు. నాల్గేమయినా ప్రయత్నించేస్తారేమో, ఈకాసనాలకి. ఎచ్చే, ఎందుకుచేస్తారు. వాళ్ల జీవితాలు మట్టుకు సోఖుం గా ఉంటే చాలు. లేకపోతే “ముందు స్వరాజ్యం రానియ్యండి, తర్వాత ఇవన్నీ చూద్దాం” అంటారు.

“పాశ్చాత్యదేశాల్లో వధూవరులకు డాక్టరు పరీక్షి కెట్టు ఉంటేనేగాని పెళ్లిచెయ్యరట. ఈ పవిత్ర దేశంలో అలాటి గౌరవం పనికిరావు. వీరి జీవిత చర్యలన్నీ “కర్మ”నూ “గీత”నూ పట్టి ఉంటాయి కదూ.”

“అతను ఎంత మోసంచేశాడు. పెళ్లిచేసుకొందాం, పెళ్లిచేసుకుందాం అని చెప్పి నా కింత కష్టం తెచ్చి పెట్టి, చివరకు చేబెముఖు కేశాడు. ఏవిధమైన ఇబ్బంది లేనంతకాలం ప్రేమప్రేమ అంటూ కలవరిస్తాడా? పిసరింత అడ్డుకనిపిస్తే ప్రేమనీ, ప్రేమననీ, ముసీవదిలో వదిలిపెట్టి తన తోవ తను చూచుకుంటాడా? అవును. ఎంతయినా చెయ్యగలడు. ప్రకృతి అతనిపక్షం! సంఘం అతని పూటకావు!! చట్టం అతని ఇచ్చానువ ర్దిని!!!

“చివరకు ఏమి చెయ్యడానికి తోచడంలేదు. ఇర్రులు ఇచ్చిన ఫలహాలు ఏమైనా అక్కరకు వస్తాయా అంటే.... “రామా కృష్ణా అనుకుంటూ పడిఉండరాదూ” అని ఒక ముసలమ్మ వీరి నేరిపింది.

“ఏ నేనానందవంశాన్ని చేరి పొట్టబోమకొని సంఘ సేవ చెయ్యరాదా” అని ఒక సంస్కారప్రియురాలు బోధించింది.

“పోనీ. బ్రతికి ఎవరిని ఉద్ధరించను. ఎందులో నన్నా పడి చావరాదా” అని ఒకతల్లి ప్రేమపూర్వకంగా సలహా చెప్పింది.

“మా ఇంట్లోఉండి మా నలుగురికీ వండిపెట్టి నీ కడుపుకు ఇంకే తినరాదా” అని గంపెడులోగా అతో కొట్టుకుపోతూవున్న ఒక ఇల్లాలు ఆదరించింది. నిజమే! అన్ని సుఖదుఃఖాలూ అనుభవించి తమజీవితం మీద తమకే అనన్యంతేనే వీరిచ్చే సలహాలుఇవి...

ప్రక్కనున్న ఉయ్యాలతోట్టిలోనుంచి యాయాఁ అని ఆ పశుకూనపడుపు వీణాస్వనంలాగావచ్చి ఆ మాతృహృదయంలో చొచ్చుకుపోయింది. టక్ టక్ మని బూడ్చుల శబ్దంచేస్తూ ఒక సిద్ధుడువచ్చి ఆవిడ్డను

అతిసున్నితంగా తవదీసి ఆమె పక్కనఉంచి ‘పాలు తాగించు’ అంటూ త్తణం అలస్యంచెయ్యకుండా అవతల ఏడుస్తూఉన్న మరొకపిల్ల దగ్గరకు వెళ్లిపోయింది. అకికుపు సంవేంగత్తువులాటి తన చిట్టినోటితో పాలకు తడుముకొనటంచూచి ఆ తల్లిహృదయం అర్ధాంత్రయి త్తణం అలస్యంచెయ్యకుండా ఆ ప్రణయభండాన్ని హృదయంలో చేర్చుకున్నది. ఒకత్తణం జరిగిపోయిన విషాదచరిత్రమగుర్చిన ఆశాఁచమగాని అంధకారమయ నయిన భవిష్యత్పథాన్నిగుర్చిన విచారంగాని ఆమెకు తట్టలేదు.

ఆమె జీవితంలో అది ఒక్కటే ఆనందమయ దివ్యత్తణం!!

గణగణగణగణమని చెవులు రింగుమనేటట్లు రీగ్ గంటలకు విజిటర్సును వెళ్లిపోమృతి వ్లోజింగుచెల్ ప్రాగుతుూఉన్నది.

! గానం కంఠం

—:0:—

వ్యాస కర్తలకు

వ్యాసములు ప్రకటన కంగీకరింపబడుచో వ్యాసకర్తల కా సమాచారము పెంటనే తెలుపబడును. అంగీకరింపబడని వ్యాసములు ఆ మాసాంతమువఱకుమాత్రము భద్రపరుపబడి యుండును. వ్యాసములు కావలసిన ఆ యావ్యాసకర్తలు తగు తపాలబిల్లలనుపంపి వానిని తెప్పించుకొనగలరు.

సంపాదకుడు.

అ దెం త బ ల మో!

“నువ్వులు పిడికిటబట్టి నూనెపిండుకొని అన్నంలో వేసుకొనే వాడుట మాతాతగారు” అంటూ పాఠకాలపువాళ్లు చెప్తుతూవుండేవారు. అది సత్యమో అసత్యమో మనం చూడలేదుకాని కాయకష్టంచేసే పూర్వులుమాత్రం గట్టిగావుండేవారన్నదిమాత్రం ఒప్పుకుంటాము.

కాని మనలో చాలమందికి ఆ శక్తి, ఆ బలము, ఆ పటుత్వమూలేదు. మనము కాయకష్టం చేయడానికి అవకాశంలేదని యీ వీరసజీవనము గడుపకూడదు. మనము మంచి ఆరోగ్యముతో, లేజన్నుతో, కాకాంతులతో వుండాలి. అందుకు అమృత వాడడము అవసరం. అమృత నేనిస్తే మీకు జీవితసౌఖ్యములను అనుభవించదగిన ఉష్ణగర్భము బలము చేకూరుతుంది. అమృత అన్ని మందులనుపులలోనను దొరుకుతుంది.

కే స రి కు టీ రం — రాయపేట — మదరాసు

తెలుపు - నలుపు

శ్రీ విద్యా విశ్వనాథసరసింహముగారు బి.ఏ. బి.యిడి.

తెలుపు, నలుపు, అనే రెండు రంగుల్లోను చాలామందికి తెలుపుమీద హెచ్చుమోజు. అయితే తెలుపులో అనేకరకాలున్నాయి. పాలమీగడలాంటిదో తెలుపు. ఏనుగు దంతంలాంటిదో తెలుపు. పాలసముద్రంలో లక్ష్మీదేవి పుట్టిందని ప్రసిద్ధం. శారదాదేవి శ్వేతచ్ఛాయగలదని, నారదమహాముని కూడా తెల్లనివాడని, సుప్రసిద్ధమయిన విషయాలు, తెల్లనివాడు చంద్రుడు, అయినా అతనికో కళంకంవుంది. అదే నల్లటిమచ్చ అంటారు. ఆమచ్చ విషమై చాలా సందేహాలున్నాయి. ప్రేమాన్మాదం వల్ల కల్గినశాపమని కొందరంటారు. తక్కింటి విషయాలకేమి, అయినప్పటికీ

“ఏకోహిదోషాగుణ సన్నిపాతే
నిమజ్జతీందోః కిరణేష్వివాంకః”

అని అతన్ని సమర్థించాడు కవిరత్నజ్ఞుడైన కాళిదాసు.

కవినమయం ఏమంటే కీర్తి తెల్లనిదని, అవకీర్తి నల్లనిదనిన్నీ, కీర్తిచంద్రికలు వ్యాపించాయని వ్రాయటం కవుల సంప్రదాయం. మరిన్నీ శారద సీరదములు శ్వేతచ్ఛాయగలవని, ప్రావృట్కూలాంబుదములు కృష్ణవర్ణంగలవని, ఇంకా సుఖదుఃఖముల్లో రెండోదాన్ని విషాదమేసుముల నిరూపిస్తూ తద్వారా విషాదం నల్లగావుంటు

దని రంగుకల్పించి చెప్పటం వాడుకలోవున్న విషయం. కాగా విషాదం హెచ్చయి పోయిందంటే బాష్పవృష్టి కురుస్తుంది.

తెలుపుకన్న నలుపురంగే ఎక్కువ శక్తి మంతరించి పూహించాలి. ఎంచేతంటే తెలుపు నల్లగాచేయటం సులభసాధ్యంకాని నల్లటి ఎలుగుగొడ్డుతోల్ని ఎన్నాళ్లు ఉడికినా కాని తెల్లబడదంటారు. “బొగ్గుపాలగడుగ బోవునా మలినంబు” అన్నాడు వేమన్న. జగత్తులోవున్న నలుపులన్నింటినీ తెల్లగాచేసి నీడల్నిమాత్రం తెల్పు చెయ్యలేక సాంద్ర చంద్రిక తుహిన బాష్పములు కురిసింది అన్నారు మనతాతగారు.

ఇక ప్రేమవిషయంలో చెప్పటాన్ని వీలేదు. తెల్లగా దంతంబామ్మలాంటిబాల, చామనచాయగల యువకుణ్ణి ప్రేమిస్తుంది. మాంచి స్ఫురద్రూపియైన పురుషుడు నల్ల కొరివిలాంటి దేవీమూర్తిని వలచి ఆరాధిస్తాడు. ప్రేమ వట్టిగుడ్డిదంటారు కొందరు. శరీరకాంతితో సంబంధం ఏముంది, హృదయాన్ని హృదయం ప్రేమిస్తుందని ఆధునికుల అభిప్రాయం. సామాన్యంగా నల్లగావుంటారుగదా పురుషులు అందులో మనదక్షిణ దేశంలోను. అయినా వారందరికీన్నీ అప్పర నల్లాంటి వధువులుకావాలని వారి వ్రాహ్మ. కాని అల్లా అందరికీ దొరకటం తటస్థించదు.

మాయొట్టిచక్కనేవున్నట్ల ఆవిడ ఏమన్నా దంటే ఆమె నల్లటిప్పిల్లనివ పెళ్లికొడుకు నచ్చ లేదట. కడవటట బీడకుటుంబంలో వాడు పాపం కట్టునికానవడి ఆమెను పెళ్లాడాట కాలంవస్తే కర్రగేదెలేనా బాగుంటాయి గదాఅని మనస్సు సమాధానంచేసుకుని. ఇప్పుడు చాలా అన్యోన్యంగావున్నారు ఆ దంపతులు. “జానకీపతి” నల్లనివాడు. “జానకి” తెల్లటిప్పిల్ల. అయితే వలపు నిలిపినవరుడు నలుపై తేమూత్రం ఏమీలోటులేదని సమాధానం చెప్పిందామె. జగన్నాటక మూత్ర ధారుడైన శ్రీమన్నారాయణుని “నల్లని వాడు పద్మనయనమ్ములవాడు” అని వర్ణించేడు భక్తాగ్రేసరుడైన పోతన్న.

ఇప్పటి ప్రపంచంలోని జనులందరూ తెల్ల జాతులు తదితరమైనరంగుల జాతులు అని రెండు విధాలుగా స్థూలమైన విభజనచేయబడినారు. అందులో తెల్లవారికి తెల్లవారి మీద ఎక్కువమక్కువ. అంతేకాకుండా నల్లజాతులమీద మత్సరం, ద్వేషం, కూడాను. నల్లజాతులనగానే ముఖ్యంగా స్వరణకు వచ్చేవారు స్త్రీగోజాతివారు. వారిని తెల్లజాతులవాళ్లు ఏవిధంగా హింసించి వన్యం చేసుకున్నారో చరిత్రలో వ్యక్తం చేయబడింది. నిన్న మొన్నటి అభిసీనియాయుధ్ధంవల్ల జాతిమీదికి తెల్లజాతివారి ఉద్ధృతంతప్ప వేరేమీకాదని సర్వలోక విదితమైంది సాకులకీమలెండి. శాశ్వత్యులందరూ సామాన్యంగా తెల్లజాతులకి చెందివున్నారు. వారల్లావుండడాన్ని శీతోష్ణస్థితి

తప్ప మరేమీకారణం లేదు. ఆ దేశాలు సమ శీతోష్ణమండలంలోనూ, లేక శీతల మండలంలోనూ వున్నాయి. ప్రాచ్యదేశాలు భూమధ్యరేఖ దగ్గరగావున్నాయి. అందులోనూ కొన్ని ప్రదేశాలు మిక్కిలి సమీపంగా ఉండటంబట్టి ఆచోట్ల జనులు నల్లగావున్నారుంటే ఆశ్చర్యం ఏమీలేదు.

తెల్లజాతుల్లో చాలామంది క్రైస్తవ మతస్థులు. ఆమతంలోకూడా అనేక రకాలున్నాయి. వారు ప్రయత్నించి ప్రచారం చేసి నల్లజాతులవారిని అనేకుల్ని క్రీస్తు మతంలో కలుపుకున్నారు ఫాదిరీల సేవకేనా పనికి వస్తారుగదా అని. అల్లాచేరిన వారిలో ఎక్కువమంది వారిలో సమానులమయ్యామని గర్విస్తారు. కాని ఎన్నోభేదాలున్నాయని మతం స్వీకరించినప్పటికినీ తెల్లవారు తెల్లవారే, నల్లవారు నల్లవారేఅని తెల్సుకున్నవారు చాలామంది పదంపడి పశ్చాత్తాపంపడుతున్నారు. ఆర్యసమాజం మన దేశంలో వారికి కొంతశాంతి కలిగిస్తోంది.

ఇప్పుడు మనప్రభుత్వం ప్రబలంగావున్న ప్రజాసంస్థఅయిన “కాంగ్రెసు”వారి యాథీనంలోవుంది గదా ఈవరలో నల్లవారని హేయంగా చూచే తెల్లవారికి కొంచెం మనస్సంకటంగావుంది వీరి ప్రభుత్వం. పైపలేనివారు కొంతమంది వారి దేశాన్ని వాడెక్కేరు. మనసు ఎల్లాగో సమాధానం చేసుకున్నారు తక్కటివారు.

తివ్వతీస్తేజొంక బయలడ్డట్టు చాలా దూరంవచ్చేము. విరమిస్తాము.

ప్రతిదినమును పాశ్చాత్య ఫ్రెంచి నారీమణులు వాడుచున్నారు

శ్రీమద్భగవాన్ గాంధీజీగారు
ప్రకారం శ్రీమద్భగవాన్ గారు
నిలువబెట్టినట్లుగా
జమైనట్లుగా
ఇట్టి గురు లుండవలెనంటే

SHIKAKAI
FOR THE HAIR

INSIST ON SWASTIK SHIKAKAI
AND ACCEPT NO SUBSTITUTE

Product of SWASTIK OIL MILLS LTD. WADALA, BOMBAY

విధానము స్వస్తిక 'శ్రీకాయనబ్బు'తో తలబెండుకలకు బాగుగా కడులొని, తర్వాత ప్రతిరోజును స్వస్తిక 'బ్రహ్మమల' తైలమును శిరోజములకు వాడెచూడుడు అందముగను, పొడుగుగను నిల్కు-వలెను పని పెరుగును. తప్పని సరిగా వనిచేయుచు.

ప్రతిపాశ్చర్యులకును చాలకును.

మార్గో ఆస్కీత్తుదేవి స్వీయచరిత్రమున

శ్రీ ఒంగోలు వేంకటరంగయ్యగారు

[ఈమె ఇంగ్లాండులో మహాప్రసిద్ధులగు నీకాలపు బారిష్టరులలో నగ్రగణ్యులును ఐరోపా మహాసంగ్రామమునకు (1914-1918) ముందును సంగ్రామకాలములో కొంత నరకును లిబరల్ కక్షపక్షమున చాదాపుపడేండ్లు బ్రిటిషుసామ్రాజ్య ప్రధానమంత్రులుగను కీర్తిజెందిన వ్రథు ఆస్కీత్తు మహామాత్రులభార్య. ఈమె కన్యానామము మార్గరెటు టెనెంటు. ఇందు “మార్గరెటు” అనుభాగము నామకరణనామము. “టెనెంటు” అను భాగము పితృవంశనామము. “కామాక్షమ్మ”కు “కాము”అని వాడుకపేరున్నటుల “మార్గరెటు” “మార్గో” యని సంక్షేపింపబడినది. “మార్గరెటు” అనగా గ్రీకుభాషలో “మంచిముత్యము” ఈపే రీయమకన్వర్థముగ నున్నది. ఐరోపీయుల గృహ్యవిధాన సంప్రదాయములనుబట్టి వివాహితయగు స్త్రీ పితృవంశనామమునువదలి భర్తృవంశ నామ మును తన బారసాలనాటిపేరునకు చేర్చుకొనును. అందుచే నీమె మార్గరెటు ఆస్కీత్తు అయినది. హిందువులలోనను పెండ్లియొనస్త్రీ పుట్టునింటిపేరువదలి అత్తగారి యింటిపేరును పెట్టుకొనుచు పితృగోత్రముననుండి భర్తృగోత్రమున జేరుచున్నది. ఇపుడిపుడు హిందువులలోనను కొందరు స్త్రీలపేళ్లకు భర్తృనామములు, భర్తృకుల బిరుదనామములు చేర్చుట కానవచ్చుచున్నది. లేడి ముత్తుస్వామిఅయ్యర్, లేడి భాష్యం అయ్యంగార్, సరోజినీనాయుడు, ముత్తులక్ష్మీరెడ్డి ఇత్యాదులు. ప్రాచీనాచారము లుత్పన్నమై ఇట్టివే పరిపాటియగును కాబోలు. వేదపురాణేతిహాసములందు పెండ్లిఅయినస్త్రీలకును పిత్ర వ్యయము నిలిచియుండినది. గార్గీ, మైత్రేయీ, జానకీ, మైథిలీ, ద్రావదీ, భైష్ఠీ, భైమీ

1917 సం॥రమున నాకు రాలుకాలము చాలవరకు కడచివడినది నొకనాడు నేను (మార్గోదేవి) విజ్ఞమైరు నుండి అందనుకు ప్రయాణముచేయుచుంటిని. ఆనాటి పగలు చాల యుక్తగమండినది. నే కొంటికనుంటిని. మొదటి మజిలీకడ నా బండిలోని కొక మామ్యరాలగు స్త్రీ ప్రవేశించినది. ఆమె యుదువులనుండిన నీలంపు బూర్ణియొక్క తొలకరింపును, ఆమె విలాసంపు కనుగవయు చారవువిడుదుర నామె నదీవిహారమున గడుపబోవుచున్నదని నూచించినది. తెల్లని టోపి, ఇంపుగుయొడలిచాయ ఒక ముడతయైనలేని ముఖ విలాసము,

ఆమె మెడచుట్టును మంచిముత్యములుండినవి. తెలుపురూప తెలుపుమించిన కాలిజోడును అందమగు మేజోడును ధరించియుండినది. ఆమె తన ఉన్న చొక్కాయి జేబుల దడువ మొదలుబెట్టినది. అట్లుపై స్వల్లభుచిత్రమగు తన చేతిసంచితా. అంతట నామె తన పావదాసు విడిలించుకొనగ నామె చేసంచి క్రిందపడినది. ఆమె యెంత ముద్దగను ఉంటుండినము గలదిగను నుండెననగ నామెతో మాటలాడకుండుట వట్టి ముతకతనమగునని నాకు తోచినది.

ఆమె సంచిని నేను పైకెత్తియచ్చుచూ “మూటికెటు పోగొట్టుకొంటిరా” యంటిని.

నొక యుపాఖ్యానము

అనువాదకులు

ఇత్యాదులు. ఈ ప్రాచీనాచారము ఇపుడనుష్ఠానమున నగపడదు. సుబ్బ వెంకటముల మీద నవత్యాధికరణముల సాధించిన నాపేళ్లు ఎట్లుంనోడు?

ఈ మార్గోదేవిగారు భర్తగారి కనురూపముగ విద్యాతీత్యము కలవారు. అయినయవిచక్షణాయందును సమర్థురాలు. పార్లమెంటు ప్రవేశములోనగు స్వాతంత్ర్యసంపాదనా విషయములందు ఈమె యేమాత్రమును భర్త్యుల్లంఘనము దోషనీక ప్రాణేశ్వరునితో పోరాడి స్వదేశస్త్రి స్వాతంత్ర్యముల కెక్కుడు సాయపడినది. ఈమెయందు స్వజాత్యభిమానమును స్వదేశాభిమానమును మిక్కిలి ప్రకాశించుచున్నవి. ఈపురంధ్ర తనచరిత్రమును ఇంగిలీషున 'వెగ్వి' ప్రకాశికలో రెండుసంపుటముల గ్రంథముగ బ్రకటించినది. ఈక్రిందనుండు సుపాఖ్యానము రెండవసంపుటమున నున్నది. పైజెప్పిన మహాయుద్ధకాలమున నీమెయు స్వదేశపక్షమున యుద్ధసంబంధ సేవామగ్నురాలయి యుండినది. ఆయుద్ధము జరుగుచుండుకాలమున నొక సెలవుదినమున నీమె రైలులో లండనుకు పోవుచుండగ మార్గమధ్యమున ఈమెబండిలో నెక్కిన యొక అమెరికాయువతికిని ఈమెకును జరిగినసంభాషణయే ఈ యుపాఖ్యానము. దీనివలన విరోధీయస్త్రీల మనోభావములును మర్యాదలును నెట్టివిగ నుండునదియు కొంతవరకు గోచరింపగలదు. ఈసంభాషణము మూలములో నున్నటులనే సాధ్యమగునంతవఱకు ఉత్తమపురుష ప్రయోగముననే వ్రాయబడినది. ఇంగిలీషుమూలములోని చతురత దెలుగున జూపుట కష్టముగానున్నది.]

<p>అమెరికను యువతి:—అట్టిదేమియులేదు. మీరు నాయెడల చాల దయ జూపితిరి. కొరవ వస్తువు లన్నియు అమ్ముచుండు ఒక దెబ్బయమువారి యంగడి అడ్రాసును పోగొట్టుకొంటిని. అయితే దాని తిరుగ తెలుసుకొనగలను లెండు.</p> <p>ఇట్లని ఇనుమడించిన ఆత్మధృతిని తెలుపు చిరు నగవును నామెయావీ “అబ్బా! ఈ అభాగ్యులు! నామెరికను యువతి:—</p>	<p>అన్ని దుండగములే! మీకును తెలిసినవే. వారి కాకదు ఎంత పాపపడగలరు, అంతయును ఇది చేయింప గలవు. మీ యభిప్రాయము లెట్టివియో నే నెఱుగను గావీ, ఈ జండాలు, ఈ మత్తాలపరాలు, ఈ బొప్పలు, 'ఈ వారాలు—' నాకు విసుగవుచున్నవి, దానధర్మముల విమరళ ఈ పెదబొబ్బల నే నెంతయు సహింపజాలను.”</p>
--	---

1 మనదేశమున దీపావళి విక్రయములు, పెద్దపండుగు విక్రయములు, సంవత్సరాది విక్రయములు, ముగ్గుటి విక్రయములు అనినట్లు విరోధీయాదేశములందు క్రిష్ణుమను విక్రయములు, అదివారపు విక్రయములు ఇత్యాదిపేర్లతో పెద్దపెద్దవిక్రయములు జరిపింతురు. వాని ప్రకటనలపై జండాలు, రంగుకాకిరములు, పెద్ద అచ్చుకాకిరములు ప్రకటింతురు.

నేను—అది నిజము. ఈ బండాలవారాలు ఎంత గొప్ప మొత్తముల పోగుచేయుచున్నవియో మీ యాహింసజాలరు. చేసిన కృషికి తగిన ప్రతిఫలము కలుగుచునేయున్నది.

అ—ఈ అర్జుణమార్గమున నేను గడుపుచుండు సంతికాలము మీరును గడుపునెడల 2 లేడింగుట్టెవకా వద్ద గ్రుడ్లఅమ్మకమున వచ్చేపెకము మీకు ప్రభు పుట్టించగలదు.

నేను—(మెల్లగ) మీకు పల్లెటూళ్లపై సర్ది యున్నట్లు తోచుచున్నది. కాదేమి?

అ—ఈ పల్లెటూళ్లందురా? మరేమున్నది. వీనిపై నాకు వెట్టిడుగులుపుట్టినది. ఏటిమీద కొంతపోగా అక్కడ నా కొక చిన్న యిల్లున్నది. అంత లూటకపు వస్తువు నింకొకదాని మీరు చూచియుండరు. రైలు మీద అక్కడికిపోవడము రావడములాననే నా ప్రార్థనలయు గడిచిపోవుచున్నది.

నేను—దానిమీద మీ కింకను విసుగెత్తినట్లు లేదు. అదివారముల నన్నిటిని నేను పల్లెటూళ్లయందే విమోదించుచు గడుపుచుండును. అయినను వాని పలన నా కంత విక్రాంతి కలుగుచున్నదని చెప్పు జాలను.

అ—(కొంచెము తల్లెరపాటునుజూపు అంగీకార మతో) మరేమి లేంది.

నాసింగారపు గొడుగుకర్రకునేసియుండు పవనంపు పొన్నును చూచిచూచి ఆమె బిగ్గరగ నిట్లనెను:

“ఓహో! ఎంతచాలా! మీరును నావలెనే యెల్ల పుడు పల్లెటూళ్లకు పోవుచుండురు. నా యాటవిడుపు దివము అయిపోయినది. నేను ఇప్పుడు విచ్చేర్చినట్లు కొలువునకు చేరవలసియున్నది.”

ఆమెయు నెద్దియైన యుద్ధపరిపక్వకృత్యముల నేయుచున్నరా యను మామతో మందస్మితవీచితరం

గిలేమగు నామెమోమునుజూచుచు తొందరతొందరగ నేను “బహుజనము వారివారియాట విడుపుకాలమును అగప్పుమండి జరపుకొందు రనుకొంటిని.

అని మఱియు రహస్యముల తెలిసికొనవలయునను యాతురత గానరావంత “ఆట విడుపుదివములగూర్చి యిపు డెవరు పలుకగలరు?” అంటిని.

అ—యుద్ధపుపనుల నే నేమియు చేయుటలేదని చెప్పి వెరచుచున్నాను. ఒక క్రొత్తనాటకమున నొద్ది కలకై నేను లండనుకు పోవుచున్నాను.

నేను—ఓహో! మహాసంతోషము. మీరు నట నులా? నటకురాలుగ నుండవలయునని నేనును పలుమా రుద్విష్కారితిని.

అ—ఈవిషయమున నాకు చాల తొట్టుపాటు గలుగుచున్నది. ఇంగ్లాండున నాడుటకు నా కిదియే మొదలు.

నేను—మీ రమెరికావారా?

అ—అ! అవును. నా యేసవలన మీ కిది తోచ లేరా?

నేను—మీ యుడుపులనుబట్టి నే నిట్లుతీహించి యుండవచ్చుమగాని మీ రంతగ దేశవారియేసతో మాట్లాడుటలేదు.

ఈమాట కొంచెము ముతకగానుండునని నాకు తోచి మరల నిట్లంటిని:—నా యుచ్చారణ మీకును చోద్యముగ కనుపడియుండవచ్చు ననుకొనెదను.”

అ—(నాయంవోక విహ్వలతెనుకమగొని) మనో హరమగు మీపలుకు సవ్యదీవలన మీరును నటకు రాలుగ నుండియుందురని నేనిపు డనుకొనుచున్నాను.

పైమాటలవలన కొంత పొగడ్త పొందినట్లు నేను సంకల్పించి “మీరు ఇంగ్లాండునకువచ్చుటకు ఇదియే నా మొదటిసారి—”

అ—ఇదియే. ఇచ్చట మీరందరు చాల ఇంపు

మార్క్సిస్ట్ దేవి స్వీయచరిత్రమున నొకయుపాఖ్యానము

గొల్పుచున్నాడు గాని కొన్నివిషయములలో మీ యందు కొన్నిక్రొత్త లగుపడుచున్నవి.

నేను—(ఆమెను వ్యామోహపరచి) మాయందు క్రొత్త రెవ్వెవ్వయో కొంచెము చెప్పదురు.

అ—మీ మగవారియందంతయు మాకు క్రొత్త యే. మీ రాచకార్యములూ!.....

నేను—ఇతరులకు మీ రాచకార్యములును కొత్త లును వింతలుగనున్నవి. మీరు వెనుకటి యుద్ధము లానికి దిగినారు. మీ పెన్సిడెంటుగాయను మీరాచ కార్యములును మీదేశములోనివానికంటె మంచివియని గాని చెప్పవియనిగాని నేను తీర్మానించనుగాని మీదేశ ములో మీరు డిమోక్రెసి! యని క్రుద్ధులందుచేయది ప్రపంచ మిదివర కెరిగిన అన్ని ఆటక్రేలకంటె భారముగనున్నది.

ఈమంట లా ఆమెరికాయవతికి బోధపడనట్లు లోచి నేను ఆయువతి ఆక్రయించియుండు వృత్తిను సరిందియే ప్రసంగింప విశ్వయించుకొంటిని. ఇంతలో,

అ—అదేమి! రాచకార్యములందే నా కభిరుచి. మీదేశములో నేను చూచిన మహాకోద్యములగునవి యెవ్వయినగా: మీ రాచకార్యములు. మీ రాచ కార్యములు. మీ రాచకార్య ప్రవర్తనలు. ఈనాటి ఈ క్రొత్తగవన్న మెంటువారియం దేమిచూచిన నం తయు మూడారుడెల్లగునున్నది. నేను వినినదంతయు ఇంతకుముందుండిన గవర్న మెంటులోని మంత్రివర్గ మెంత పెద్దదిగనుండినదనగ, వారిలో కొంద రేమి చేయుచుండినదియో మిగిలినవారికి తెలియనే తెలియ

దట. ప్రధానమంత్రిని తాను ఎన్నడును చూడలేదని లార్డు చేంబర్లెను ఒకనితోననగ నాతడు నాన్నేహితు డొకనితో జెప్పెను. మరియు మంత్రివర్గములో నగమునుండిమంత్రిలు ఆ లేబరుమంత్రి పేరు హాగ్ - బోరన్ ఇంకేమియోగాని వాని కంటజూచినదే లేదట. అయితే అస్పిక్యుక్తు-.

ఈపట్టున ఆమెకోరనే కడ్డమువేయవలయునను నుద్దేశముతో నేను కిటికీలెల్లపును పైకెత్తితినిగాని ప్రయోజనములేకపోయినది. ఆమెరికాయవతి ఇంకను ఇటులనినది:-

అ—యూకోవులో పెద్దపెదడులు గలవా రెవ రెవరు చెప్పమా? మీ రెవరెవరిని పేర్కొనుదురో యని నాకు వింతగనున్నది.

అంతట నిలుపక తన పట్టుదల నిలద్రొక్కుకొని ఇటుల దాడువోలినది. “జరుగు సంగతులలోతుగ నెరిగినవారు నా కిటుల జెప్పిరి:-బ్రూవుల్లోవలన అస్పిక్యుక్తు మహాగనికుదయిచాదనియు అయిన కుమా రిత యెరిజపెల్లెకును ఒక జర్మను అడ్మిరలుకును⁵ నిర్మితార్థ మైనదనియు.....”

విషయపరికోధకు డొకడు తా నదివరకు ఒకవిష యమై వినియుండి వాని ప్రత్యక్షముగ జూచినంతట పొందు అభివ్యంగముతో నే నా ఆమెరికాయవతిని దిగాలబడిమాచి నానాదేశరాజులగుగూర్చియు మం త్రులగుగూర్చియు రాజమూలనుగూర్చి ప్రతిదినమును⁶ డౌనింగుబీధిలో పృష్టింపబడుచుండు కూటశిఖల నీ యువతి యుదహరింపనున్నదియాయని విద్యులత జెంది ఇటులబలికితిని: “ఓసీ నాయన్ముగదే. ఎంత

- 1 ప్రజాసామాన్యమే తమ దేశమును పాలించుకొను రాజ్యాంగనిధానము (Democracy).
- 2 ఏకపురుషప్రయుక్తమగు పరిపాలన (Democracy).
- 3 అస్పిక్యుక్తు ప్రభువుగాను మార్క్సిస్ట్ దేవి భర్తయని పాఠములు గ్రహించియుండును.
- 4 జర్మనీదేశములో ఫిరంగులు మొదలగు యుద్ధసామగ్రిజేయు గొప్ప ఆయుధాగారము.
- 5 ఓడయుద్ధములజేయు నేనాధిపతి.
- 6 లండనులో గొప్ప ఆఫీసులుండు బీధి.

విచిత్రము! మీరు అస్మిన్ము పేర త్తిరికె. ఆయన భవవంతుడని నేను వినియుండలేదు.

అ—ఓహోహో! అటులా! నామాట నమ్మ దగును. ఆయన అమితభవవంతుడు. ఆయన అభిమాన మంతయు అన్యమలపక్షమే. ఇది చాల విమోచకరము. ఇంతకంతయు ఆయన యొక్కదేశము. ఆయనభార్య యను.¹ ఆమె మహిమవలన ఆయనయొక్క భావ్య దర్శనశ్రేణులు నాశనము చేయబడినవి. ఆమె భయంకరురాలుగనుండును.

నేను—అస్మిన్ము దంపతులలో నొకరిపైన మీ రెఱుగుదురా? ఎఱుగనియెడల.....

అ—(నన్ను వారించి) అస్మిన్ముదేవి నందరు ఎఱుగుదురు. ఆమె అత్యంతకుమారి.²

నేను—(చిఱునగవుతో) ఇట్టిమాటలు మీదేశమున గొప్ప విజయధ్వజములుగ వెన్నుబడును కాబోలును. ఇచటనన్నతో గొప్ప దౌర్భాగ్య ప్రస్తావములుగ గణంపబడును. అస్మిన్ముదేవి నందరుపరిగియున్న నుండురుగాక ఆమెనుగూర్చి సంతముగ మీకు విశేష మేమియు తెలిసియుండదనుకొనెదను.

అ—సంతముగనా యేమియు తెలియదు. తెలి యకపోవుటయు సంతోషవహమే. ఆమెచేరిని తాకు టకును నీ నిష్పపదను. నేను అట్టి యాడువానితో కూడ ఒక్కగనిలో నున్నుండకొల్లను. ఆమెకాయు దత్తుటను నట్టి యామె నొక్కర్లు గనుకొనబాలనని నా నమ్మకము. అతడరు చెప్పిన మేనునగ యుద్ధపు

జోలియే యామె నంటబాలదట. ఆమెఅంత కఠిన పృథ్వీరాలుట!³

నేను—ఇంకను మాటలు పెంచుటకంటె నా కొకటి తెలుపగోరవను. మీరు మీ మనఃపూరితముగ మాటలాడుచున్నారా? ఈ మ్రక్కిడి పెట్టిసూతల మీరు నమ్ముచున్నారా? మీరు అంతటి యవివేక వరులుగనుండురా?

అ—సరియే. ఇంతకాలము మీ గతటి బ్రతికితి రమ్మా? ఆమె గడుసుమనిషియనియు పైపూరితకుట జేయుననియు తాను జేయువలసియుండు కళ్ళలపుపని వంతయు తనకుగా మరియొక్కచే చేయించుకొనగల తెలివితేటలుగలదనియు జాగ్రత్తయు నెట్లైన విష యమే అట్టి స్త్రీతోటి పొంగత్యము నాకు కలుగ నున్న నేను గడగడ వణికిపోవను.

ఈ సందర్భమున పూర్వవయస్కుడగు పైవోర్తి దోర్తి యొకడు మా బండిలోనికివచ్చి తత్తరపాటున నా భుజం దాచుపెట్టెను తట్టుకొని పడపోయి లేచి క్షమాపణపూర్వకమున వివరియొనర్చి తన సామానుల సంచిని యటకమీదపెట్టి తిరిగిపోయెను.

అంతట నేను ఆమెకాయవతికి ఎదురు మొగమై ఆశ్చర్యవివ్యులములతో దిగాలపడి పెదవిపై వ్రేలు బెట్టుకొని కూర్చుండుఆమెతో నిటులంటిని:—

నేను—నాబండిలో మీ మ్రొక్కించుకొనుటవలన మీ శేవిధముగనై యుపరింపకలవా. నా నొకరు బాన్సిబండితో⁴ స్వేదనయొద్ద నాకై వేచియుండును.

1 ఈ సంభాషణలోని యామె మాన్గోదేవి యని పాతఖలు ను ర్నింపగలరు.

2 మాన్గోదేవి మహాఅందకత్తె యని స్త్రీయచరిత్ర ప్రథమసంపుటమున చూడవగును.

3 ఈమాటలు మాన్గోదేవిగారికి బహుకతోరములుగను కన్దములములుగను తిరిగియుండును. ఆయినను ఆమె బహుకాంతముతోడను గొప్పమనమతోడను వాని సహించింది. ప్రస్తావనలోమొదట సంభాషణయందు పుటకు ముందుపుటలోననే గాయములుతెగిరియు, ఇతరవిధముల యక క్షలయినట్టియు యుద్ధభటులకు చేయుచుం డిన యధవారములు సేవలు చెప్పబడియున్నవి. యుద్ధవిషయమున నీమె విముఖురాలయ్యుండినది కాదు. చాల పూనికతో పని జేయుచుండినది.

4 బాడుగలకువన్ను మోటార్లు.

ఆ—(తన పాదుగాటి ప్రేక్షకులగు రైతాముల పరిచయముచేయుచు కృతజ్ఞతతో నుప్పొంగుచు) ఏమందు నమ్మ. ఎంత విజయైన దయ్యోపిరిరి. మీరు సంపూర్ణ ప్రేమస్వరూపముగనున్నారు.

ఇంతలో రైలు పాడింగుటకొన్నేమను చేరి ప్లాటు ఫారముకడ నిలిచినది. మే మిరువురు బండిలోనుండి దిగి టాక్సీబండి వచ్చువరకును ప్లాటుఫారముమీద నిలుచుకొనియుంటిమి.

ఆ—(తన మణికట్టు గడియారము స్టేషనుగంటకు పరియొత్తుకొనుచు) ఏమి చెప్పుదునమ్మా! నా ప్రతి వందనముల వచ్చింద. నాయెక్కిలెట పకాలమున జేరగలను. మీరు లేనియెడల మేమి చాలచిక్కులబడి యుండును.

అంతట మన్నటుగండి యేమో ఆవేశమువచ్చి నటుల ఆ ఆమెరికాయవతి అంగురైతాణవేష్టితమగు తనచేరిని నాచేరిమీదలెట్టి మనఃపూర్వకముగ నిటు లనినది.

ఆ—మీ రొక యెప్పుడప్పుడై గనున్నారు.

నేను—(కొంతసే పేమియు బదులుపలుకక ఆమెను బాచుచు నిలుచుకొనియుండి) కడకు నేనంత భయంకరరాలను కాదుకదా.

ఈమాటల కా ఆమెరికాయవతి కండ్లు మూత పడినది. ఆమె నా దిక్కుమొగమై పేమబాముచే నాకర్నింపబడిన పిల్లబాతువలె ప్లాటుఫారమువచ్చుటపై తిన్నగ నాయొద్దకువచ్చి, “ఈశ్వరా! అంతయుచుధు నయముగనున్నారు! అయితే మీరు కాదుకదా.”

నేను—అవును, నేనే ఆస్క్విత్తుదేవిని. టాక్సీ లో వెళ్ళుము.

ఆ—(తన తరపాటుతో బండిలోనెక్కి బండి కావండిమచావలలో మాయంటికి పోవుచుండగ బండిలోకూర్చుండి) “ఏమయ్యెను! నే నేమంటిని! ఓదేవుడా! నేనేమంటిని.”

నేను—నా భర్తగానిని మీరు పోత్రము జేసితిరి. ఆయన చాల తెలివిలేటలు కలవాడని మీ స్నేహితు లనుకొనిరి. ప్రాపుకంపెనివా రాయనను ధనికునిజేసిరి. అయితే అట్టిది మీకు సరిపడదుకదా. ఆయన యిల్లి మానమంతయు పూర్ణముగ బర్తమలపక్షమే కదా! తన రాత్రింబగళ్లు యుద్ధమున కర్పించినటులును, తన కుమారులను యుద్ధమున⁴ కాపాడితేనినట్లును, ప్రపంచ ముమీద తనదేశము లెడలనెడలనున్నాకో. వారినంద రిని తనవలెనే చేయుమని ఉపన్యాసములద్వారా ప్రోత్సాహపఱచుచుండునటులను (ప్రకటిం ప బడి యుండు వార్తలను) బహుశః మీరు చదివియుండరు. అవిఅన్నియు వట్టిబూటకములైయుండవలెను. ఎల్ల పుడు లెల్లిగాము తంతికిన యొకటి తన చెవిలో తెట్టుకొని సేమగలపై రూకలు కూడలెట్టుటయే గదా!

ఆ—(ఈపట్టున నామాటల కద్దబడి చెవులు మూసికొని) ఆయ్యో! వలదు వలదు. నిలుపుము. దయచేసి నిలుపుము.

నేను—(నాభారదేవి నిలువక) మీ ఆమెరికా ఖండమున నెడలను ఆస్క్విత్తుదేవివంటి గడునుదవము గలదియు విద్వయురాలును లేదంటిరి. ఆమెనుగూర్చి

- 1 Gloves - ముంతేతికి ప్రేక్షకుల చేసికొను కవచము.
- 2 ఇది లండను మహానగరమున నొక స్టేషను.
- 3 ‘మీరు కాదుకదా ఆస్క్విత్తుదేవిగాయ’ అను అడ్డంకి.
- 4 ఆస్క్విత్తు ప్రభువుగారికి ప్రభువుభార్యవలన కలిగిన ముగ్గురుకుమారులు ఇరోపామహాసంగ్రామమున యుద్ధముజేసిరి. ఒకడు రణరంగమున చనిపోయెను. ఇంకొకడు బాంబు నుల్లతాకుడుచే దీర్ఘమృత్యు లెందను. మూడవవాడు యావత్తీవము వికలాంగుడాయెను. ఈ సంభాషణలోని మాగ్లోదేవిగా రాయన రెండవభార్య.

నే నేమియు యెఱుంగనందునటుల నటించినందులకు నే నింతకాల మెచట కాపురముజేసితివంటిరి - ఆమెను మీరు సొంతముగ గుర్తెఱుగకపోవుట మీకు సంతసముగనన్నను యుద్ధపుజోలియే యామె స్మరింపనే స్మరింపదని మీ స్నేహితులవలన మీరు వింటినంటిరి. అట్టియాదుచునిషి చేతని స్ఫురించుటకైన మీకు మనసు రాదంటిరి - (అంతట - ఆమెచూపున రైవ్యముకనుగొని) చీకాకుపడకుడు - పామరజనుగాని అచ్చు ప్రాతలందుగాని నన్నుగూర్చి యెవరేమన్నను అట్టి దానికంతయు నేను సంపూర్ణముగ పెడచెవియొగ్గదను - అట్టివి సరకుగొనతిగినవికావు. అయితే వాధర్తగారి ప్రకంపనచ్చినపుడు...

అ-అయ్యో - అట్లుకాదు - మిమ్మునుగూర్చి పామరలోక మనుకొనుమాటలకేమి రెండు. మీధర్త గారియెడల ఆత్మింకన్నీహృదయమును ఆసక్తియు గలవా రనేకులుగలరు. అంతయుగాక ఆయనయు ఆత్మరక్షణదక్షుడు. అందరికిని ఆయనయం దమిత విప్రసంభముగలదని నాస్నేహితులు చెప్పెదరు...

నేను-(ఈ పట్టున ఆ ఆమెరికాయవతిమాటల కడ్డముతెగిలి) జర్మనులొండు గుల్లలోపాలిభాగరి నెవ్వ రైననమ్ముదురా? మీస్నేహితులు వింతమనుష్యులుగ నున్నారు.

అ-బాగు - బాగు అందరు నమ్మినను నమ్మక పోయినను, ఆయనను నమ్మనివారికంటె నమ్మనా రెక్కువగనున్నారు. అయితే మిముతోటి సాధ్యమై నిట్టి మహాదారుణములగుమాటల పెడజల్లుట మహా ఘోరముగనన్నది, ఇట్టి యపవాదములనెల్ల మీరు బహిరంగముగ ప్రకాశముగ నిరాకరింపవలసియున్నది.

నేను-వాదాత్మ పరేంద్రపాటు ఇంగ్లాండు ప్రధాన మంత్రిగనుండినవారు ఖలులుగగాని తెలివివిక్రమ వారుగగాని యుండజాలరని¹ బ్రిటాన్లుచొకున పాటిం చుకొనమనెదరా? లేక అస్పిక్తుడేవి = జర్మను వారి గూఢచారికాదనియు అస్పిక్తుత్వవ్య జర్మను నాకాదలనాయకునికి నిశ్చయింపబడలేదనియు, దానిం గుటక² హాలు యెచటనుండునదియు అస్పిక్తుడేవి యెఱుగ నేయెఱుగదనియు అస్పిక్తు ప్రభువయ్యని సంతాపానుతాపములు మనయోధులయెడలనే ప్రవ ర్తించుచున్నదిగాని వీరిమారుని³ చంపినవారియెడల కాదనియు గంటవాయిండుగోమచు కేకలుపెట్టుచు వీధులవెంట పొమ్మునుదురా?

అ-అట్లులేదుకు చేయవలయునుగాని మిమ్మును గూర్చి యిట్టి దారుణాపవాదముల ప్రకటించుకుండ నివారించుట కెదియైన మార్గముండవలెను. స్వపక్ష రక్షణకై మీ కేయిపాటును తోచలేదా?

నేను-లేదు. క్రూరులనుండియు నిర్వ్యాధిపారుల నుండియు తనను కాపాడుకొనుటకు నాకేకాదు మఱి వ్యరికిని శక్యముకాదు - ఇంకెందుకు. పరమదయా తురుగను, విశేషవతులుగను వగపడు మీరే నన్ను గూర్చిన యిట్టి యపవాదములనెల్లనమ్మి నాకు వల్లె తెప్పగ ఇక ఇతరులవేల యనుకొనరాదని? నన్ను బాగుగ నెరిగిన మీ స్నేహితులును ఇట్టివాని మీకు తెప్పరికదా. రెండుభుజియుతుముండు అట్టివానినెల్ల మీరును నమ్మితిరిగదా? ఇచ్చడుమాత్ర మేలనమ్మురు? యుద్ధమున బండికృతులయిన జర్మనుయోధులతో⁴ టెన్నిను⁵ అలకాధుచు నేను దినములుగడిపినది లేదనియు వారికి చిలుంతిండ్లకు తా చేళ్లను దుంపలను

1 లండనులో ప్రధానమగు బహిరంగచౌకు. 'Trafalgar Square.'

2 మాగ్నోడేవియే.

3 దానింగుటకహాలు లండనులో జర్మనుయుద్ధబండిలనుంచినకాలయని తోచుచున్నది.

4 అస్పిక్తుప్రభువుగారి కుమారుడు "రమండు" యుద్ధరంగమున హతుడాయెను. (676 పుటయాదుము)

5 చెండ్రతోను నరములతో కట్టబడి జల్లెడలపలెనుండు పలకలతోను ఆడుబంతిఆట.

శ్రీమతి విమలారామరావుగారు
ఉన్నతవిద్యకై ఇంగ్లండున కరిగిరి.

కల్లిపాల పెరిని రెడ్డి.

Fig. 28

మార్గో ఆస్మిత్తు దేవి స్వీయచరిత్రమున నొకయుపాఖ్యానము

నమగ్నలేదనియు, నా నాకురు ఎలితెలేత్తు మా ఇంగ్లీషు వారి నాకాదశపునూధయానములను ద్రోహముగ తన అర్థమనయికి వెలిబుచ్చుచుండలేదనియు ఇప్పుటి కైన మీరు నిజముగనమ్మితిరా? ఈ యుద్ధమును గూర్చి నాకును నాధర్మగారికిని ఎట్టి చుటుకులేగిలి యున్నదియో - ఆయనయేకాదు యుద్ధమునుగూర్చి నేనును ఆయనయు నెట్టితలంపుకలిగియున్నారమో - మీ కెట్లు గోచరింపగలదు. ఈనాటి స్వల్పవ్యవధిలో మీ తోకలిగిన కొలదిపాటిపరిచయముమీయందు నాటుకొని యుండు దృఢప్రతితులకేల పారదోలగలగవలయును?

నేను—(అంతట నా ఆమెరికాయువతి ముఖము చిత్తపంక్షోభమున వెలచెలచారుట కనుగొని కరుణా ద్విప్ర) నమ్మగూర్చి మీ స్నేహితులు మీకు తెప్పిన మాటల మీరు కొంచె ముల్పేక్షించితిరికాకోలు.

ఆ—(పోకీగముగ) ఏమి యట్లునదరు! ఎంత మాత్రమును లేదు. నేను ప్రమాణముగ జెప్పచున్నాను. ఆ తరుణయోధుడు మన బండిలోనికేవచ్చినపుడు మన మధురసంభాషణమంతయును నంతరించునేమో యని యాతని నానువమున తిట్టిపోసితిని. ఇప్పుడు వానికి నుగభాషింపుల నమ్మించుచున్నాము. అతని రాకవలనగలిగిన యధ్యంతరములేండిన నేనిప్పుడు మీకొప్పగించిన నపమానలకంటె చెడ్డమాటలకెప్పి యుండును.

నేను—(ఆమె విమోహపట్టముననును నైర్మల్యము ననును సంతసించి) నేను యుద్ధపుమాటల నేలేలపెట్ట ననుటకంటె తోడి యాడువానిని ఇంకెవ్వతెయైన యెట్టి దురుత్తలుగాని క్షమింపనర్హములుగాని ఇతర మాటలుగాని యనగలదా? నాకేత్రువులందరు గుమి గూడి సమ్మేతనీ నన్నువమానింప బూనుదులేని ఇంత కంటెచుటుకుగ నాకుతగులగల ఇతరప్రసంగమును పుట్టింపబాలరు.

ఇంతలో మేమెక్కిన టూన్స్ కావండివచ్చాకులా మాయంటికేకేరి నిలిచినది. ఇంటిలోనికి తనమరానిమ్మని ఆమె నన్నులిదినముగ ప్రార్థించినది.

ఆ—నన్ను జేష్మించెదరా? నేనతి బారుణస్వభావు రాలవనిలేలచితిరా? ఆయ్యో! నన్నొకక్షణము మీ యింట పడుగుచెట్టనిండు.

నేను—మీరు పోవలసియుండు యొద్దికలకుపోవు టకు మీకు ఆలస్యముకాదా?

ఆ—దాని నూడ్చుకొనిపోనిండు. యధార్థమున మీకు నాయుండుఇష్టములేదు.

నేను—(ఆమెరికాయువతిహేమున దైవ్యనిరుత్సా హములు పొడగట్టుటకనుగొని) బాగుచోగు - లోనికి రమ్మ - నేను మీకు లేనీటినిచ్చెదను.

ఆ—(ఆచటి మహాగునిలేలుపులను రంగుతీర్చిన పడి కట్టునుచూచుచు అవస్థమనస్కయై నాపై దృష్టినిలిపి) ఏమినింత! మీర నిజముగ ఆస్మిత్తుదేవిగారా! ఈనుండరధివనము మీకాపురస్కరమా! మీరు చవపు నెఱపువారనియు దాక్షిణ్యమును వెల్లివిరియునేయు వారనియు నమ్మితిని.

నేను—అట్లుపాటుజెందకుండు, మీరన్నవిసరియే. రెండును నాయుండున్నవి.

నాతోగూడ యామె సజ్జాగృహము ప్రవేశించి యుండుండు కిటికీలగుండ కంకర గొట్టిన ప్రాంగణపు చదురునుగోడెండ్రాను మెక్కిలయొక్కపువ్వులను. మిలికలు విరివిగయుండు అకులుగల తీగలను కొంత నేత్ర చూచిచూచి అటుపై నా పుస్తకభాండారము ప్రక్కతిరిగి యుద్విగ్నమనస్కురై యచటహుర్పుం దుటకును పాలుపోక భ్రమజెందినటులుండగ నేనే యామెకు లేనీరమర్చితిని. ఇంతలోనా కార్యదర్శినియు నేస్తమునఅగు నేకస్వ నా ప్రవాసమునవచ్చిన నానా

1 675 పుటచాదుము.
2 ఇంగ్లాండులో శ్రేష్ఠుడుగు కలపసామానుల వుపయోగించు నొకచాతిచెట్టు.

బుల దెచ్చియిచ్చెను. అందొక జాబుకవరుపై
“రవాణా - అస్క్విక్తుదేవి - 10 దానింనునీధి -
ఎవలో పేరుతెలియదు” అని పరాయండినది. దీనిని
జూచి ఆ ఆమెరికాయువతిని కొంతవిశోధింపజేయు
తలంపుతో ఇటులంటిని: “దీనిజూచితివా - నేను
ఇంత ప్రసిద్ధురాలనుగనుండినను ప్రధానమంత్రిగారి
కార్యదర్శులు నాపే రెన్నడును వినినవారుకారు.”

అక్షణముననే అస్క్విక్తుప్రభువుగారును దయచేసి
నట్లు తలవాకిటితలుపుపైనుండు హెచ్చరిక గంట
వాగినది.

నేను—నాధర్తగారు విజయముచేసిరి. వారికి నిన్ను
ఎఱుకపఱచుట మీకు సమ్యక్మేనా? అయితే మీపేరు
నాకు తెలియదే? ఎవరని చెప్పుదును?

ఆమెతనపేరు చెప్పినది: (మాల్కోరేవిగ్రంథమున

అపేరుయొక్క మొదటియక్షరములమాత్రము సూచిం
చినది.)

నాపేరు ఏ-ఎ-

ఆ—మీపేరును తెలుసుకొనవలయునని నేనెం
తయు ఆశించుచున్నాను.

అస్క్విక్తుప్రభువున కీమెపరిచయము చేయబడినం
తట అయిన యీమెతో కొంతసేపు పల్లాపములు
జరిగించెను.

తరువాత అస్క్విక్తుదేవి ఆమెను వీడుకొలిపి సెల
విచ్చినది. అప్పుడా ఆమెరికాయువతి దేవిగారిని
గాఢముగ ముద్దిడుకొని ఇటులనినది:—

“నన్ను క్షమించిగొందుకు ప్రతిపందనముల వర్పిం
చుచున్నాను. మీకొకకై ఈ ప్రపంచమున నేను
సెగవేర్చక నిరాకరించున దెద్దియు లేదని మీకు నన్ను
జ్ఞప్తియందుంచుకొనవలయును.”

ఒంగోలు వేంకటరంగయ్య.

1 సెలవుపొందునపుడును ప్రేమతెలియజేయునపుడును ఇశోపియస్త్రీలు ఒకరిచెక్కిళ్లనొకరు ముద్ద
గొనుదురు. హిందువులలో చిన్నవారు పెద్దవారిపాదములకు నమస్కరింతురు. పెద్దవారిని మూర్ఖా
ప్రమాణముజేయుదురు. మహమ్మదీయులలో చిన్నవారు పెద్దవారిపాదములకు మ్రొక్కి ముద్దచెట్టు
కొందురు. అట్టిజూనిని వారు “ఖదంబూషి” యందురు.

కర్మకు కర్తలమాలన్న పాడులోకోకి మనలో పరిపాలయిపోయినది. ఇందుగల నిజమోతో దీనివల్ల వెలుచున్న నష్టమెంతో, మనవా గూహించుటలేదు. కర్మలనునది దేవునిచే మన నుడిటిమీద వ్రాయబడి యున్నదనియు ఆప్రకారమే మనము నడచి తీరవలెననియు, వారినమ్మకము. కర్మకల దనికాని లేదనికాని నేను ప్రస్తుతము చెప్ప జాలను: ఏలన్న నిది (కర్మ) నిజమని ఋజువు పరచుట నాతరముకాదు సరేకదా! కర్మ నిక్కముగావున్నదని సకారణములతో (Reasonable) రుజువుచేయుట యింకొకరి తరముకాదని నానమ్మకము. అట్టిసమర్థు లెవరైనయున్నచో కర్మవున్నదని పత్రికలో రుజువుపరచినచో నేనెంతయు సంతసించు వాడను. అది ప్రజోపకారమని నాదృఢ సమ్మకము. సరే, కర్మలేదనికూడ నేను చెప్పను. రుజువుచేయవచ్చున్నదని. యిది చాలమందికి కోపకారణము.

ఈకర్మమీద ఆధారపడి మనవారు అనేక చెడుపనులకు లోనగుచున్నారు. ప్రతిదానికి కర్మలనడము నుడిటవ్రాసినవ్రాత తప్పింప నీతరమా, నాతరమా కర్మకు అందరిమూ దాసులమే, కర్మను జయించలేక యీశ్వరుడు సహితము, స్మృతానవాసియై పుణిక చేపట్టికొని యిడుములకులోనై యున్నాడు, అని మెట్టవేదాంతములు మనవారు పల్కుదురు.

బడిగురవాడు తెలివితేటలులేక, శ్రద్ధగా చదువులేక పరీక్షయందుకెప్పి, నాకర్మ బాగులేదనిచెప్పి తనపై గలదింద కర్మపై పడనేరును. కర్మానివుంటే యీసంవత్సరము స్కూలుఫెయిలు వేసయి కాలేజీలో చదువుచును, లేనిచోలేదు, అన్నివేదాంతములు వానిచదువులో శ్రద్ధకు కొంతఆటంక పరచును. తండ్రి తనకుమార్తెను, ముసలి వానికి అంటకట్టి దాని కర్మలనిచెప్పి తప్పించుకొనును. దుర్బలమైనమనిషి తను దృఢ కాయుడు కావలెనన్న తలంపుతో తగిన శరీరవ్యాయామము తీసుకొనక, యిది నా కర్మమని సంతృప్తిజెందుచుండును. చింతా మణి నాటకములుచూచి, చింతామణి తెనుగు సినిమాలుచూచి, సుట్టి శెట్టి చెప్పినసీతులు, ("కోమిటోడ్ల గనుక కొంతనయము") అర్థముచేసికొని, అన్ని తెలిసి భోగముదాని యింటికివెళ్లి, తను సంపాదించలేకపోయినా పెద్దలుయిచ్చిన ఆస్తి తగలెట్టి, ఏమిరాయిలాగచేసేతివని ఎవరైనా అడుగుతే "బుద్ధి! కర్మానుసారాణి" అని చెప్పి అడిగిన వానికి అడ్డుప జబాబిచ్చి వాని నోరు మూయించును. హిందూదేశమున తదితర దేశములకంటె శిశుమరణ సంఖ్య అధికముగనున్నదన్న సంగతి తెలిసికూడ దాని కారణములు నిర్మూలించ యేమాత్రము ప్రయత్నించక యిది మన కర్మ కాబోలని తలంచి దేశమున కెంతో అపకారము చేయు

గృహలక్ష్మి

చున్నాము. ఎన్ని వేల సంవత్సరముల క్రిందటనుంచో మన హిందూదేశజాతు, పరాయి దేశజాతచే పాలింపబడుచున్నారు. అది మాన్పించి స్వతంత్రులగుటకు ప్రయత్నించక యిది మన పురాతనకర్మ మని హోయిగ కూర్చొను మూర్ఖులు సహితము మనలో కొంతమంది కలరేమో అని నేను చాల భయపడుచున్నాను. యిందుమూలముననే కాబోలు మన కాంగ్రెసోద్యమము యింత మందముగనున్నది. కర్మకు కర్తలమాలన్న సమ్మతము యింతకన్న మీ కేమి నష్టము చేకూర్పవలెను? యిది చాలదా? పాకీవాడు మనవంటి మనుజుడే కదా. వాని కెందు కంత నీచవృత్తి? అని మన సనాతనులను ప్రశ్నించినచో అది వాడి కర్మఫలమని ప్రత్యుత్తరమిచ్చి తప్పించుకొందురు.

కర్మను దృఢముగ నమ్మినవానికి నే నొక సవాలు చేయుచుంటిని. కర్మమిదనే వాని జీవితము ఆధారపడియున్నదని వాని సమ్మతము కదా? అట్లయినచో ఆయన తెగించి విషము త్రాగగలదా? మంచి అయి

ననూ చెడ్డఅయిననూ కర్మ ప్రకారమేకా సంభవించునది. ఆపాటి దానికి జడువేల?

కర్మ నిజముగా మనకు వుంటే వుండ నిండు. లేనిచో లేకపోనిండు. కర్మ లేదను కున్నంతమాత్రమున నష్టములేదు. వున్న దనుకున్నందువల్ల లాభములేదు సరే కదా? నష్టములు పైనుదపారించితిని. గనుక కర్మ సంగతి మనము పూర్తిగ మరచిపోయి మన విధులను మనము నెరవేర్చుకొన్నచో చాలా లాభకరమని నామనవి. కర్మ కర్మ అని మన నెత్తి బ్రద్దలుకొట్టుకొన్నచో వచ్చు లాభములేదు సరేకదా? మన యువ కులు సహితము యీ కర్మ అను నల్ల మందు అభ్యాసమునకు లోనయి వారి భావి భాగ్యోదయాన్ని పాడుపరచుకొనుచున్నారు. కర్మ వుండుట నిజమనుకొందము. కాని దాని సంగతి పూర్తిగ మరచినచో మేలు కలదు. అది దేశకల్యాణమునకు లోడ్బడ గలదని నా హృదయపూర్వకమైన మనవి. దీనిని కాదనువా రెవరైనను సన్ను ఒప్పించి సచో వారికి ధన్యవాదము లర్పించువాడను.

గొప్ప తోటలు
ఇండియా, బర్మా, సిలోను దేశములలో
పోచా వారి విత్తులవల్లనే

పెరుగుచున్నవి.

పుష్పములు కాయగూరలు

ఉచిత బొమ్మలకేటలాగు అడుగుదు.

పెప్టెన్సి పి. పోచా అందు సన్ను, 8, వాన్సు కోడ్డు, పూ.వా.

Correspondence in English.

వి త ల నా థు డు

(హంపీ శిథిలములు)

అవిచరిత్రలో యాచినయలుపు లకై
మరువబడినవి, అవి కావ్యసరణియందు
అతిశయోక్తులు సమృదాదయ్యెవాని,
కల్లనిజమయ్యె నీవు సాక్షాత్కరింప.

ఆంతరంగిక భాషజాలయంబున దివ్య పగులుమాపింప దివ్యటికిగూడ
పంపానరమ్మలోపల లేతతరగలో విరుపుకన్పింప దీ తేళిగూడ
‘దిగురుకొమ్మైవను చేతున్న పెద్దన్న మడిపొట్లుగాని దివ్యదాసుగూడ
భీమనేనేడు తాళిలరక్తిమలోన వలుపుకన్పింప దీవాడుగూడ
జడమలిపి చేతనత్వంపుబాడలేల, నేటికినివీనిలోనిట్లు నిలిచిపోయె
దివ్యసామ్రాజ్యసీతాధిదేవతయగు, మాతెలుగువీర్య మేల యచేతనంబు ?

—హంపీక్షేత్రము.

ఆంధ్రులలో తిరుపతి నెఱుగనివారు, హంపీనిగూర్చి విననివారు ఉండరు. విజయ నగర సామ్రాజ్యమునకు ప్రధానరాజనగరముగా, హంపీ వర్ధిల్లినది. హైందవనాగరకత, విజ్ఞానము, శిల్పనైపుణ్యము లోనగువానిని రెండుమూడువందల యేండ్లవిచ్చిన్నముగా కాపాడి వృద్ధిపఱచినది విజయ నగర సామ్రాజ్యమే.

దీనికి 1565 సంవత్సరమున జరిగిన తల్లికోట యుద్ధముతో పతనము గలిగినది. ఈ యుద్ధానంతరముమూడవదినమున “విజయులగు మహమ్మదీయులు విజయనగరము (హంపీ)చేరి, అయిదు నెలలకాలము అవిచ్ఛిన్నముగా, ఆయుధములతోడను, అగ్నితో

డను, గడ్డపారలతోను, గొడ్డండలతోను, దినము వెంట దినము నగరనాశనమునకు పూనుకొని నిర్వహించిరి. ఇట్టిది ప్రపంచచరిత్ర యందపూర్వము...”* కావున దేవవైభవముతో తులతూగుచుండిన హంపీ నేడుపాడునీతిలో నుండుటజూచి

“శిలలుద్రవించి యెచ్చినవి
తీగ్లములైనవి కుంగభద్రలో
పల; గుడిగోపురంబులు స
భాస్థలులైనవి కొండమచ్చుగం
పులకు; చరిత్రలో మునిగి
పోయినచాంద్ర వసుంధరాధిపా
జ్వలవిజయ ప్రభావరథ
సంబోక స్వప్నకథావిశేషమై...”¹

అని విషాదపడని ఆంధ్రుడుండబోడుకదా !

* Sewell-A Forgotten Empire P. 208

1 హంపీక్షేత్రము.

శిథిలావస్థయందున్నను శిల్పచాతుర్యమున నెట్టివానికయిన మిఱుమిట్లు గొల్పునది హంపియందు వికలాలయము. హంపిలో నింతకన్న మనోహరమగు ఆలయము మరొకటిలేదు. శ్రీకృష్ణదేవరాయలు ఈ వికలాలయమును నిర్మించెను అని కొందఱు దురుగాని కవిసార్వభౌముడు శ్రీనాథుని నాడే యీ యాలయము వెలసియుండెనని హరిభట్టుని వాక్యమువల్ల² తెలియుచున్నది. ఏదెట్లున్నను శ్రీకృష్ణదేవరాయలీదేవాలయమును పెక్కువిధముల సభివృద్ధిపఱచెననుటలో విప్రతిపత్తిలేదు. ఇంతేకాదు. శ్రీకృష్ణదేవరాయల పట్టపుదేవులగు చిన్నమదేవి, తిరుమలదేవిగార్లును, రాయలతరువాత రాజ్యముచేసిన అచ్యుతరాయలు, సదాశివరాయలు, మఱి పెక్కుగురువులు ఈదేవునకు లెక్కలేని మడిమాన్యముల సమర్పించియున్నారు. పండరినాథుడే హంపీదేవాలయమునకు రాదలంచి ఈ ఆలయ వైభవమును జూచి తన కింత యక్కఱలేదని నిశ్చయించుకొని తుదకు రాకమానెనని ఐతిహ్యమొకటిగలదు; కాని చారిత్రకముగా 1565 లో కలిగిన పఠనమే ఈదేవాలయ నిర్మాణము పూర్తికాకపోవుటకు కారణమైయుండనోవును.

ఈ గుడిచుట్టు ఉన్నతప్రాకారముగలదు. గుడిలోనికిపోవుటకు మూడువైపుల (తూర్పు, దక్షిణము, ఉత్తరము,) గోపురము

లున్నవి. ఇవన్నియు ప్రస్తుతము శిథిలములయి యున్నవి. అందును తూర్పుగోపురము అపాయకరసితిలో నుండుటచే ఆదారిని నేడు మూసివేసినారు. ఈగుడికి పైకప్పులేకపోయినను, తురకలచే అందములయిన స్తంభములు విఱుగగొట్టబడినను ఈ యాలయము దక్షిణహిందూదేశమున గల గుడులన్నిటికంటె దివ్యమైనది. “ఇందలి శిల్పచాతుర్యచ్చ సాన మాక్రమించుచున్నది.” అని ఫెర్గూసన్ వ్రాయుచున్నాడు. ఒక్కతాతిలోనే స్తంభము అందనేక మృగములు, అందు కొన్నిటిపయిరాతులు, చాలా నైపుణ్యముతో చెక్కబడినవి. ఇట విశేషమొండు గలదు. ఒక్కొక్క స్తంభములోను పిల్లస్తంభములు ఏడుకుపైగా గలవు. వానిని ఒకకర్రతో వాయించినయెడల సప్తస్వరములును పలుకును.³ ఇట్టివి పెక్కుస్తంభములు. దీనికి మహామండపమనిపేరు. ఇది గుడియెదుట నున్నది. ఈ మండపము పైకప్పులో అతి సుందరముగా రామాయణమంతయు చెక్కియున్నది. అక్కడి సానరాళ్ల శిల్పము మిక్కిలి కొనియాడదగినవి. ఇందు హజార రామస్వామి యాలయఫక్కి చాలామట్టుకు లోడ్వడియుండును.

ప్రాకారములో గుడికి ఆగ్నేయపార్శ్వమున అద్భుతమైన కల్యాణమండపమున్నది. ఇందు అక్కడక్కడగల రంగువల్ల నూతనదేవాలయ ప్రతిష్ఠసమయమున గుడికంత

2 వరసింహాచార్యురాణము “విస్మయకరీ గావించి యర్పణచేసె...”

3 “సరిగవపధనిన స్వరవల్లకీకుల్యరవ విశోభాస్తంభరాగఘటితి...” హంపీక్షేత్రము.

కును సున్నముకొట్టుట, వర్ణముపూయుట అను ఆచారములుండెనని గ్రహింపవచ్చును. బహుశః గర్భగుడికిని తల్ సన్నిహిత ప్రదేశములకును మూత్రమురంగుపూయు వాడుక లేదేమో? గుడియెరుటనుండు మహామండపమువలెనే కళ్యాణమండపము ఉత్ శృప్త శిల్పచాతుర్యముతో నొప్పుచున్నది. ఈ మండపమధ్యమునను శ్రీవారి ఆస్థానారము వేదికయున్నది. వసంతోత్సవ కళ్యాణోత్సవ సందర్భములలో శ్రీవారును అమ్మవారును ఈ కళ్యాణమండపమునకు వేంచేయుదురు.

వితలాలయ పురోభాగమున జాతిరథ మొకటియున్నది. ఇది చిన్నదయ్య మిగుల నందముగనున్నది. గుడికి పైకవ్వవలె దీని కిని రథము పైభాగము స్థూపాకారముగ ఇటికలతో నుండెను. ఈ రథమంతయు ఏకశిలతోనే నిర్మింపబడినదని కొందఱి యభిప్రాయము. ఇక్కడికివచ్చు యాత్రికులు, ఈ రథచక్రమును త్రిప్పిన పుణ్యములభించు నని అట్లు చేయుచుండిరి. దీనివల్ల రాతి ఇరుసు చాలామట్టుకు అరిగిపోవుటచే ప్రభుత్వమువారు చక్రమును త్రిప్పుటకు ఏలు గాకుండచేసినారు. ఈరథముముందుభాగమున రెండు ఏనుగులు ద్వారపాలకులవలె కాచుచున్నవి. ఇక్కడ నింకను ఎన్నియో విశేషములుగలవు. పోయి సేవింపనేవలయు.

నేటికిని హంపి పుణ్యక్షేత్రమే. ఇక్కడికి అనుదినము వేలకొలది యాత్రికులు శ్రీ పంపావిరూపాక్షదర్శనారము వచ్చెదరు. ఇక్కడికి విచ్చేయువారు తల్ గ్రామమునందలి యితరవిశేషములను సాధారణముగా దిలకింపరు. ఈ హంపిని ఎన్నేని విశేషములు గలవు. ఆంధ్రులు ఇట్టివానియెడ నించుక శ్రద్ధవహింతురా?

“ఏదవిదిలికనో యీపాలమిగడ
వితలాలయ శిలావేడులందు
ఏజోదుదించెనో యీరక్తగంధమ్ము
నరసింహదేవు కేయరముమీద
ఏశిల్పిదిదైవో యీకారుమట్టుల
ద్వారపాలకరాము తేమిద
ఏరాజుతూగనో యీకులాడోలలో
కులసిబంగారు మొక్కలకుమొగ్గి

గీ|| ఏమహాభక్తుడిట జవయించినాడొ
దివ్యకోదండరామ పథిశ్రమాప
నయనశబరిధలాపేక్ష నియతుడగుచు
కాలపుంచాటులందు సంగరములన్ని.
బ్రతికియు వేయిప్రాణముల
బానియు వేయిమదేభమన్నపా
మెతకమరూపమా చరిత
మేనుమిసియది; కానిచోమహా
న్నతి నభిలప్తపంచగణ
నంబున మూడునికన్న వేటిదు
ర్తిగనికూడ మూయుటకు
రాదు భవత్కథకాశ్యతంబు. 4

మనపతనానికి మనమే కారణము

శ్రీమతి చెరుకూకు నాగభూషణమ్మగారు

మనభారతదేశమందు సంఘ మభివృద్ధినొందుటకుబనులు నానాటికి క్షీణించుచు, అనేక దురస్థలకాలగుచు, సతిమూర్ఖతతో సత్యంతదురాచార మూఢాచారములకు లోనగుచు, జ్ఞానాభివృద్ధిలన నేమోయెటుంగక అతి మాఢ్యముతోనున్నదనిన దీని పతనావస్థకు కారణములు స్త్రీలు, వారి యవిద్య, తదుపరి పురుషుల దౌర్జన్యములు.

స్త్రీ లతివిద్యాభ్యాసమై కూపస్థ మండూకముల వలె తమకు తెలిసినదానితోనే తృప్తిపొంది, యితర విషయములతోలికిబోక, వానినేమాత్రము జరిసికొన నిచ్చుగించక ఘోషాయను మాయకులోబడి, దానియం దత్యంతవిలువను నింపి సతిగౌరవప్రదముగా జూచుచు మోసపోవుచున్నారు. ఈ ఘోషావలనకల్లు లాభము లేవియులేకున్నను, దీనియం దభిమానముగలవారలై స్త్రీలెల్లరు దీనినివీడిన తమ గౌరవమర్యాదలకు భంగముగలుగుననియు, నూటికికొటికి ఏఒక్కస్త్రీ యైన ఏదీని పోక పనినిమిత్రముగాని, విరోధము జూచుటకుగాని, లేక సభలలో నుపన్యాసమువిను నాహ్లాదమునగాని పెల్లినచో నామె సతితేలికగాను, అతినిచముగాను జూచుచుండురు.

ఆసలు సభలనియు, మహాపురుషుల వర్గంతులనియు జరుపుట దేనికొరకు? సభలలో సామాన్యముగా రాజకీయములు, వాటి క్లిష్టపరిస్థితులు, సంఘములు వానిలోనుండు దురాచార దురలవాట్లు, వాటిని తొలగించు విషయములు, వాటి యభివృద్ధిమార్గములు, నుతములు వాటి మంచిచెడుగులగుటచేంచి మూట్టాడు చుండుట లేకుచు వినుచుండుము; చూచుచుండుము.

కానివానిని వినుచు, జూచుచుండు పురుషులకు లేనిచెడుగులు స్త్రీలకటనుండి లభ్యమగును? తమ యభివృద్ధినిగోరుటే తా మెటుంగక స్త్రీలె యిట్లు వాక్రుచ్చుచుండ సంఘ మభివృద్ధి నొందుటెట్లు? తామునివసించు గృహమునువీడి వెలుపలికిపెల్లినంత మాత్రమున పెంతోతప్పునియు, ప్రమాదమనియు తలంచుస్త్రీలు సంఘాభివృద్ధిని తెట్లు కాంక్షింతురు? సంఘములోనున్న అసర్థములను, అత్యాచారములను ఎట్లు తొలగింపగలుగుదురు? స్త్రీలు తమ ఘోషాను వీడనంతవఱకు, విద్యావగులు కానంతవఱకు తమకుతామే చెడుగుల నాపాదించుకొనుటకంటే వేరేమియు చేయకాలరు; బయటకుపెల్లినంతమాత్రమున పురుషులయొడుట తిరిగిసంతమాత్రమున స్త్రీలు చెడిపోదురనుమాట వట్టిబూటకము; పొరబాటు. సంసారమను కళకమునకు చక్రములు స్త్రీపురుషులై యుండ, స్త్రీచక్రములేకుండ పురుషచక్ర ముందినంత మాత్రమున ఆదికకట మనంబడువా? అదియునుగాక ఒక చక్రమునకు పట్టా ఊడిపోయి, ఆకులు విరిగి పోయినయెడల దానిని రిపేరుకేయించినప్పుడే పని గుపయోగపడును గాని, ఆ చెడ్డచక్రము సదేవిధ

ముగానుంచిన నెట్లుపయోగపడును? సంఘమును
బాగుపఱచి దాని వశిష్టపరుపవలెనన్న సంఘము
వకు సంబంధితులైన శ్రీ పురుషులే గదా బాధ్యులు?
ఇంకను వాస్తవమునకు సంఘమందు పురుషులకంటె
శ్రీల కెక్కుడు బాధ్యతగలదు. ఎప్పుడును శ్రీలు
విద్యారహితులై, మందబుద్ధులై యున్నయెడల సంఘ
మున్నతదశలో నెట్లుండగలదు? నిరంధరము గృహ
మందుండుటచే పరస్పరభావముల కనుగొనజాలము;
పరస్పరము ప్రేమించుకొనలేము. పైగా పరస్పర
విరోధము, అనూయలు అభివృద్ధి నొందుట సహజము.
బయటకువచ్చిన కొలదిభావము లభివృద్ధిబొంది ప్రతి
విషయము విమర్శింప సమర్థతగలవారలై, ఉన్నత
మార్గమున కవకాశములున్నవని చెప్పటలో సందే
హింప నవసరములేదనియే తలంచెదను.

శ్రీలు బోత్తిగా విద్యారహితులగుటవలన
సంఘము అనేక మూఢాచారములతో నిండి నిలిచి
కృతమయ్యవనుటలో నాశ్చర్యమేమందును. మూఢ
విశ్వాసములు, మూఢభక్తి, మూఢాచారములు మన
శ్రీలయందే యెక్కువపట్టువలతో నాచరింపబడు
చున్నవి. వీటినిగుఱించి అనేక వ్యయప్రయాసలు,
పురుషుల హింసించుట, ఆర్థికముగా బాధల ననుభవించు
టలు సంభవించుచున్నవి. ఇంతకంటె వేరే
లాభములేవియు గవ్వట్టులేదు. నోము లనుకేరిట
శ్రీ లెంత ధనవ్యయము చేయుచున్నాలో, వాని
నాచరించిన తమ లెంత లాభమును బొందుచున్నాలో,
అచరింపనివో వచ్చు వడ్డవడ్డములేవో వారా విమ
ర్శకు గదంగరు సరేకదా. పురుషు లెవరైన నెప్పు
డైన ఈమోము లెందుల కనవసరముగా పనిలేని
పనులు గాకపోలే అని కొంచెము విమర్శించినట్లైన
“అడువారలకు నోములని యెందుల కేర్పఱచిరి?
అవి నోచుకొకపోలే ఫలితమెట్లా? అయినా నోము
లను లెందుకు పుట్టినవి? వాని నాచరించకపోలే తప్పు
గామా” అని శ్రీలు బడులు చెప్పుచుండురు. పురుషు

లొక్కోమైన నొకసారియైన నోచుకొనుగదా. వారికి
లేని పాతకములు వీరినే యాపాదించువా? అని
యాచరించిన శ్రీ లెక్కుడుగా నుభించుచుండిరా?
అచరించని కారణముచే పురుషులే కష్టము లనుభ
వించుచుండిరా? వీరనుభవించుటలేదా? ఇట్లే సంతాన
వాంఛచే చెట్టుకూ, పుట్టుకూ, గొడ్డుకూ, గోదకూ,
పక్షికి, పాముకు మ్రొక్కుచుండురు. గృహములో
నెవరికైన తోగమువచ్చిన వైద్యులకితని చేయించక
వెంకటేశ్వరు, పానకాలరాయకు వగైరా దేవుళ్లకు
నిలుపునోపు లిచ్చెదమనియు, ఉత్సవములు జరుపుదు
మనియు మ్రొక్కుచుండురు. మ్రొక్కులు మ్రొక్కి
నంతమాత్రమున వారి కా తోగనివారణయగుచున్నదా?
కొందరు మరణించుట చూచుటలేదా? అప్పుడైన
వారి కా మూఢవిశ్వాసములం దపనమ్మిక జనింప
జేమి? తోగనివారణలకు, సంధానము బడయుటకు
ఏములు ఎల్లింకులకు డబ్బు తగుల జేయుదురేగాని
అవి యెంతవరకు పని చేయుచున్నవి? ఎంతవరకు
వాటి ఫలము మన మనుభవించుచుంటిమను విచారలే
వారికి తట్టదే! భావ్యములకు ధర్మములకు ఆర్థికబాధలచే
ననేక యిక్కట్లుపడుచున్నను పిల్ల రజస్వలైనదన్న
అప్పులెచ్చియైన బంతులు సాగింతురుగాని, బంతి
పెట్టనిపక్షమున లోపేమియు లేదనిగాని, అసలు యీ
లంతులు జరుపుట వృథాయనిగాని తలంచరు సరిగదా
పైగా నితరు లాక్షేపింతురని వెలది ఋణబాధల
నెన్నిటివైన సహించి యా మూఢకార్యక్రమములే
కొనసాగింతురు. ఇట్లు తాము కష్టములపాలగుచు
పురుషులను మిక్కిలి కష్టవస్థములపాల్పేయుచుండుటే
సంతసముగా దోచునుగాని, యేది యెట్లుచేసిన లాభ
మనిగాని, వడ్డమునిగాని తెలిసికొనజాలరు; తెలిసినవా
రవరైన చెప్పినను అంగీకరించక తమ మూఢమే
తమ కాపందముగా తలంచుచున్నారు.

బాల్యవివాహములనిన శ్రీల కర్మంతరినోదముగా
నుండును. ఆ వివోదములకు, ఆ పెండ్లి కేరంటములకు,

పరస్పర వియ్యాలవారికి యీ విందులకు, ఆ భాగ్య భాగ్యములకు మురిసిపోవుచుండుమేగాని యీ బాల్య వివాహములవల్ల గల్గు అవకాశములుగాని, వీనివల్లనే ప్రయోజనములు లేవనిగాని, కష్టవిఘ్నములుగాని, వాటి లాభాలాభముల ననుభవించు స్త్రీలమైన మనకు అనుమాత్రమైన నా విషయవిమర్శ తట్టనేతట్టదు. భానలేకమైన లేని యా పసిగండులకు, పాపము, వివాహముననేమో, దానియందు బాటోహింపబడిన బాధ్యతలెట్టితో వారి కనుమాత్రమైనను తెలియదు. అట్టిసితిలో వారి కిష్టమైనవారికే పరస్పరము ప్రేమించి వివాహమాడుట ఆన రెనుంగనే యెరుంగదు. పెద్దవారైనకొలది, జ్ఞానాభివృద్ధివందినకొలది బకరికొకరు సరిపడనివారు కావచ్చును. అప్పుడా దాంపత్య మెంతెంత ప్రేమలతో కూడియుండునో అనుభవమనుభవించువారికి తెలియవలెను. వివాహము చేయునపుడు పుష్కలముగ ధనమున్నచో వరుడెటు వంటి విద్యార్థిహితుడైనను, ఎంత విశేషహితుడైనను, ఎంత అందవిహితుడైనను పెద్దవారలంటగట్టుట తఱచు జరుగుచునేయుండును. పాప మా బాలిక ఆ పరుడెంత తన కిష్టదుగాకపోయినను చచ్చిపట్టు వానితో కాపురము చేయవలసివడగదా? పరస్పరము రాగములేని దాంపత్యము లోకానికి దాంపత్యమే గాని, యిదార్థమైన దాంపత్యమనబడదు. తమవరి నేడేని నోక విపత్తువల్ల నావరుడు మణించినట్లైన పాప మా వధువుకు పునర్వివాహప్రాప్తిలేక తన యావజ్జీవితమును దుఃఖప్రదముగా నహలమైన ప్రకృతి నుభయములకు దూరమై, యెప్పుడు గడువవలసివచ్చుచున్నది. అదియునుంగాక తనయీడువారందరు నుభయముగా తమధర్మలతో కాపురములజేయుచుండ తాను ఉన్నయనుచు కంటికికడతెడ కన్నీరుగాల్చు కొనుచు యీ సంఘనియమములకు కట్టుబడి, తన జీవితనిస్సారముకు ఎల్లప్పుడు వగచుచు నుండవలసి వచ్చుచున్నది. అబ్బ! యెంతటి యన్యాయము ||

కొందరు బాల్యవివాహములైనవారు 11, 12, 13 సంవత్సరములకే రజస్వలగుటయు, వారికి ఖర్చులలో ఖర్చుని విషేషములు జేయుచుండుటయు జరుగుచున్నది. ఎంతభారము! ఎంతటిద్రువము! భర్తలననేమో, వారితో కాపురముజేయుటయన నేమో, యెరుంగక యుక్తాయు క్షణాలేకమైనను లేని యా బాలికలు గర్భిణులగుట సంభావముబడయుటా? అవయవ పరిపక్వములేని యా పసిగండులు ప్రసవముకాలేక మరణించువారెంతమంది? అథవాప్రసవమైరిపో, నోరరుగని యా బాలికలు పిల్లలమరణమై భవ పోషణచేయి చేతకాక, ఆ దుర్బలసంతానము నెప్పుడు ఈపురీపురుమనుచు కరువులు విరేచనమునలో ఈయని యేడిపించుచు బాధలుపెట్టుచున్న సహించలేక యమయారితవలాలగుచున్నారు. వైగా చిన్నతనములో సంతానమును గవి జీవచ్ఛవములై, నడువ సక్తువలేక కురూపిణులై మరల సంతానము బడయుట. ఇక అల్లెలులకు పుట్టినపిల్లలెంత ఆరోగ్యముగానుండునో? ఈల్లెలు బహుకాలముగాకున్నను కొంతకాలమైనను జీవింపగలరా? జీవించినను వారివి నుభమైన కాపురములు కావోవునా? ఇన్ని కష్టములకులోనుగావలసిన స్త్రీలమైన మనమే యీ బాల్యవివాహములను పాతకములను మాకటిజేళ్లతో సహా పెకలించినేయబాలకపోగా వానినేచేయ తల పెట్టుచుండుము. మనకుభమే మన మెరుగనప్పుడు, మనకష్టములే మనము పరికించుకోలేనప్పుడు సంఘము నెంతవఱకు బాగుచేయగలము? చాలవఱకు సంఘాచారములు బాగుపడవలెన్న స్త్రీలవల్లనే బాగుపడగలవు. ఎందుచేతనన వివాహములు స్త్రీల అభీష్టము మీదనే యెక్కువగా జరుగుచుండును. అందుచేత బాల్యవివాహములు స్త్రీలు నిరోధించునట్లైతే చాల వఱకవి నిగ్మాలములుకాగలవు.

విద్యాలోపముచేతగదా ఎంతటి తెలివితక్కువ వారైనను, ఎంతమూర్ఖులైనను, ఎంతయవిజ్ఞులైనను,

పురుషుల దౌర్జన్యములకుకట్టుబడి, మంచిదైనను చెడుదైనను వారు చెప్పవచ్చేవారు, వారు వద్దన్నది మానివేయరు, వారి చెప్పచేతలకు లోనై, నిష్కారణముగా వా రిన్ని బాధలెట్టిదను సహించి, తానును ఒకవ్యక్తిని తలంచక వారికి దాస్యము జేయుటే సత్కర్తవ్యమని యెంచి యతిమాధభక్తితో శ్రీ లక్ష్మీవారిని పూజించుట? ఆశ్రీ విద్యానురీణయే యైనచో నేనువొక వ్యక్తినిగూర్చించి, ఆ యని వేకములైన, కానికార్యములజేయ నుద్యమించక మంచివని తానునమ్మినవాటివే నిర్వహించును, తన వ్యక్తతవల్ల వా యాధదౌర్జన్యములకు లోనుగాక, భర్త వనేకవిధముల సంస్కరింప యత్నించును; సంస్కరించునుగూడ. వివేకరహితములైన భర్తల యాజ్ఞల మీటివంతమాత్రమున యాశ్రీ పనికిమాలిన దగువా? ఇట్లు వ్రాయుచుంటినని ఆశ్చర్యపరిభక్తి గల వారీయగుటకును, భార్యలవైకృతకు గడి గడల నీయక తాము చెప్పవల్లుజేయుటకు వారివలె దౌర్జన్య

ముజేయుచు, వారిచే దాస్యము జేయించుకోవరగిన పురుషవరులకును కోపమురావచ్చును. విజ్ఞులును, వివేకవంతులునునైన భర్తలయొక్క భార్యల కవశ్యా వరణీయంబులే. కాని, అజ్ఞానులును, అవివేకులును నైనవారియొక్క భామించుటెట్లో తోచకున్నది. ఈ ప్రశ్నకు సమాధానము విజ్ఞులైన తమ భార్యల చెప్పచేతలకు భర్తలు లోనుగావలసినదని చెప్పుక తప్పదు. శ్రీలక్ష్మీలైన మనకు విద్యలేని లోటుచే సంఘ మత్యంతహింసితకి లోనుగావలసినదని కొంచె మాలో చించి విద్యాభిలాషిబులై విద్య సంభ్యసించి (వీ కవ కాళములేకున్న) వీ విద్వలను తప్పుక విద్యావతులగా జేయుచుననియు, సంఘము లోని కల్మషములను పాతి ప్రోలి సంస్కరింప యత్నింతుననియు, నే నిది వ్రాసి తిని. కాని, కేవలము శ్రీలక్ష్మీల కప్రస్థావము కావలయు వనిగాని, పేరుప్రఖ్యాతులగుగాని, వా గాదంబరము వకుగాని వ్రాసితివని పాతకు లెవ్వరును తలంచరని విశ్వసించుచున్నాను.

ప్రబోధము

మేలుకొనుమో భారతీయుడ
మేలుకొని మీ మాతృదేశము
మేలుగాంచెడి విధముఁదెలియుము
మేలుకొమ్మోయీ.

తోడిదేశము లందువలె నెం
తోస్వతంత్రత నేకరింపఁగ
భారతంత్ర్యముఁ బాటఁద్రోలెడి
పథముగనుమోయీ.

మాతృదేశపు పాతంత్ర్యము
మాపి మనదేశమ్మువలె దా

స్వమ్ముఁబొందిన దేశములకును
సాయపడుమోయీ.

భారతీయుల శౌర్యసాహస
వైభవమ్ములుఁ ద్యాగశక్తిఁ బ్ర
బుద్ధమొనరించుటకు వేగమె
పూనుకొనుమోయీ.

భరతజాతియె పృథ్విలోగల
ప్రబలజాతుల కన్నిటికి నం
దేశమొగల దంచుఁబరులకుఁ
దెలుపవలెనోయీ.

పి. కోదండరాం పిల్లే

(లేటు పి. యస్. పొన్నపామిప్పిలేవారి కుమారులు)

1854-వ సంవత్సరమున స్థాపితము.

ఉత్తమతరగతి కర్రపామగ్రుల నిర్మాతలు

(పి. యస్. పొన్నపామిప్పిలే భవనములు)

మీ భవనమును ఆలంకరించుటకును దానిని అకర్షణీయముగ చేయుటకును మీకు కర్రపామగ్రుల కావలయును.

త్వరగా చేసియిత్తుము. నమ్మకమైన పనితనము.

కర్రపామగ్రులను కొనుటకుపూర్వము మాతో సంప్రదింపుడు.

పురాతనమైన ప్రఖ్యాతిగల కంపెనీ.

39 & 44, ఎస్టేట్ వెస్టు - మదరాసు.

డాక్టర్ శ్రీపాద
కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి

బెజవాడ

వీరి ఔషధములును, గ్రంథ
ములును ఆంధ్రదేశమునందు

అతి ప్రసిద్ధములు

కావలసినవారు

పైవారికి వెంటనే వ్రాయవలెను.

పెద్దకొట్టాగు ఉచితము.

అపూర్వ సంగీత గ్రంథములు

గానశాస్త్ర ప్రశ్నోత్తరావళి

ఇందు 1933-1936 వరకుగల గవర్నమెంటు
లెక్చికర్ ఎగ్జామినేషన్సులొని ప్రశ్నోత్తరము
లను, సంగీత త్రిమాన్దలయొక్కయు, సంగీత
వాద్యములయొక్క చిత్తరువులతో తగు మలభ
తైలిని వ్రాయబడినది.

160 పుటలు. శ్లో. తెల. రు. పోస్టిజి తేరు.

గానశా చంద్రిక

ఇయ్యది సుప్రసిద్ధగాయక శిఖామణు లందరిచే
మెచ్చింది లెక్చ్యురుక్ కమిటీచే అత్రూవ
కాబడినది. 400 పుటలు.

నిండుక్యాలికో తెల. రు. 2

వలయువారు:—

అరిపిరాల సత్యనారాయణమూర్తి,

గ్రంథకర్త,

గాంధీనగరు, బెజవాడ.

మీ అచ్చ పనులయందు

మీకు కావలసివడి అందమగుకూర్పులా? లేక చిన్నపనియైనను బాగుగచేయుటయా? లేక
సకాలమునకు ముద్రించి యిచ్చుటయా? మీ ఆవసరములేవియైనను, మీ అచ్చపనులను మేము
చక్కగ చేయగలమని మీ ఆనభవమే తెలియజేయగలదు. ఒకమారు పరీక్షింపుడు!

లో ధ్ర ము ద్ర కా ల య ము

నా యిల్లాలు

నా యిల్లాలు పేరు బానకీ. పచ్చగా పొడుగ్గా ఉంటుంది. అందమయినవార్లలోనే లెఖి. అందరి తోపాటు సౌందర్యపోషణ అంటే క్రేస్తే. పచ్చి బిళ్లతో ముఖమూ చేతులూ తోమకుంటుంటే గాని మా ఓవర్సీయగారి భార్యలా వారానికో పచ్చిల్లా ఒక్కానికో స్నోబాటిలా కావాలనదు. తెల్లనిచీరలూ, వశసరికాకట్టూ యివ్వంగాని లోపలిబాడీ ప్రేగపడేట్టు ఉల్లిపొరగుడ్డలు కట్టడం గిట్టదు. ఈమధ్య గజ్జలవడ్డాలూ కావాలంది. ఓవర్సీయగారు ఆప్యచేసి భార్య పోతుపడలేక వడ్డాలూ చేయించాడు. నమ్మకూడా ఆపని చేయమంటూ ఆన్నాను. ఆమె మద్దా ముట్టాడలేదు. మా కూతురు 'స్వెలింగ్' పుట్టకమునుపు కృత్రిమపాదవాలతో సంతాననిరోధం చేయాలని ప్రయత్నించాను. ఆలా చెయ్యడంవల్ల ఆరుమగలు మరణిస్తారన్న ముఖం ఆమధనింపవచ్చుననీ, ఆమెదాని ఆందం చెడదనీ తోధించాను. కాని నామాట పడ నివ్వలేదు. స్త్రీలకు చిన్నవయస్సులోనే బిడ్డలు కలుగాలనీ, ఆలాఉండడం ఆందమనీ, కావలసిన పిల్లలు పుట్టినతర్వాత సంతాననిరోధం చేయాలనీ మా బానకీ వాదం.

ఆమెవారి ఆరోగ్యానికీ గృహకృత్యాలు స్వయం గా చేసుకోవడం ఆమెసరమని ఆమె అంటుంది. విండుగర్బిణిగా ఉండీ తను పనిచేస్తుంది. అందుచేతనే ఆమెకు సుఖప్రసవము లభ్యమట. ఇంటిలో ఎంత వండినదీ నన్ను ఎప్పుడూ మాడవివ్వదు. చూస్తే నేను తక్కువతెడదా, ఔనుక వారికి మరికొంత మిగల్ప డం కలుగుతుందట. మగవారితోపాటు యింటి ఆడు వాండుకూడా తింటే సంసారం ఆగదని ఆమె విధాంతం. మత్స్యమాంసములు తినదు. కాని కోడి గ్రొద్దు తింటుంది. పిల్లల స్థూలదృష్టికి కనుపడే

శ్రీ అలంపురం రాజుగారు, విను.

ప్రాణంలేని కారణంచేత తినవచ్చునని సమాధానపట్టు కుంటుంది.

'కొరగింజంత కోడలుంటే అత్తకు కొందర జ్వరం' అనే సామెత మాయంట వ రించదు. మా ఆత్మగారు కూర్చు కొడల్ని ఒకేవిధంగా చూస్తుంది. ఒక జీత ఏదయినా తొందరపడి బానకీ మాటలాడితా నేను కమ్మ తెరకేస్తాను. రక్షణం ఆత్మగార్ని నను ప్పండి తప్ప శ్చమించమంటుంది. అంతటితో రాతే పూర్తిఅవుతుంది.

నా యిల్లాలో సంగీతం అంటే యివ్వం. నీలగాని, ఫిడెలాగాని పాడడంరాదు. హాశ్మీనియం అంటే గిట్టదు. హాశ్మీనియం హైందవసంగీతానికి సరిపడ దనిన్నీ, నిలయేటిప్రవాహంలా కొట్టుకుపోయే పుడక నులా, హాశ్మీనియంవీడ పాటకు వ్యతిరేక ముంద దనిన్నీ ఆమె అభిప్రాయం. సినిమాలలో పాటలు విన్నా సంతోషమే. కాని మహాపతివ్రతల పాత్రలు కేవలము వ్యభిచారవృత్తిలోఉన్న స్త్రీలచేత ప్రద ర్శింపబడుచున్నాయనీ, సినిమాలలోని కొన్ని ఘట్టాల వల్ల నిష్కళంకమగు కొందరి పతివ్రతల హృదయాలు చలిస్తున్నాయనీ చాలమంది యువకులు కన్యలు పత నము చెందుచున్నారనీ విచుడం.

బానకీ సతీకులనినంటి మహాపాధ్వి కాదు. సతీ కులనిలా ఉండడానికి యిష్టపడమనుచున్నాను. కాని మా ప్రియదాసి భార్యలా బాబులలో భార్య చెప్పలు కొమకొక్కవడం, ఆమె చెప్పలు తనధర్మ మోముకు రావడం సహించదు. ధర్మ చెప్పిందల్లా తూనా తప్పుకుండా నమ్మవలెనని గాని, నడువవలెనని గాని ఒప్పుకోదు. భేదాభిప్రాయం ఉన్నప్పుడు యిద్దరూ వాదించవచ్చును. ఒకరికొకరు సరిచేసుకోవచ్చును. అలుమగ లిరువురు అనీష్టంబుమూస్తూ, హెడ్

మాష్టరుకున్న సంబంధంలో ఉండాలిగాని, బంట్లోకు హెచ్చార్చుకు ఉన్నట్లు ఉండకూడదు. ఆరుది స్వతంత్రించి ఉద్యోగంచెయ్యడం అంటే జానక్యి యిష్టం ఉండదు. మా గుమాస్తాపెట్లాం మనోజ్ఞో మాష్టరీ చేస్తుందని విన్న రెండురోజులు జానక్ వత్స ఆశ్రమో లేకపోయింది. భార్యం నీక, దమయంతి, భర్తలను విడిచి ఒక్కనిమిషంఅయినా ఉండలేకపోవడం, యిప్పుడు కేవలం దబ్బుకోసం భార్యార్థిర్లు జేర్చుకోట్ట ఉద్యోగులుగా ఉండటం కాల కైపరీత్య మంటుంది. కాని స్తీడగుభార్య గుమాస్తాగా పనిచెయ్యడం, దాక్తుభార్య కాంపాండరుగా ఉండటం ఆశ్చర్యపడు.

చార్తాపుత్రికలు బిల్లమీదఉంటే ఆమె బొమ్మలు చూచి మానేస్తుంది. బొమ్మలంటే జానక్ చెవి కోసుకుంటుంది. కాని తన పడకగదిలోకూడా యూరపు దేశకన్యల దిగంబరచిత్రాలుండనివ్వదు. అవి అల్పంలో ఉండవలసిందే కాని బయట ఉండకవలదు. మిన్న మా పొరుగింటిదంపతులు ఘోటో రీయించుకున్నారు. భార్య కుర్చీమీద కూర్చుంది. భర్త నిలపడి ఉన్నాడు. అది భారతదేశమందలి పద్ధిచరలక్షణం కాదనీ, పాశ్చాత్యలక్షణమనీ విరసిందింది. ఆపస్తంబప్రకారం 'గృహలక్ష్మి' పుత్రిక చదువుకుంది. కాని కుప్పలిప్పులుగా ప్రకటనయ్యే 'వత్సపుత్రిక'లను చూస్తే మండిపడుతుంది. వాటిని వత్సపుత్రిక లక్షణమనుకుంటూ 'రంగపుత్రిక'లనుట పరస్పరమిన్నీ వాటిని బహిష్కరింపకుండుట సంఘమందలి నేను పురుగులను నశింపజేయుతుంటున్నా అంటుంది.

భారత్యం అంటే జానక్కి ఎంతమాత్రం గిట్టదు. ఈ విషయంలో ఆమె ఉద్దేశ్యం చతుర్తార్కంగా ఉంది. ఈరోజుల్లో మగవాడు తనభార్య ఆధ్యాత్మిక రామాయణోర్వసలు పాడాలంటాడు. పాడగింటివాడి భార్య ఎంతోపాటలు పాడితే వివాలంటాడు. అలాటివాళ్ళకు యిలా సమాధానం చెప్పాలదు. 'మీరు భార్యనగు

నన్ను విడిచి పరభార్యను పొందుతున్నారు. నాకు మీవల్ల సుఖంలేదు. కాబట్టి నేను ఎవరితో చూడుకుంటాను' అని ఖచ్చితంగా చెబితే నూటికి 90 శేసులు కుదురుతాయట.

విధిగురువులకు ద్వితీయవివాహం చేయడం ఒప్పుకుంటుంది కాని పిల్లలున్న విధిగురువులు పునర్వివాహం కోరడం ఏవగించుకుంటుంది. జానక్ బయలుదేరిన రోజుల్లో మా హెచ్చార్చు భార్యలొక రెల దువ్వుకోక చీరవిడువక చెంబోక టుచ్చుకుని చెరువు గట్లమీద పెత్తనాలూ చేయ్యదు; కారితో చదువుకుంటున్న మా స్తీడగుగారి కూతుర్లొక బయటదేరిన రోజు లేవో యిరువలకు తెలియకుండా ఉండేట్టా ప్రవర్తించదు. కుక్కవారపు నోము ఆమెకు మిక్కిలి యిష్టం. ప్రతినందరాళ్ళలో ధనిమలగు బ్రాహ్మలకు విలువను చావాలనేయొక ఆదబ్బుతో వర్ణవివక్షత లేకుండా చీదలకు ఆన్నుమపెట్టడం పుణ్యతర మంటుంది. ఈకాలపు క్రైస్తవుల ఆరాధనమందిరాలు చాలాభాగం పెండ్లితేరాల చావుట్లుగా మారితో తున్నాయని వివాదపడుతుంది.

మాకు స్వతంత్ర ఆడే మాకుతుందని ప్రైవేట్వాడు. కట్నంఅడిగే అల్లునికి యాపిల్లను జానక్ యివ్వవలదు. కట్నం అడుగకుండా పిల్లయే కావాలన్నవానికి ప్రేమపూర్తిగా పిల్లపై ఉన్నట్లు నిర్ధారణలు. ఆపస్తంబ నే నిలాఅన్నాను. 'అన్నిలక్షణాలు ఉన్న పిల్లవాడు మన స్వతంత్రత కట్నంమీద ఆశలేకుండా కావాలంటాడు. కాని వాని తల్లిదండ్రులు కట్నం యిస్తేనేకాని పెళ్లి జరుగనివ్వకుంటారు. ఆపస్తంబం జేస్తావు' అలాంటి సందర్భంలో యివ్వవచ్చునని జానక్ తన అభిప్రాయం సంస్కరించుతుంది.

హెచ్చార్చురింటికి, స్తీడగుగారింటికి మధ్యలో ఉంది మాయలు. మాయలలో హెచ్చార్చురిట్లో ఉన్నన్ని ప్రాచీనపద్ధతులూ లేవు. స్తీడగుగారిట్లో ఉన్నన్ని పాశ్చాత్యపద్ధతులూ లేవు.

కాశీరము

శ్రీ జి. వి. చలపతి నాయుడుగారు

(పెద్దెంబరు తరువాయి)

ఇచ్చటనుండి దారి వంకరలుగా మట్టి కొండల మధ్యలో తిరుగుట్లు గలిగి పోవు చుండును. వర్షాకాలమున అప్పుడప్పుడు కొండలుచారి దారికడ్డముగావడి వంతెనలను నిర్మాణము జేయుచుండునట. ఇప్పుడు బండోబస్తుచేసి ఘట్టివలె తెనలను కట్టించి దారి సురక్షితముగా చేసియున్నారు. యీ అపాయప్రదేశమును దాటినతిరువాలి విశాలమగు పచ్చని జైలులో ప్రవేశింతుము. 18 మైళ్ళురాగా

యిది

4400 అడుగుల యెత్తున గలదు. డాక్ బంగళా, ప్రభుత్వపు విశ్రాంతి గృహమును గలవు. గ్రామపరిసరమున విశాల భూభాగముగలదు. దారి అమిత దూకుడుగా నుండుటచే సుళువుజేయుటకై కఠినపుబండలను పగులగొట్టి కొన్ని వంకరలుగా త్రిప్పి సుఖకరమగు దారియేర్పరుపబడి యున్నది. జీలంనదియొడ్డున “మహారా యెల్క్వికల్ పవర్ హవును” కనపడును. జీలం నది వైభాగమున ఆరుమైళ్లనుండి యెడతె గని గొప్పనీటి ప్రవాహమున కడ్డముగ 400 అడుగుల యెత్తులో రిజర్వాయరు కట్టబడి అచ్చటనుండి దుముకు నీటిధారతో యెల్క్విక్ యంత్రము నడుపబడుచున్నది. ఇంజి నీరుంగు కళానైపుణ్యము విచిత్రముగ నున్నది. ప్రవాహపు డక్షిణపు అంచుననే

కొంతవరకు నీడగల పచ్చని కొండలలో రస్తా బయలుదేరి 18 మైళ్లలో

రావూరు

ప్రవేశింతుము. 4900 అడుగులు యెత్తు లోనున్నది. చిన్న డాక్ బంగళాగలదు. విరివిగాగల వరిమల్ల శృంగారభృష్టిని ఆకర్షించును. పోసుపోసు దారి నది మట్టమునకు సమముగా వచ్చును. చిన్నకొండల మధ్య తిరుగుడుగా పోవునపుడు 16 మైళ్లలో కాశ్మీరదేశపు పట్టణములలో నొకటైన

హరామూలా

వచ్చును. 5100 అడుగులు యెత్తు గలదు. ఇచ్చట యీదేశపు యెగుమతి వ్యాపారిము అపారముగా నుండును. ఈ పట్టణము నదికి యిరుప్రక్కల నుండును. చాలుటకు కొయ్యవంతెన కట్టబడియున్నది. మంచి డాక్ బంగళా గలదు. కొందరు ప్రయాణీకులు ఇచ్చటనుండి గృహనౌకలలో సోఫూర్, పుల్క సరస్సులగుండా శ్రీ నగర్ చేరుదురు. రస్తాపొడుగునను యిరు ప్రక్కల తెల్లని అడవిబూరుగ వృక్షములు పొడవుగా 50-60 అడుగుల యెత్తువరకు పెంచబడినవి. శాఖలుశిఖరములందు మాత్ర మే గలవు ఆకాశము దర్శనీయమై ఆనందము గొల్పుచు ప్రపంచములో యింత సుందర మగు మార్గము మరొండు లేదనిపించు

కృపాలక్ష్మి

చుండును. కోడ్డు వదిలివదిలి యీ మార్గముగా యిసుక రాతి చిన్న కొండలలో 17 మైళ్లు వచ్చి

పటా

చేరును. 5200 అడుగులు యెత్తుగలదు. ఈ చిన్నపట్టణమున పెద్దనల్లరాతితో కట్టబడిన హిందూ దేవాలయములు భూమిలో నుండి త్రవ్వబడినవిగలవు. దేవదారు వృక్షములక్రింద విశాలముగు బయళ్లుగలవు. అడవి బూరుగ వృక్షములచే శృంగారవంతమై యెటుజూచినను ఆ సందమగు వరిమట్లు నేత్రోత్పవమొనర్చు చిన్న చిన్న పల్లెలును కాలువలునుదాటి రస్తామీద 18 మైళ్లురాగా కాశ్మీర దేశ వేసవి రాజధానియగు శ్రీనగర్ చేరుదురు.

జమ్ముటావినుండి శ్రీనగర్ మార్గము 206 మైళ్లు. జమ్ముటావి సముద్రమట్టమునుండి 100 అడుగులు యెత్తునగలదు. (య్. డబ్ల్యు. ఆర్.) రైల్వేస్టేషన్ గలదు. ధర్మశాలలు భోజనశాలలు, కాఫీ హౌసులు, షాప్ బంగళాయుగలవు. ఇది కాశ్మీర మహారాజుగారి చలికాలపు రాజధానినగరము. ఇందు రాజభవనములు, కచ్చేరీలు, గలవు. రఘునాథ దేవాలయముగలదు. దేవాలయముచుట్టు మంటపములలో కోట్లకొలది సాలగ్రామములు మండలాకారముగా నిర్మలముగాదీర్చి గచ్చులో పొదగబడియున్నవి. ఇచ్చట ప్రతిదినము అభిషేక అర్చనలు జరుగుచుండును. దేవాలయముయెదుట పూర్వపు కాశ్మీరరాజుల సమాధులు కొన్నిగలవు.

వాటిపై స్ఫటికలింగములు ప్రతిష్ఠించి యున్నారు. అందమైన బజార్లుగలిగి గ్రామమొక కోటవలె ద్వారములతో విరాజిల్లుచున్నది. యిచ్చటనుండి 21 మైళ్ల దూరములో జెట్టకొండల దారినిపోగా

ఝజ్జర్

గ్రామమువచ్చును. 8000 అడుగుల యెత్తునగలదు. సామాన్యపల్లెటూరు, చిన్న బజారు, యిచ్చటనుండి కొండదిగుడు ప్రారంభమై మెలికలుగా కొండలో తిరుగుచు 21 మైళ్లు పోగా,

సృద్దామపూరు

గలదు. 2000 అడుగులయెత్తు. సామాన్య గ్రామము ప్రయాణీకులు ఆలసట దీర్చుకొనుటకు వసతిగలదు. యిచ్చటనుండి కొండయొక్కడు తిరుగుళ్లుగా ప్రారంభమై 13 మైళ్లలో

ధర్మకోట

వచ్చును. 3700 అడుగులుయెత్తు. విశ్రాంతిగృహముగలదు. చల్లనినీరు విరివిగా దొరకును. చిన్న అంగళ్లుగలవు. దీనికి 25 మైళ్లలో

బటోలు

గలదు. 3800 అడుగులయెత్తు. విశ్రాంతిగృహముగలదు. తినుబండపు వస్తువులు దొరకును. దారిపొడవునను కొండల మీదనుండి ధారలుగా కారుచుండు స్వచ్ఛ జలము, అలంకారవంతములగు పచ్చని

మధుని శ్రీ శరము

తిరుచూరు పూరము

శ్రీ కృష్ణమూర్తి పూర్తి జ్వలగముతోడి యూరేగింపు. “ఇసుక చల్లినవేలమైరాలని”
జనప్రమాహమిందు గావననుజు.

వృక్షములు, సెలయేర్లు, ఆనందము గొల్పుచుండ అచ్చటచ్చట కొయ్యవంతెనలమీద నదినిదోటుచు కొలడదిగుడులో 17 మైళ్లు పోగా

రంబక్

వచ్చును. 2400 అడుగులు యెత్తు. విశ్రాంతి గృహముగలదు. చిన్న బజారుగల సామాన్య గ్రామము. ఇచ్చటనుండి కొండ యెక్కుడు తిరుగుళ్లుగల దారితో మనోహరములగు వనదృశ్యముల వీక్షించుచుపోగా 16 మైళ్లలో

రామ్ము

గలదు. 4100 అడుగుల యెత్తు. ఈ గ్రామమున అర్ధచంద్రాకారముగా మేడలుమేడలుగా సీలగిరిలోవలె యిడ్లుగలవు. దీనికియెడట భనురాకారముగా నది 30 అడుగులలోతులో ప్రవహించుచుండును. నదికి ఆవలదరిని కొండమీద వృక్షములు, లతలు, గుబుర్లు, దట్టముగా ఆర్చివలె యెంత జూచినను తనివిదీరిక మహాదానందమున నోలలాడించుచుండును. భోజనశాలలు, ఫలహారశాలలు, విశ్రాంతిగృహము గలవు. ఈ మార్గమున కాశ్మీరసాధాగ్యమువకు మొదటిపైట్టగు దర్బానీయముల దిలకించుచు 11 మైళ్లుపోగా

బనిహల్

అను గ్రామముగలదు. 5700 అడుగుల యెత్తునుండి వర్షతములపైకి ప్రదక్షిణములవలె వంకిరలుగా తిరుగుచు అద్భుత స్పష్టి చిత్రముల జూచుచు 8000 అడుగుల యెత్తునకుపోగా అచ్చటనొక సారంగములో దూరి దాటవలెను. ఈ మార్గమున కిరు ప్రక్కల విశాలముగానున్న కొండలమీద దట్టమైన మంచుచోప్పబడి లేల్లనివస్త్రములు పరిచినట్లుండును. ఎండవేడిమికి కొద్దిగా కరుగుచు హిమాంబువులు జూచుచుండును. చలిమిక్కుటమగుటచే ప్రయాణీకులు వస్త్రములు సవరించుటత్యంతవసరము. ఈ బనిహల్ సారంగమువద్ద నిలబడి నాలుగు వైపులు జూచినప్పుడు కనుపడు దృశ్యము తాను స్వర్గములోనుండి భూలోకమును జూచుచుండునట్లు దోచును. ఇచ్చటనుండి కొంత కొండదిగుడు దారిన 30 మైళ్లురాగా మందా

గ్రామము 7000 అడుగులయెత్తులో నుండును. విశ్రాంతి గృహముగలదు. చాల మనోజ్ఞముగను, హితవుగను, చల్లని సుందర వనములు జూడనగును. ఆహారపదార్థములు దొరకును.

చైనాస్త్రీలు - నాడు, నేడు

చైనాస్త్రీల స్థితి, వారిహక్కులు, వారిజీవితము తిన్నగా విచారిస్తే ఆ దేశములో స్త్రీగా పుట్టడము కంటే ఇంకో గొప్ప దురదృష్టము వుందనది ఒప్పుకొనవలసివస్తుంది. ఆమెపట్లను పెంచడానికిగానీ, విద్యాయుద్ధులు చెప్పించడానికిగానీ వారు దండుగకే వుద్దేశంతోనే వుంటారు. ఎందుకంటే ఆవిడ త్వరగానే ఎవరిసొమ్మా అయి పోతుంది - ఎవరికో వివాహంచేయ బడుతుంది. చైనీయుల్లో ఆతిథాల్య వివాహాలు సర్వసాధారణము; అందుచేత కాలోయే భార్యాభర్తలు ఒకరినొకరుమాచుకొని జ్ఞాపకము వుంచుకొనే వయసు రాకముందే వివాహబంధాలచేత బంధింపబడు తారు. వారు తమ యౌవనప్రేమను కానికి లోబడివుండవలసిందే! చైనీ యులపిల్లలందరు వారితల్లిదండ్రులకు రానిసలు - వారికి తప్పక ఎప్పుడూ లోబడివుండము - ఆచారము - తప్పనిసరి. వారు గిరించినతరువాత కూడ వారిఆత్మలకు విధేయులు గానేవుండవలెను. ఈప్రకారంగా ఒకవంశంలోనివారు వారి తరతరా

లవారికి వారిఆత్మలకు విధేయులై వుంటూ వారి ఆచారాలప్రకారం వదలుకొనవలెను. అందుకే 'లక్షలకొలది చైనావారు తక్కువే సంకెనుండి చచ్చినవారిచేతుల్లో వుంటారని వాడుక. పితృకర్మల్లో పాల్గొనడానికి స్త్రీకి హక్కువుండదు. చైనాలా స్త్రీకున్నహక్కులంతా పిల్లలకనడానికి వంటింటిలో పనిచేయడానికి. పిల్లలను ఈ వుద్దేశాలతోనే చిన్న పుటనుండి పెంచుతూవస్తారు. స్త్రీ పురుషభేదము వారన్నిటిలో చాలా క్రద్ధగా గమనిస్తారు. ఏదేమిటాటితే ఆ బాలికతో అన్నదమ్ములైనా దగ్గరకూర్చొని మాట్లాడకూడదు. అది విషేషము! స్త్రీపురుషుల దుస్తులుకూడ ఒకేచోట ఎండలో వేయకూడదు!! ఇంటివారంతా - స్త్రీపురుషులకలసి ఒకేచోట తేనీరు త్రాగనేత్రాగరు. ఆలాచేయడము అనాచారము! చైనా, ఎంత సహజసంపదలతో తులతూగుతూవుండేదేశమో, నిరంతర కాకటముచేత అంతఃసారంగా బాధపడేదేశం. దాడులమైన ఆకలి

బాధకు ఓర్పుకోలేక చనిపోయిన వారి శవాలు ఒక్క హంగేనగర పీఠుల్లోనే ఏటేటా యిరవై అయిదువేలకంటే ఎక్కువగా దొరుకుతాయట! ప్రపంచములోకల్లా జనసమృద్ధమైనదేశమై, ఆహంగే వంటి పట్టణాలుఎన్నోవున్న చైనా దేశమంతా ఈవిధంగా సంవత్సరాని కెంతమంది ఒక్క ఆకలిబాధ చేతనే మరణిస్తాలో తలంచుకుంటే భయంకరంగావుంటుంది. ఈఆకలి బాధకు ఓర్పులేక ఎంతోమంది తమ ఆడపిల్లల్ని అమ్మివేస్తుంటారు. ఇది వారికట్టే లాభకరంగాదు కాని అప్పటికి పొట్టనింపుకోడానికికొన్ని అణాలు వారికి దొరుకుతవి. ఈ అమ్మకం ఘోరంగా వుంటుంది. ఇటువంటివారిని మారులకొద్దీకొని వ్యభిచారగృహాలు సాగించేవాళ్ళు ఒకచోటనుండి ఇంకోచోటికి యిదిక్కులేని ఆడపిల్లల్ని మందలుమందలుగా తీసికొనిపోతూవుంటారు. దారిమధ్యలోకలిగే యమయాతనల కన్నెంటికిమిగిలి బ్రదికివారంతా వ్యభిచారగృహాలు చేరివతరువాత చక్కగా పోషింపబడుతారు-వ్యభి

ఏ చైతన్యమునైనా 'నీకు సంతాన మెంతమంది?'

అని ప్రశ్నిస్తే కూతుండ మాట ఎప్పుడూ లెక్కింపడు. వైగా ఎంతో కష్టంతో - 'దురదృష్టవంతులు ఇంతమంది కొడుకులు' అంటాడు. ఆ దురదృష్టవంతుల పట్టిలో ఆడు సంతానం వాసనైనా వుండకూడదు.

చారిత్రావస్తువాదపదధానికి కఠిన పాటవముతో ఆ పితావస్తు దయకు దూరులై, ప్రపంచములో తమ్ముకాచి అయ్యోఅని పాపభూతియైన యావు ప్రాణిహతలక ఎన్నికీమి తాలు ఎంతదారులు దారిద్ర్యంపాల పుకవోపర్లనాతితము.

ఇంతతా చూచినవారికి వైవా వారి ఆరితాల్గువివాహాలు ఆ పరిస్థితిలో నయమేమినించుతుంది. వివాహానికిముందు వసూలగుల తలిదండ్రులు ఒకచోట చేరుతారు. వివాహాలు నిర్ణయించుకుంటారు. వివాహమైనదియవారే తలిదండ్రులు ఆ అమ్మాయినిగురించి మరింత ఆకర్షణ వహిస్తారు. తమ సొమ్ము గాదని అవిదము పోషించేభారం తిగిందికదా అని సంతోషిస్తారు.

వివాహానంతరం స్త్రీల నిర్బంధాలు ఎక్కువ అవుతవి. ఆరెరు వారే అదిగ లైట తలయాపడానికి గాని, ఏకోపయలైన అన్నదమ్ములతో మాటానుంత ఆడుకోడానికి గాని నోచుకోదు. పోనీ భర్తయినా గౌరవిస్తాడా అంటే అటువంటి దేమివుండదు. కావున

షియో సిద్ధాంతాలను కారం భార్యకు గౌరవించవలసిన భార్యత భర్తకులేదు; అందకు ఏమిట్లోవా పమానవాక్కు అనేమాటకూడా వుండదు. వివాహముఅయిన తరువాత వధువును అత్తగారింటికి తీసికొనేపోయేముందుగా తలిదండ్రులూ బంధువులూ అంతాచేరి అమ్మకానికివచ్చిన ఒగుట్టుమూగ అదిగలోచి మంచిని చెప్పని తర్కిస్తారు. ఆరెరువారే ఆమెను పల్లకిలో అత్తగారింట్లో పిడిచివస్తారు. అప్పుడు వచ్చిన బంధువులంతా వధూవసులను గావించా వారల తలిదండ్రులను జరిగిన వివాహానికి ఆభినందిస్తారు. మాకు పోషణభారం తిగినందులకు తలిదండ్రులు ఆభినందన పాత్రులు! వారింట్లో పనిచేయడానికి కొత్తవ్యక్తి వచ్చినందులకు, వారు వచ్చిన తరువాత పితృకర్మల నిర్వహించడానికి కావలసిన కుమారులనుకనే మనిషిని సంపాదించినందులకు అర్హితులం అభినందన పాత్రులు!! వధూవసులకు అభినందనాలు ఎందుకులేమంటే వారికి భావి సౌఖ్యమూ, వ్యక్తి స్వార్థం, లెక్కమూ

వారు కలలోకూడా ఆమెకోలేరు గా!

ఏకో అవృష్టమువుండి పెళ్లి జరిగినతరువాత భార్యాభర్తలమధ్య ప్రేమ ఆభివృద్ధి అయితే వారెప్పుడు గాని ఇరులలో తామకరికాకను ప్రేమిస్తామని చెప్పకోకూడదు. పోనీ ఎవరో గ్రహచారవశాత్తున 'మియదర్లమధ్య ప్రేమవుందటనే' అంటే భర్త తేనేలేదని వరాయిస్తాడు. పెళ్ళాం ఎన్నిప్రతిజ్ఞలనాచేసి ఎంతభక్తిగానైనా వాడింది భర్తను ప్రేమించడములేదని నిరూపించడానికి పాపంఎంతో కష్టపడుతుంది. అలా చెప్పవలసినదని పెద్దల ఆజ్ఞ; కాస్త్రాలకానవయూ.

పాశ్చాత్యులంతా ప్రాణప్రదంగా పరిగణించే ప్రయుజెసి(ఏకాంతము; మరుగు) చైతన్యంలో, మందకు కూడ కనిపించదు. వారికదంటే ఏమిటోకూడా తెలియదు. తమ జీవితాల్లో వారు తమయిందల వాకిళ్ళుకూడా మూసివుండరు. బాదులలో వెళ్ళేవాళ్ళు వారికిప్రేమంటే లోపలవచ్చి బాదుని ఇంట్లోకి వారి సంభాషణలుకూడా విని వెళ్ళు

చ
రా

కుంటారు. తుదకు భార్య భర్తలు కలహించినా, లేక ఏదో విషయాన్ని గట్టిగా మాట్లాడుకున్నా యిరుగు పొరుగు వారే గాకుండా దాగిపెంబడి వెళ్లేవారంతా లోపల సగౌరవంగా దయ చేస్తారు. అడిగినా అడగకపోయినా ఆ జగదమలో ఆసంభాషణల్లో చేరుతారు. ఇష్టమవచ్చిన పలహోలుకూడా యిస్తుంటారు. వైసీ యలు తివయ్యల్లో పిల్లలు పెద్దలు, అంతాగలసి బహులులాగ దివ్యత లేక కుప్పలుకుప్పలుగా వుంటారు. రాత్రిల్లో నిద్రించడానికి పొకర్యాలు వుండవు. మానవ శరీరం ఎన్నివంకరలు తిరగలవో, అన్నిరీతులూ వారు పడుకుంటారు. వాళ్లయిళ్లల్లో నిద్రపోవడం ఆరుదు. తలుపుల దబడబాట, కుక్కల మొరగడాలు, గాడిదల సకింపులు కోళ్ల కలకలాటలు రాత్రంతా నిద్ర గమ దగ్గర చేరినీకుండా వుంటవి.

గొప్పకుటుంబంలోనివాళ్లు, ధనవంతులు మాత్రమే పురుషులలాగు కోటుధరిస్తారు. కాళ్లమాత్రం వైనా స్త్రీలందరికీ చిన్నిపుటి నుండి చిన్నగా కావడానికి అదుపు బడివుంటవి. పాపం, ఈవిధంగా చాలమంది కాళ్లు దేవుడిచ్చీమాద లేని కుంటివాళ్లుగాను నిల్చులేక సరిగా నిడువలేక నానాబాధలు పడుతారు. కొందరు తొక్కిగా గొమలు తొడుగుతారు. ఆగుడలు

చాలా అందంగా ఆదంబరంగా వుంటవి. కాని చలికి, ఎండకూ, అవి ఏమాత్రము ఉపయోగపడవు. వైనా స్త్రీలలో ఇంత వజ్రకు స్వాతంత్ర్యము లేకున్నా ధనవంతుల యిళ్లలోను గొప్పకుటుంబాల్లోను చాలామంది బానిసలను వుంచుకుంటారు. వారు మగవాళ్లలాగే ఆన్నివైధవాలు అనుభవిస్తూ బానిసలపై ఆధికారము చూపుతున్నారు.

వైనాలో పెద్దపెద్ద నదులు చాలావున్నాయి. వానిమీద చిన్న చిన్న ఓడల్లో భిక్షుకవృత్తి చేసుకుంటూ, భర్తలతో, పిల్లలతో తిరిగి యిల్లాండువుంటారు. భూమి మీదలాగే ఓడల్లో నిర్భయంగా, నిపుణంగా సుసారాలు జరిపుకుంటావుంటారు.

పురుషులు స్త్రీలుకూడా నలుగురిలో గౌరవంపొందాలని పడిచప్పుటారు: తాముచేసేది ఎంతతెలివి తక్కువఅయినా సరే. నలుగురిచేత శ్రావణ అనిపించుకుంటే చాలు. దీనికి ఈక్రింది వుపాయం చక్కని నిద్యం. చో అనే అవిడ విధవ; ధనవంతురాలు. అవిడకొడుకు సోహోదుబారామనిషి. అందుచేత అవిడ కోభయంకరిగింది. తానుచావకముందే వుండేవల్పుంతా వాడు కచ్చుచేసి వస్త్రీ తరువాత తనఅంత్యక్రియలు వైధవంగా జరగడానికి లోపము పన్నుచే! అలాఅయితే నలుగురిలో

ఎంతఅవమానం? అదిభరించేజలాగ? కాబట్టి ఆ అవమానం తప్పించుకోవాలి. వైనా వైభావములో ప్రదర్శించడానికి అంత్యక్రియలనాటికి కావలసిన సామగ్రినంతా సమకూర్చుకోవాలి. ఇలాచేయడానికి చక్కనిమార్గంవుంది. తాను బ్రతికి వుండగానే తన అంత్యక్రియలు స్వయంగా, అతి వైధవముతో చేయించుకుంటే! చా అలాకే చేసింది. చక్కని కవచేటికి, అతి మందరముగా దాన్ని మోయడానికోళ్లు! ఎంతోకరువుతో తయారు చేయబడినవి. దాన్ని మోయడానికి సేవకుల ఏర్పాటుచేసినారు. అంత్యక్రియలవాడు జమలూగున అతి వైధవంగా విండుజరిగింది. నిర్లిత కాలానికిసరిగా చా శవపేటికతో కూడా పూరంతా సంతోషముతో పూరిగింది. చుట్టూ గుండెలుతాడుకుంటూ ఏమన్నా బంధువులంతా వెంబడించినారు. అందరికీ ఎంతో ప్రతిష్ఠదక్కింది. పోహోకుకూడా చెప్పరాని గౌరవంకలిగింది అంతే కాదు, సోహో ఆరేయవార మూ దేశ్వరజను దుఃఖము (Mourning) లో వుండవలసివచ్చింది.

నేడు

ఇంతలా ఎప్పుటిమాటో కాదు; ఇప్పుడుకూడ కొంతవజ్రమైనవా ఇలాగ వున్నది. అయినా చాలా మార్పు వచ్చేసింది.

నేడుజరిగే వైవా జపాను యుద్ధము ఏలాపరిణమించినా, దీని ఫలితాలవల్ల వైవా ఏగతిపట్టినా ఒకటి మాత్రము ధృవము. వైవాలోని స్త్రీపురుషుల ముందున నడుచుట; ఎంత స్త్రీనిస్థితిలోవున్నా, ముందువలెనే వైవా జాతీయతపురుషులనుకీ దోహదం కలిగిస్తుంది.

ఆధునికవైవాలో స్త్రీస్వారం త్రోవ్యమయి అద్వితీయమైనదని నిస్సందేహంగా చెప్పవచ్చు. అనాదిగా వైవాస్త్రీలు బానిసత్వములోపడి దరిగానక ఆవస్థపడివారు. రాజకీయాలలోగాని, ప్రభావీత చింతలోగాని వారికి చోటుండేది కాదు. ఇది క్రిందటి ముప్పదియేళ్ల వఱకు. ఈస్వల్పకాలములో ఈ మరణిప్రాయాలను, బానిసత్వాన్ని స్త్రీఉద్ధమము నిర్మూలించింది.

ఈముప్పదియేళ్లలో స్త్రీముక్తి మూలపురుషులై ముగ్గురు ప్రసిద్ధ వ్యక్తులు వైవాదేవతలు: వైవాస్టోరెస్సు వైటింగేర్ అని పిలువబడు డాక్టరు మేరీ బాంగ్, సెక్యెయెట్ పేడ్ సతి, దియాంగ్ - కె - పేక్సరి. ఆధునిక వైవాస్త్రీల పురుషులంతా కడపటియామెలలో మూర్తీభవించివుంది.

స్త్రీ స్వారం త్రోవ్యమయి స్త్రీలే ప్రాంభించి రచనానికన్నా ఆధునికవైవా నంతటి యభివృద్ధికి దెచ్చినవారు వైవాస్త్రీలే అంటే

పబ్బలుగావుంటుంది. ఈపురుషులను వాగరికతావిజ్ఞానాన్ని పురుషులకించడమే గానుండా దేశమంతటా వ్యాపారాభివృద్ధి చేసింది.

భారతీయవనితలు వైవావారి వద్దనుండి నేర్చుకోవలసిన విషయము ఒకటివుంది. ముప్పదియేళ్లకు ముందువలెనే వైవాస్త్రీలు పాలిపోయినముఖాలతో, కట్టిముద్దులుగా చేయబడ్డ పాదాలతో వున్నారు; వారి బ్రతుకంతా పిల్లలకనడానికీ, వంటింట బానిసగా వుండడానికీ అనుకోడానికీ పిలువేదు. అదంతా మారిపోయింది. ప్రాత్యప్రపంచంలో చాలా అభివృద్ధి అందిన ఏ దేశపు స్త్రీలకు భారీపురుషులకు కలుదరు; సగిదా, ధైర్యసాహసాలతో వారి తో కులమాగేవాళ్ళూ తక్కువే. ముప్పదియేళ్లక్రింద గౌరవనీయమైనవంటుంబయిలోని స్త్రీలెవరూ బహులులో కనిపించేవారు కారు; వారిజీవితమంతా పిల్లలతో, కుటుంబములతో జరిగిపోయేది. ఆపురుషులెటెరిగేవారంతా యే బానిసలో మారివాళ్ళో.

నేడు వారు ప్రవేశించనిచోటులేదు: అంగళ్లలో, ఆఫీసుల్లో, కర్మాగారాల్లో, బ్యాంకుల్లో పనిచేస్తున్నారు. వ్యాపారవాదులుగా, డాక్టరుగా, పత్రికావిలేఖరులుగా పునాభ్యయితులుగావుంటున్నారు. పాశ్చాత్యపద్ధతుల ఆవలంభించి వారి సాంఘికజీవితాన్ని కూడ అవ

లంభించి తిరుగుతారు. పురుషాసాల్పితులు; దేశోపకరములైన పురుషులన్నీ యేర్పాటుచేసి నిర్వహిస్తారు. పురుషులకంటే మిన్నలుగా పోలోవంటి ఆటలందు కూడా పాల్గొంటారు. ఇటీవలనే వైవానుండి ఒక ఆమె ఇంగ్లండులో రాయబారిగావుండడానికీ పంపబడినది. ప్రాత్యదేశాల్లో ఆతూర్వమైన విషయము! ఆధునికవైవా, అమానుషముగా స్త్రీలకు విధింపబడిన నిర్బంధాలను సహించదు. సంస్కారాలనుకూడా ఒప్పుకోదు. స్త్రీలెంత సామాసానికైనా పూనుకుంటారు ఒక పృథ్విరాన్ని మాడండి.

గత వైవా జపాను సంగ్రామములో జరిగిన సంగతిది. చేపాయి ప్రాంతాల్లో, కందకాలన్నీ స్త్రీలైనికుల చేతుల్లోనేవుండేవి. వారికి గావలసిన సైనికమస్తులన్నీ వారే యిక్కలో తయారుచేసుకొన్నవే. జపాను సైన్యం తమ్ము ఎదుర్కొని చీకాకుపరచింది. స్త్రీలంతా మరల కూడుకొని, ఆరిలేదైన జపాను సైనికుల మీద దుర్భావతారాలలాగు పడిలే వారు, ఆ వీరనారీమణుల ఉద్ధతికి తాళలేక కుసానులు యుద్ధభూమిలో పడవేసి ఛాడుతారట! ఇటువంటివెన్న!

వైవాలో యీ పురుషులనుకీ పునాది చేసినవారూ, ఆధిపత్యము వహించినవారూ స్త్రీవిద్విత్ వివిధగా వ్యాపించకపోతే మూలములేదని

గ్రహించినారు. పెంటే బాని
వ్యాపకానికి ప్రాముఖ్యులు. 1907
లో చైనా అంతా 12000 మంది
చాలికులు మాత్రమే ప్రాథమిక పాఠ
శాలల్లో చదివేవారు! 1918 లో
అది 2,15,000 వఱకు పెరిగింది.
1931 లో ఆ సంఖ్య 16,53,026
అయింది. నేడే మూడింతల
యింది. అంటే ప్రాథమిక పాఠ
శాలల్లో చదివేవెల్లల్లా నూటికి 54
మంది చాలికులు అన్నమాట.

క్యాంబోజ్ ప్రాథమికము
వారు తప్పక కావాలనే క్రింది ఆశ
యాలు మాస్తే పూర్వారాలకు,
వారంతరము వచ్చాలో తెలు
స్తుంది.

చట్టదృష్టిలో, సంఘములో
శ్రీలకు పురుషులలో సమానమైన
హక్కులు.

శ్రీకార్యమలకు పురుషులలో

సమానమైన హక్కు, వారి ఆలోచన
సంక్షయములేని రక్షణ చేయవలసి
దానికి కార్యకసంఘాలు.

వ్యభిచారనిర్మూలము.
వివాహవిషయమున సంపూర్ణ
స్వాతంత్ర్యము.

కుమారులలో సమముగ కుమ
రైలకు వారసత్వపు హక్కు.

పల్లెటూరి - కర్షక - శ్రీలకు
విద్యాసౌకర్యములు.

1931 వ సంవత్సరములో
నిర్మించబడిన చైనారాజ్యాంగము
మీద, శ్రీపురుషులు, జాతిమతభేద
ములేక చైనా చట్టదృష్టిలో అం
దమ సమానులు; ప్రతివారికి ఓటింగు
హక్కువుంది; అని నిర్ణయించింది.

ఈవిధంగా చైనాలో శ్రీ
పురుషుల సంపూర్ణ విజయం పొంది
అనవచ్చు. వారి నీనాడు ఆకర్షిం
చునది రాజకీయాలు కావు; సాంఘిక

వ్యవహారాలూ, విద్యావ్యాప్తి.
భారతదేశములో శ్రీపురుషుల
ఇంకాయంతో అభివృద్ధి పొందవలసి
వుంది. అందుచేత ఈ క్రింది విషయం
అంతా గమనించాలి.

చైనాలో శ్రీపురుషుల ఇంత
త్వరగా విజయం పొందిందంటే దానికి
కారణము లేకపోలేదు. ప్రారంభం
మండి ఈ పురుషులకు పురుషులంతా
సానుభూతి చూపుచు వచ్చినారు ;
ప్రభుత్వము సాయపడుచు వచ్చింది.
మనదేశంలో ఈ రెండూ తక్కువగా
కనపడుతున్నవి.

ఇంకో విషయము. చైనా శ్రీలు
వ్యాయామరంగంలో అమిత ప్రవృద్ధి
చెందుకున్నారు. అందులో వారి
అభివృద్ధి నానాటికి ఎక్కువగా
వుంది. మనదేశములో ఇది కూడా
చాలా అభివృద్ధి పొందవలసివుంది.

ఆంధ్రులమగు మనము, కొంతనజకు అదృష్టవంతులము. యానద్ భారత
దేశములో నేభాగమైనను ఏక భావమును సంపాదించుకొన నర్హమన్న నది
ఆంధ్రదేశమే. మనలో కేవల పూర్వారాల పరాయణత్వము ఎక్కువగా
లేదు. మన యాధ్యాత్మిక దృష్టియు మానసిక వైశాల్యమునందంతెరిగినవే.
మన సాంఘిక ప్రకృతి, పరిజ్ఞానము నేటికిని సజీవమే. మన నైతిక విజ్ఞానము,
భావనలు దురభిమానరహితములు. మనలో శ్రీలు ఇతిరత్రకంటే స్వేచ్ఛ
గలవారు. మన మాతృభాషయే మనము హిందువులమైనను, మహమ్మ
దీయులమైనను క్రైస్తవులయినను మనల నొక్కటిగా బంధించుచున్నది.
సత్యాన్వేషులును సంఘసేవానిరతులునగు శ్రీ పురుషులను విశ్వకలాపరి
షత్తు తియ్యారు చేసినయెడల మనదేశములో నైతికాధ్యాత్మిక పునరుద్ధర
ణము తప్పక కలుగును. దీనికి మీరు యత్నింతురా?

మీ రెండు
చర్మములను గురించి

శ్రద్ధవహించుము

ముదురలకు గీరలకు కారణము క్రిందిచర్మమున గలదు. అచటగల తైలగంధు లెండిపోయి క్రింది చర్మము క్రుంగి గీరలు ముడతలు మొదలగునవి యేర్పడును. ఎంతకండి భుజకొనిండి గరకైవది పై చర్మము. గావుననే రెండుచర్మములనుగూర్చి ప్రత్యేక శ్రద్ధ దీసికొను పెండులకొ యెఱుగగలవు.

గీరలును ముచ్చలను ముదురలనుమాపును: ప్రతిరాత్రి పాండ్పుకోల్లుక్రిమ్ పూసిన క్రిందిచర్మమును దానుగజేసి నూతనకోర్థ పచ్చును.

గీరలకు చర్మము కూడ మాయము: ప్రతిరాత్రి పాండ్పుకోల్లుక్రిమ్ పాండ్పు వానిషింగ్ క్రిమ్తోకూడ పూసిన-ముఖమునకు పెదకు పేతులకు కూడ పూయుము-ఉదయమున చర్మము నూతనమై మృదువుగనుండును.

ఉచితము: దీనిని వేడే పంటి పాండ్పు రెండు క్రిమల ట్యూబులను పాండ్పు ఫేసుపొడకు మాదిరు లను ఉచితముగా బడయుదు. (చెక్ షీడు) నేయ రర్.....కోక్ క్రిమ్.....బ్రెజెల్.....

డాక్టర్ అండ్ సెయ్మర్ లిమిటెడ్,
3, విటెక్ కోడ్డు, బొంబాయి.

పేరు.....
చిరునామా.....No. GL. 20

కోకోనలు మీ తలవెండ్రుకలను నున్నగ వల్లగ మృదువుగ, ప్రకాశముగ ఉండేటట్లుచేస్తుంది. ఏత్రీ యైనా, తలవెండ్రుకలు చక్కగాలేకపోతే, అందముగ కనుపించదు. తనబట్టు నిదువుగ మెత్తగ, నున్నగ, వల్లగ ఉండాలంటే కోకోనలు ఎల్లప్పుడు ఉపయోగించాలి.

కోకోనలు పెత్తని శుభ్రముగనుంచి చుండు పట్ట కుందచేస్తుంది. చిన్నతనమున తలనెరియుట, దువ్వు కొనునపుడు వెండ్రుకలురాలిపోవుట, మున్నగువాటిని ఆపుతుంది.

కోకోనలు శుభ్రమైన కొబ్బరినూ నెనుండితయూ రుచేయబడినది. దానిలో నెత్తికిని మెదడుకును, తల వెండ్రుకలకును మంచిపనిచేయు మూలి కలసారము కలిసివుంది. కోకోనలు వాడి తల వెండ్రుకలను చక్కగను దువ్వుకొనుట కనుకూల ముగను చేసుకొనండి.

కోకోనలు

కలకత్తా కెమికలుకంపెని లిమిటెడ్ వారిచే తయారుచేయబడినది.

కాశీ రమణీలు

శ్రీ జొన్నలగడ్డ సత్యనారాయణమూర్తిగారు

(నాటి రేయి)

పండువెన్నెల!

బంగారుబొమ్మవలె కాంతిలు మందిరముపై కన్నువేసి, శిశాంకుడు మురియుచుండెను. సూర్యుడస్తమించునఱకు కనకవసనసుందరివలెనేతోచిన ఆలయము యామిసీ నమయమున దువ్వలువదాల్చిన తలోదరిచాడ్పున చూపట్టుచుండెను. ఇప్పుడది క్రొంగ్రొత్త తక్కులతో తేజరిల్లుచున్నది. బహుశభావములను చిత్తయవనికపై చిత్రించుచున్నది. పాలవెల్లిలో తానమాడు పండుముత్తైదువచందమున, శుభ్రహృదయమున సుదయించిన రంగారుబంగారు తలపురేకపొలుపున, మల్లెరాశిలో తలనూపు గంధఫలివగిది, వజ్రముల గుంపుననిలిచిన నవభర్మలకాకంఠి, పాలరాళ్లలో వెలుగు దీపికిలికకరణి, చిరునవ్వులందు శోభిలు ముద్దుమోముకై వసి, ధవళగిరిపై పులకితాంగియైతోచిన పరూధినివడుపున, తెలి మబ్బుపై తక్కితైన అవరంజి రేఖతీటున, కల్వచెల్వలందు జొచ్చిన పైడిబొమ్మవలె, మింటిపైనిలిచిన విద్యుల్లతలీల, హంసతూలికాతల్పముపై తడసిన సగుమోము యిల్లాలి చొప్పున మందిర మగవడినది. కరువలితాకుడున మందస్వర మొనరించుచు, నల్లన కెరట ములు తలనూపులేటి సరోవరసీమంతిని అద్దమరేయి జందుగునుద్దేశించి గుసగుసలు నలుపుచుండెనని యూహించితిని. ఆహా! ఎట్టి మనోమోహనదృశ్యము! అందుండి కడులుటకు నామానన మొప్పులేదు.

తులసీరామాయణములోని చరణములను దాదాజీ మెల్లగ నాలపింపదొడంగెను. విశ్వహృదయముపై బిడ్డవలె పన్నుండిన ప్రళాంతమించుక కదలినది. మనోవిధులందా మధురరవము మెల్లన ప్రవేశించినది. లలితలతపై బిలబిలలేచు పూవులట్లు మానసమున తీపితలపులుదయించినవి. నాల్కమిది తీపికంటె చిత్తమందలితీపి ఎన్నిమడుంగులు మిన్నయైనదో ఆముహూర్తమున గుర్తించితిని. కిక్కురుమనక తక్కుంగలవారము హాయి ననుభవించుచు, కనులపండువొనరించు కాముదీపామ్రాజ్య సవలోకించుచుంటిమి. నిముసములో బుడంకాయితీటు వేల్చెనది! తలవంచినాడు; కనులు మూసినాడు. గభీర యోచనమున బుడుంగుమనినాడో, తస్మయత్వమున మునింగినాడో, నిద్దుర కాగిట జేరినాడో ఎఱుగను. ఆప్రేమసంక్లేషమున పండువెన్నెలబోలు కలలు కనుచున్నాడు కాబోలు! చూచుచుండగ నిటువటు జోగసాగినాడు. స్వప్నజగతిలో తూగుటయ్యాల తూగుచున్నాడు. కాబోలు! పిడికిగాని యదృష్టమెట్టిది! ఇంతలో విటుచుకొని చివలున వాడు ప్రక్కనున్న చెరువులో కూలబడినాడు! పాటను పుటుక్కునత్రుంపి తక్షణమే

జై కృష్ణా సమీపమున స్త్రీవాణిజ్యమున శరత్కాలమున కాయగుర్రల రవాణా కార్యము
మూలమున జరుగుచుండు బోండు గాననగును.

శ్రీమతి బోర్నెల్స్ బెన్ శర్మ
హరిప్రసాదు (నెలరాత్) లో జరుగుచున్న
51 వ వార్షికుముహూర్త (కాలగమనం)
అవ్వోదయం కార్యదర్శి.

శ్రీమతి ఇందిరాజోషి, శ్రీమతి నిర్మలనమన్ గార్
ఇటీవల బోకేయాలో జరిగిన అంతర్జాతీయమధ్యాహ్నం భవ ప్రతినిధుల సోదా
స్వదేశమునకు మున్నే తిరిగివచ్చిరి.

దాదాజీ నీటిలోనికి లంఘించినాడు. 'హోతు'ని నిలుపుతోలేడు. కానీ పడినవాడు పొట్టి పిచికి! నిలుపుతోతు, వానికి నూరుసలుపులై పోవునుగదా! పైగా వాడు సామాన్యస్థితిలో పడలేదు. ఏమేమోకల లల్లుకొనుచుండెను! కాసారసీమంతినితో సయ్యాటలాడ వాడట్టి పనికి గడంగినాడనుట కెట్టియాధారములు కానరావు. గిన్నెలోపడిన చక్కెరగోళీవలె నిముసములో తటాకమున వాడదృశ్యుడై పోయినాడు. వానికై దాదాజీ బుడుంగున జలగర్భమున మునింగినాడు. రెప్పపాటుకాలము కడచినది. అంతలోనే, మాహృదయమున సంతకుమున్ను లేచిన మహాశ్చుతి స్వర్గసాధములు నేలగులి దురంతమైనగగ్గోలులో దొరలివని! ఇద్దరులో నెవ్వరును కానరాలేదు. మంచిత్తములట్లు కాసారచిత్తము సంతకుభితమగుచున్నది! ఉవ్వెత్తుగ కెరటములు లేచినవి! ఆకస్మికముగ తక్కుంగల వారము చెరువులో దుమికితిమి. నీటిలో ఘోరాన్వేషణము! ఘోరసంఘర్షము!

ఇంతసేపటికి తలయెత్తించితిని, పొట్టిపిచికి మెల్లగ నొడ్డుమీది కెగబ్రాకుచున్నాడు! చెరువులోని సంకులమునుగని అల్లకల్లోలమునువిని గుడినుండి ఇరువురు వ్యక్తులు పర్యెత్తుకొనివచ్చి, "క్యాహువా? క్యాహువా?" ("ఏమైనది?" "ఏమైనది?") అని యటదిరి. "కూఫ్ సహి; డన్ సహి" ("ఏమీలేదు; భయములేదు") అని బదులు చెప్పితిని. నీటిలోమునిగిన తక్కిన మువ్వర్రికై తడసితిని. నిముసములో దాదాజీ, సురాజ్, సింగులు ఒకరిగడ్డమునొకరు గట్టిగబట్టుకొని (నీటిలో నొకరినొకరు బుడంకాయ యనుకొని కాబోలు) పెనగులాడుచు పైవడిలిరి. "పదలుడు! పదలుడు! వాడు యెడ్డున నున్నా"డు అనియటది గట్టున కీడుకొనిపోతిని. సింగు మిగుల నుక్కిరిబిక్కిరియైనాడు. కండ్లమూసికొని దాదాజీగడ్డమును గట్టిగబట్టుకొని, చిత్తమువచ్చినట్లు "ఝణాయించి" ఊపివేయుచున్నాడు. పాపము! చిరకాలమునుండి పెరిగి పెద్దదియైనగడ్డము ఇంచుమించుగ పునాదులతోకూడ నూడివచ్చినది! "ఛోడ్! ఛోడ్ రే!" అని ముసలి వాడు అటువసాగినాడు. వెన్ననుండి సూరజ్ సింగు గడ్డమునుబట్టుకొని సత్తువతోలది దూరమునకు బరబరలాగి దాదాజీని రక్షించినాడు. "నశేష"మైన దాడీ (గడ్డము)తో ముసలివాడు తీరమును తేరుకొనినాడు. సింగు తెప్పిరిలి ఈడుకొనివచ్చినాడు. సూరజ్ తోడ్తోడనే దరితేరినాడు.

అందఱము చెప్పనలవిగాని మైరాను బడితిమి. ఈ విశ్వరసంఘటనమున కంతకు కారకుడు శ్రీ బుడంకాయగాడు! గట్టుపై కదలమెదలక పరమమునొంద్రునివలె వాడు కూర్చుండెను. "ఏమిరా! ఇంతపనిచేసితివి?" అని గద్దించి పల్కితిని. "దూషణభూషణ తిరస్కారములు కరీరమునకుగాని ఆత్మకుగా"దని విశ్వసించువారిలో పొట్టిపిచికియొకడు. నాన్రక్షకు వాడు జవాబు చెప్పలేదు. సరికదా కన్ను తియైన నన్ను చూచినాడుకాదు.

“మాటలాడవేమి? ఇంతవనికేల నొడిగిట్టితివిరా?” అని యఱచితిని. నన్ను స్వగతమున వచింపనిచ్చి వాడట్లే శిలావిగ్రహమువలె కూర్చున్నాడు. క్రింద జరికిలపడి చివాలున వాని ముఖమెత్తి మరల నట్లే ప్రశ్నించినాను. తనచూడ్కిని వాడూర్ధ్వదిశకు విగించివేసినాడు. మాటవలనగాని చూపునలనగాని వాని ప్రత్యుత్తరము పడయజాలనైతిని. నన్నూ నామాటనూ వాడు గణించినరీతికి మిగుల గుప్తితుడనైతిని. వానిచెవులు పట్టుకొని నులిమివేయ నుంకించితిని. చెవిదాపున తేయిపెట్టినంతన, కెప్పుడుని మొగమును మిగుల వికృతముగావించినాడు. చెప్పవద్దూ, వాడు కెప్పుడునినంతన, నేనులికిపడి, నాప్రయత్నమును మానుకొని చల్లగా వెనుకకురేగితిని. కోరచూపులు చెరువుపై (అది తన్నుముంచినదని కాబోలు!) సారించుచు, గంభీరవదనముడై బుడంకాయ అట్లే కూర్చున్నాడు. మూలో నెవ్వరేమనినను, తన్నుగానట్లు ఏమియు జరుగనట్లు వాడు మిన్నుకొనియుండెను. “స్వామి! క్యాహాల్? కహాయే!” (స్వాములూ! ఏమిసమాచారము? చెప్పండి”) అని దాదాజీ వానిమొఖముపై తనమోముంచి ప్రశ్నించినాడు. “అట్లు సాహసంపకుము. తేప్పించిగడ్డమును వాడుకొరికివేయును. జాగ్రత్! వెనుకకు రమ్మ!” అని సింగు ముదుసలిని హెచ్చరించినాడు. “బహుల్ అచ్చా! భయ్యా! తమాషాఖావ్ అచ్చాహై!” అని దాదాజీ కడుపుబ్బ నవ్వసాగినాడు. సింగ్ సురాజ్ లు కూడ నవ్వు నాపుకొనజాలరైరి. ఆతిథ్యమిచ్చి ఆదరించిన ఈయమాయకులకు పాడు పిచికిగాడు తెచ్చిపెట్టిన నేటిదురవస్థకు మిగుల దుఃఖించి సిగ్గుపడితిని. నాముఖలక్షణము లనుబట్టి దాదాజీ నాయభిప్రాయమును కనిపెట్టినాడు. ‘తమాషాగాని మతేమీ జరుగలేదు’ అని వృద్ధుడు నవ్వుచు నాతోచెప్పినాడు.

చలి తీవ్రముగ నున్నది. తసిడి ముద్దలైతిమి. ఇక నాటివేడుక ముగించి బసకు మరలిపోదలచితిని. కాని గుడిమండివచ్చిన పెద్దమనుష్యులు మమ్ము ఆలయముకడకు గొనిపోయిరి. సింగు మాకందజ్ఞికై పొడిగుడ్డలు తెచ్చినాడు. ‘బసకుపోయి బట్టలు తెమ్మ’ అని బుడంకాయితో చెప్పితిని. పిచికిలేచుటకుమున్నే దాదాజీ పరుగుపరుగున బోయి నావలువలు తెచ్చియిచ్చినాడు. వస్త్రములుమార్చి రంగులు కప్పితిమి. ఇంతలో పిచికిగాడు బసకుపోయి దాదాజీగృహమందలి పెద్ద ‘చోడీ’ (ఇదిరోజుయికంటె దట్టముగా నుండును. దీనికి ‘సిరిక్’ అను మాటుపేరుకలదు)ను కప్పకొనివచ్చి మందరప్రాంగణమున మాయందజినకుమ జరికిలపడినాడు. చంటికుఱ్ఱుని జేరదీసి బుజ్జగించునట్లుండలు నవ్వుచు ముద్దుముద్దుగా పిచికిని దువ్వసాగిరి. తన్నుగానట్లుండి బుడంకాయగాడు కంతమెత్తి ఏమేమో నోటికివచ్చినపాటలు పాడసాగినాడు. అవి పల్లెలందు హిందూస్థానీయులు పాడుకొనుపాటలు. తెలుగునేలలో ప్రసిద్ధికెక్కిన ఏలపాటలు పోలునవి. సరళవదయుక్త

ములై చెవులకు విందొనరించునవి. తీపితలపుల కాటవాలమై చల్లగ నవి యుల్లముగో
ప్రవేశించునవి. కాని పిచికిగాడు పాటలలో స్వంతగద్య గొంతచొప్పించి, రసభంగము
గావించినాడు. నిరంతరాయముగ న్రవించు వెల్లువలో బెడ్డలువేసిరాడు నిప్పురుగని కినిసెతిని.
కాని వానిస్వంతకవనము దాదాజీ ప్రభృతులకు సంతోషము గలిగించెను. 'గీత్
అచ్చాపై, ఆవుర తుమారికవితాభి అచ్చాపై' ('పాట బొగున్నది; మఱి నీకవిత్వం
కూడా బొగున్నది.'). అని మిత్రులు వానిని హెచ్చరించిరి.

ఇంచుక సేపటిలో బుడంకాయపాట గుఱులో లీనమైపోయినది. మిత్రులందఱు
మందీరప్రాంగణమున మేచలువాల్పిరి. అల్లన నందుండి కడలిపోయి, కాసారతీరమున
మఱొకవంక గూర్చుంటిని. నడిలేయి కడచినది. వసుంధరాదేవి సుషుప్తిమగ్నయై
యున్నది. అనంతశాంతమవని నేలుచున్నది. అపుడపుడుమాత్రము చెరువు కడుపురూది
రరగల బుడిబుడినుడువులు మెల్లగ చెవిబడుచున్నవి.

నాటినితి నిదురించుటకు నాకు మనసొప్పలేదు. నిద్రించి కడపినాత్రు లనేకము
లున్నవి; అనేకములుండును. కన్నులు మూతలుపడినపిదప సంతరంగమున గోపికలుపోలు
స్వప్నములనేకాంచి, ఆనందింతుమని చెప్పలేము. ముక్కడిరక్కసులపోలు కల లెన్నో
మనసుపై దాడివెడలుట గాంతుము. మేలుకొంచి స్వప్నముల నల్లగొననేర్పితిమేని,
మనసు నన్యాయ త్రమొనరించుకొనక చిత్తమువచ్చినతీటున మనలి, పోయిపోయి మొగిల్ల
చీడీలనెక్కి, సభోపీధులం దనంత సీవిమమున విహరించి ఎన్నెన్నివిధలనో విలోకించి,
వానిని వశమొనరించుకొందుము. అనంతానందమున నోలలాడవలెననిన, నద్దమరేయి
గన్నుమూయక విశ్వవిస్తృతిమైన శాంతియందు మనసుంది యోచనకు గడంగవలెను.
ఆహా! ఆ యాలోచనమున నెంతోకోయియుండును! కనివివియెఱుగని అద్భుతపృష్టి గభీర
మైన యోచనయందే, శిథిలము కాని సమాధియందే కనా పొడసూపును! సాహితీ
యందు తల్కోత్తు దివ్యదృశ్యములట్టి మధుమయ మంగళిమహార్తమున, శాంతిమయ
హృదయనందనమున నుద్భవించినవేకదా! హృదయవిభవము సాహితీలో నడుగిడువని
ఎవ్వరెఱుగరు? కళాసామ్రాజ్యమున న్రవించు భావరూపలా ప్రశాంతసమయమందే
యుదయించునుగదా!

అనంత విహారసమున వేఱువేఱువోటులందు మజలీలునలుపు శకుంత యాత్రీకుని
వలె మనుష్యమానసము విశాలవిశ్వమున నిచ్చమొయి విహరింపజాలునదయ్యు, కొండొక
యాధారమునుండి అది పయనముసాగించుచో దాను వలచినపంథలను ముందే
యాహిందుకొని, క్రమయాత్రసాగించి, చిత్రవిచిత్రదృశ్యములను గవణాలును,

మక్కువమెయి ప్రకృతిమహిళను మనసులోని కావ్యనిందితిమేని, సారేచీరలతో స్వీయసామాజ్యముతో నాప్రణయిని “ఆత్మార్పణ”మని అంతరంగమున బ్రవేశించును. ఈప్రేమ పరస్పరమై, వచిత్రమైనది. అమృతమయ ముహూర్తమున కనులుమూసికొని హృత్స్పృహసనమున నాసీనయైన పట్టమహిషిదేవన నాంతరంగికనృప్తిని సారించితిమేని, చూడ్కియందలి జిజ్ఞాసను, అనురాగమును గనిపెట్టి హనన్ముఖయై, ఆసుందరి స్వీయ హృదయకవాటమునుదెఱచి, అందు గాంతిలు స్వర్ణసామాజ్యములోనికి స్వాగతమని, భావబంధునిభృతమున బహుభంగుల నలరించును.

కనినదృశ్యమును, కనినట్లే తోడ్కోడన వర్ణించుటచిత్రముకాదు. వర్ణించితిమేని, వట్టి ఫోటోగ్రాఫరుల మైచోదుము; కాఫీకొట్టు మొద్దుబొలురమగుదుము; మకీలినకలునకు చేయిజేసికొనినవార మగుదుము.

మనుష్యమానసము అనవర్యయైన ఆడుదివంటిదికాదు. తానందిన భావబీజమును ఆత్మగర్భమున పెంపొందించి, కొంతకాలమునకు ముద్దుకృష్ణబోలు సుందరవృష్టిని గన జాలును. ఈయాంతరంగికనృప్తి వృద్ధికి కొంత సమయమవసరమను నంశమును మఱువ రాదు. ఈనృప్తివృద్ధి స్మృతిలో జరుగును. ఇందెన్నేని వన్నెలు, సొంపులు, సోబగులు తల్కోత్తను.

మానస ముచేతనమైన ఇనుపపెట్టె వంటిదికాదు. పెట్టెలోనినరుకు పెట్టినట్లే యుండును. మనసులోనినరుకు అట్లుండదు. చూచినదిచూచినట్లు, వినినదివినినట్లు అందుండి వెడలదు; అది గోదా కేదారమువంటిదనినను, ఆరవచ్చును. చిన్నగింజ వడిన జాలును; బంగారుపైరు దానిలో నుదయించును. ఈపైరులో పెంపొందు వెన్నలను విలోకింపుడు. అందు వింతబెక్కులీరు భావపుంజములు వెలయుచుండును! నమ్ముడు— అంతరంగమున నణువునడిన జాలును; అందుభావ బ్రహ్మాండమొండు తలనూపును.

భావిస్ఫుర్తికి హృదయజ్యేష్ఠమున నేడొక భావాంకురము నాటకొనవలెననుట స్పష్టాశమేకదా! కనులెదుట కాంతిలుప్రకృతి జగదీశుని భావభాండారము. వసినన్ని తలపు విత్తులనందుండి కైకొనుట కీర్వరుడు మనకు నిండుహక్కు నొసగినాడు.

మానసాంజలి ఘటించుటకంటేని యలవాటు అక్కరైనది. విజ్ఞానాంకురములను ప్రకృతిదృశ్యములనుండియే కాదు. వివిధసంఘటనములనుండి, విభిన్నానుభవములనుండి గైకొందుము.

జ్ఞానువునై పదునాల్గవయేటనే విజ్ఞానయాత్ర నారంభించితిని. పోయినకొలది దిగ్విలయమట్లు యాత్రాంగణము వృద్ధియగుచున్నది! నేగావించు యాత్రయందీ

కాశ్మీర మజలీలు కొన్ని ఘట్టములు మాత్రమే! వీనిలోని తుది ఘట్టములు గగనచుంచి హిమాద్రియందు, అనంతసౌందర్య సామ్రాజ్యమున శోభిలి జ్ఞానభిక్షువునైన నాకు దివ్య హేమమును ప్రసాదించి నన్ను ధన్యునిగావించినవి. పరమార్థమును దయసేయుమని అప్పటికిగాని నాయాంతరంగిక శ్మద్బాధ యుపశమింపదని నొనలున కేల్పొగిది జగదీశు ననవరతము ప్రార్థించుచున్నాను.

ఇప్పటి మజలీలోని బంగారుగుడి ఆత్మప్రతిబింబమును నాహృదయ ఫలకమున చిరాంకిత మొనరించినది. ప్రళాంతసమయములందు కనులు మూసికొని, ఒకవరి గుండె లోనికి చూడ్కినిగిడించి, అందలి స్వర్ణస్పష్టినిగాంచి అచ్చెరువొందుచు నానందించు చుందును, చెవియొగ్గి అందుండివెడలు మధురమంజుల గీతారవమునువిని, ఎనలేని హాయి నందుచుందును. నామనసునందలి యమృతస్వరము నాకమృతస్పృశి క్తిని ప్రసాదించినేని, నాజీవనము సార్థకమైనదని తలంచెదను. జగదీశుడు మానవునకొసగిన సర్వోత్కృష్టమైన దానమీ శక్తిదానమేకదా! ప్రాణదానముచేసి దేవుడు మానవునవనిపై పుత్రైంచినాడు కాదు. 'నావలె సృష్టికర్తవుకమ్ము బిడ్డా!' అని మనుజునుద్దేశించివలికి, తనశక్తిలో గొంత వానికొసగినాడు. ఈయంశమును గుర్తించినవాడే తృప్తికరముగ తనధర్మమును నిర్వహించుకొని, బసకుడైన జగదీశుని మోల తగునమాధానము నొసగగలడు.

రాత్రి మూడుగంటలు దాటివట్టూహించితిని. యోచనపై యోచన నామానస నిశ్శేషిపై సధిరోహించుచుండెను. మధురవాతావరణమందలి శాంతి సముద్రమును, పండువెన్నెలయందు దువ్వెత్తుగబొంగు అమృతసింధువును, ఉత్తాలతరంగములతో నాహృదయమున నుప్పొంగు అనంద మహోదధితో సహకరించి నన్ను బరవశు గావించినవి.

“బాబూజీ కహావై?” (“బాబుగా రెందున్నాను?”) అను కేక వినబడినది. అది దాదాజీ కంఠస్వరము. రాత్రి ఎన్నిగంటలకు పరుండినను, వేకువను మూడు దాటివంతస మేల్కొంచుట వాని యలవాటని నేనెఱుగుదును. అదే సమయమున చెక్కు నెచ్చెలుల గూడి కలకత్తాలో చాంద్ పాల్ ఘట్టమునకు స్నానమునకరిగి, భజనవలుపుచు నాతడు జగన్నాథఘట్టమువలకు పోవుచుండువాడు.*

దాదాజీ లేచి కూర్చుండులోపలనే వాతనికడ కరిగితిని. సూర్యుని సింగు బుడం కాయ లొకరితరువార నొకరు నిద్దరినుండి మేల్కొనిరి. కూర్చుని, అనుకూలముగా తాళమువేయుచు వారేకగ్రీవముగా భజనగీతములను పాడకొడగిరి. ఇట్టిమిత్రులతో వల్లె లందుచు, పవిత్రప్రదేశములందును గడిపుడవిరె నెట్టిదైయుండునో యూహింపుడు. అందలి హాయిని గ్రోలుటకు స్వర్గము దిద్దినుండి భువికి పరుగులిడుచురాదా?

* ఈ భజనగుణతీరిన విచిత్రోదంతమును పాఠకులకు పడవడి యుజికింతును.

గృహ లక్ష్మి

అమృతవరమున మహాకథావున వెండిగుడి కలదు. అత్తటి నామనను దానిదేన బరలెంచినది. పంచవెన్నెలలో పలుమాటు తానీ మహాలును పరికించి పరవశుడనైతిని, పంచవెన్నెలలో వెండిగుడి సవలోకించి పరితోషమంద నేనవుడు కాంక్షించితిని. అది వెండివాసలో తానమాడు వెల్లడేవునివలె నుండునేమో యనుకొంటిని. అది శుభ్ర కాసారమున నుండుటలుగుదును. అవిరళచంద్రికాపూరితమై ఆమఘమయ ముహూర్తమున నది రజతనలిల సంభరితమై యుండునని లెలపోసితిని.

మనసులోని మక్కువ నందు బంధింపజాలనైతిని. నావాంఛయెట్టిదో వెంటనే దాదాజీ చెలిపితిని. నాయెడల నాతనికెంతో ప్రేమకలదు. ఈతని చరిత్రయెట్టిదో చదువరులీవఱలో గ్రహించియుండురు. వృద్ధుడయ్యు, నుత్సాహమున నతడే యవశునకు దీసిపోడు. అతడనవరము నవ్రచునే మాట్లాడుచుండును. హాస్యవచనములతో సంగడి కాండ్రను నవ్వించుచుండును. ఆమాటలందాదరాసురాగములు వెల్లివిరియుచుండును. దాదాజీ మంచిభక్తుడు. ఒరులకై ఒళ్లుకోసియాయుగల మహాత్ముడు. నాకోరిక నెఱిగి వంతన నాతడు “అచ్చా! చలియే!” (“మంచిది; నడువుడు”) అని చివాలునలేది నిలిచి నాడు. “ఉకోనబ్” (“అందఱునులెండు”) అనినాడు. రగ్గులుకప్పకొని అందఱుము లేచినిలిచితిమి. పిచికిగాడు నాదాపల జేరినాడు. దాదాజీ దారిదీసి, మమ్ములను వెండి గుడిదేన గొనిపోయినాడు.

స్వ	—	—	ము	1. ప్రతియాండ్రుడును మొదట కోర చగినది.
—	హ	—	—	2. ఇది యిల్లాండ్ర కలమునకు మొదగులు దిద్దును.
—	త్న	ము		3. ఆరుద; కాని ఆమాట్యమైనది.
—	—	ను		4. ప్రపంచయొద్దమునకు కారణమగు నేమో అని యందఱు భయపడుచున్న దేశము.
—	—			5. భారత దేశమునకు మకుటము జేసి పార్వ థోమడు.
తి	—	న		6. ఆండ్రులకు రిపోలితమహాకావ్య ప్రసా దమును గావించిన మహాకవి.

కేసు.....

చిరునామా.....

.....

గృ. ల. రి.

పైకనుబంధించిన ఆరుపదము లను వానికడుకుగ నిచ్చి యున్న యర్థముల పరిపోవు వటుల పూర్తిచేసే నవంబది 15 వ తేదిలోపల మా కార్యాలయమునకు బంపవలెను. ఒక్కొక్క గీత గలచోట నొక ఆక్షరము మాత్రమే పూర్తిచేయవలయును. అక్ష రములు దిండుయుతములై యుండవచ్చును. ఒకొక్క ర స్నేహి జలాబులుపంప వచ్చు ను. కాని ప్రతిజలాబును గృ హలక్ష్మి కూషమనందే యుం దవలెను. స్త్రీలుమాత్ర మిం దు పొల్లనవగును. మావద్ద నుండుదానికి పరిపోవువట్లు జలాబును పంపినవారికి ఒక సం॥రము గృహలక్ష్మిపత్రిక ఉచితముగ పంపబడును.

దేశోద్ధారకుల సన్మానము

గతసంచికయందు దేశోద్ధారకుల సన్మానమునుగూర్చి మేము వ్రాసినదానిని గవి శ్రీయుత అన్నపండి దేవీప్రసాద నారాయణరావుగారు వ్రాసిన యుత్తరమును క్రింద ప్రకటించుచున్నాము. వారు శావించిన సూచనను బెజవాడ దేశోద్ధారక సంఘమువారు గమనింతురని యాశించుచున్నాము. సంపాదకుడు.

గృహలక్ష్మీ పత్రికాధిపతులకు

మహాశయా !

వందనములు. తమ దసరాసంచికను చూచితిని. అది వివిధములైన పద్యగద్య వ్యాసములచేతను, పెక్కు చిత్రములచేతను, చక్కని ముద్రణ చేతను మాత్రమేగాక అందలి విశాలభావములచేత సతీతమ్యముగానున్న దని వ్రాయుటకు మిగుల సంతసించుచున్నాను. ఈ సంచిక సంపాదకీయములందు తాము దేశోద్ధారకుల సన్మానమునుగూర్చి వ్రాయుచు నాయందుతమకుగల సదభిప్రాయమును వెల్లడించినందులకు మిగులకృతజ్ఞుడను.

దేశోద్ధారకుల సన్మానములనుగూర్చి పెక్కుపత్రికలు వ్రాయుచున్నవిగాని, ఆ సన్మానకార్యములందు — విగ్రహనిర్మాణమునందు — ఈవిధముగ వ్రాసినట్లు గనపడదు.

తాము వ్రాసినట్లు ఆంధ్రులందు సిల్పులుగలరు. దేశోద్ధారకుల విగ్రహమును, వారెవరైన చేయబూనుకొన్నచో నాకుకూడ సంతసమే. లేక బెజవాడ దేశోద్ధారక సంఘమువారు అంగీకరించి పరికరములను సమకూర్చి కావలసినయేర్పాటులను గావించినచో నేనే విగ్రహనిర్మాణమునకుబూని, చెన్నపురియందైనను, బెజవాడనందైనను పని ప్రారంభింపగలను. ఈవిధముగ విగ్రహనిర్మాణమున వారికి కొంతవ్యయము తగ్గుటయు, తమ యాశయము నెరవేరుటయు జరుగగలదు.

దీనిని తమ పత్రికయందు ప్రకటించుకొనగలరు.

చిత్తగించవలెను

18-10-37

ఇట్లు

టివేండ్రము.

(Sd) అన్నపండి దేవీప్రసాదనారాయణరావు.

పా క క థ

కూర గాయల పలావు

వలయుపదార్థములు: పట్టికొలదిక 2 ట్లి

కప్పులలియ్యము, 3 టీకప్పుల పూవులియ్యము, 2 టేలిల్ నూనెల ధనియాలు, 1 అంసుళము పొడుగుగల పసపు, 10 ఏలకాయలు, 4 పెద్ద ఉల్లిపాయలు, 1 బర్నిష్, 1 కారట్, 1 నాల్ ఖాల్ (Knol-Khol), టీన్నూనెల ఉప్పు.

చేయుపద్ధతి: టేలిన్ ను వచ్చుచాకా లియ్యమును పెక్కుచార్లు కడిగి వడబోసి, దానిని ఒక గుడ్డ మీద ఆరబోయుము. టర్నిష్, కారట్, నాల్ ఖాల్ వీని తొక్కచీవి, చిన్నచిన్న చదరపుముక్కలుగా తరిగి, 6 టీకప్పులంత నీళ్లుండు ఒక చిన్న పాత్రలో వేయుము. ఆ పాత్రమును కప్పి బాగుగా మంచుచున్న నిప్పుపై దానించుచుము. ఆ కూర గాయలు బాగుగా ఉడుగుచున్నప్పుడు ఉప్పుచేర్చుము. అప్పుడు దానిని వడబోసి తేలుగాపెట్టుము.

ధనియాలను పసపును దంచి పొడవ మచిరి చేయుము. ఉల్లిపాయలను ముక్కలుగాతరిగి, అందులో షగముతీసికొని ధనియాలు పసపుపొడవతో దానిలో కొంచెము నెయ్యిపోసి, ఒక బాణలిలో వేగించుము. ఉల్లి పాయలు బ్రాన్ వర్ణముగా మారునప్పుడు ఆరినవలియ్యమునుచేర్చి 2, 3 నిమిషాలు నిప్పుమీద కలపెట్టుము.

ఈ మిక్చర్ ను ఒక పాత్రలోనికి పోసికొని, టర్నిష్ వర్ణరాలు వడకట్టివనీళ్లుపోసి, మూతచెట్టి, 4, 5 నిమిషములకాలము వంచుము. అన్నమయినతర్వాత ఉడికిన టర్నిష్ పులు వర్ణరాలనుచేర్చుము.

ఇప్పుడు మిగిలిన ఉల్లిపాయలను, మిగిలిన నేతిలో వేగించి, దానిలో బ్రాన్ వర్ణము వచ్చునప్పుడు ఏలకులు వేయుము. దీనిని లియ్యము, టర్నిష్ పులు మిక్చరును చేర్చి 15 నిమిషములు వేయుము. బంగాళాదుంప కూరతో వేడిగా వడ్డించుము.

బంగాళాదుంపల కూర

వలయుపదార్థములు: 15 సాచాపైకా బంగాళాదుంపలు, కొబ్బరికాయ, 1 టీన్నూకా-కస్-కస్, 2 టేలిల్ టీన్నూనెల ధనియాలు, 5 ఎండుమిరప

కాయలు, 1 టేలిల్ నూనెల తీలకట్ట, 1 పెల్లలిపాయ, 3 ఉల్లిపాయలు, అల్లము, కొద్దిగ పసపు, పట్టికొలిచిన టీన్నూనెల ఉప్పు.

చేయువిధానము: బంగాళాదుంపలు బాగుగా నుడిచిచి పొట్టుచీకి తామలినట్లు ఒక్కొక్కదానిని నాలుగైదు ముక్కలుగ కోయుము. పెల్లలి, ఉల్లిపాయల పొట్టువోలిచి, ఒక ఉల్లిపాయను బాగుగా తరుగుము. అట్లే కొబ్బరికాయను తరిగి దానిలో నీరుకలిపి ఒక గుడ్డలోపోసి వడగట్టునట్లు పిండుము. ఈ పాలు చిక్కగా 1 1/2 టీకప్పులుండవలెను.

పెల్లలి, మిగిలిన రెండు ఉల్లిపాయలు, గవగసాలు, ధనియాలు, తీలకట్ట, అల్లము, పసపు, మిరపకాయలు వీనివన్నిటిని ఒక చక్కని ముద్దగా నూరుము. 3 టేలిల్ నూనెల నేతిలో, తరిగిన ఉల్లిపాయలను బ్రాన్ రంగువచ్చుకట్లు వేచి అందు ఆముద్దమకలిపి 10 నిముషములు వేయించుము. ముక్కలుగాతరిగిన బంగాళాదుంప (ఉరలగడ్డ) నందు వేసి బాగుగా కలుపుచు, ఉప్పు, కొబ్బరికాయలు చేర్చుము. 15 నిమిషములు బాగుగా కలుపుచుండవలెను. వేడివేడిగా వడ్డించుము.

టామేటో నూనె

వలయుపదార్థములు: 12 బాగుగా పండిన టామేటోలు, 25 మిరియాలు, 5 పుడివా ముక్కలు, 1 టీన్నూకా ఉప్పు, 1 లెవెల్ టేలిల్ నూనె లియ్యపు పిండి, 1 పెద్ద ఉల్లిపాయ, 2 టేలిల్ నూనె నెయ్యి.

చేయుపద్ధతి: టామేటోలనుకడిగి ముక్కలుగా కోసి ఒక పాత్రలో నుంచుము. 6 టీకప్పుల చిన్నిళ్లు అందులోపోసి, మిరియాలను పుడివాను అందువేయుము. ఒక గంటన్నర కాలము బాగుగా ఉడుకనిమ్ము. పలుచని గుడ్డలో వడబోసి ఉప్పువేయుము.

ఉల్లిపాయ పొట్టాలిచి, ముక్కలుగాతరిగి, నేతిలో దానినివేయించి బ్రాన్ రంగువచ్చిన తర్వాత 'నూన్' తో కలుపుము. లియ్యపుపిండిని నీటితోకలిపి ఒక పున్నెముద్దవేయుము. ఆనూపును పొయ్యిమీదచెట్టి, ముద్దను మెల్లగాచేర్చుచు 10 నిమిషాలు కలపెట్టుచుండుము. తరువాత వడబోసి వేడిగా వడ్డించుము.

ఎం. శాంతాదేవి.

ఆరోగ్యవంతమైన నిండుకురులు

TATA

క తాతా ఆయిల్ మిల్సు లిమిటెడ్

తాతా ఫ్రం బొంబాయి,

టైమ్స్ గ్లెసరిన్

పెండుకల వేరులకు మరుకుదన
మొసగుచు, కఠోజవృద్ధికి తోడ్ప
డుచు, పెండుకలు రాలిపోవుట
నిలుపును.

టైమ్స్ డ్ బ్రిలియంట్

పెండుకలకు జడులేకుండ ఆరో
గ్యమును చక్కదనమును సమ
కూర్చును.

టాంకో నేల్స్ డిపో,

19 ఎ. వాటియర్ వీధి, మద్రాసు.

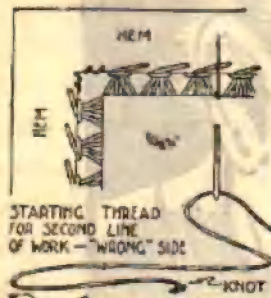

Fig. 1

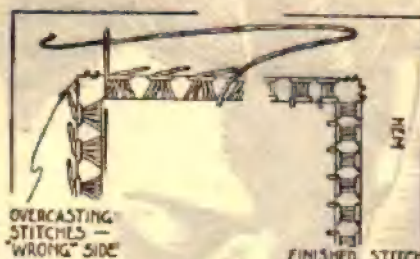

Fig. 2
SPOKE STITCH

FINISHED STITCH
RIGHT SIDE OF
WORK

Fig. 3

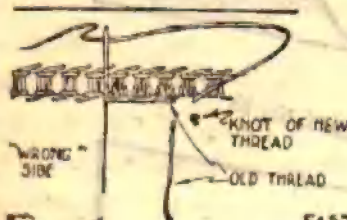

Fig. 4

FASTENING OFF OLD AND
JOINING ON NEW THREAD

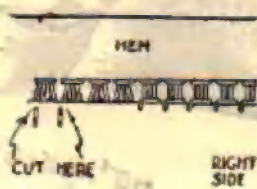

Fig. 5

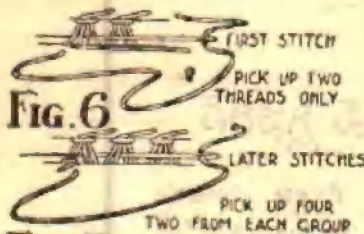

Fig. 6

Fig. 7

SPLIT GROUP STITCH

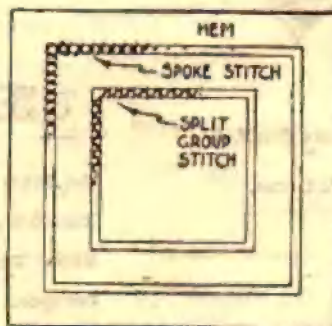

Fig. 8 THE SAMPLER

మొదట కనబరచిన అభ్యాసము వండువలె మొదట దాఖములను చేర్చి కట్టవలెను. ఆ తరువాత చేయవలసిన కట్టు ఇచట వ్రాయబడుచున్నది. ఆ కట్టు చారము ప్రక్కకు త్రోయబడినచోటనే ప్రారంభింప బడవలయును.

అంచుకుట్టు.

ప్రారంభింప వలసిన విధము మొదటి మూడు పటములందును చూపబడియున్నది. ఈ రెండవ మారు ప్రారంభించు కట్టునకు స్పృక్ కట్టు అందురు. దీనిని మొదట ఎత్తి కట్టిన దారముల కూర్పులమీద రెండు ప్రక్కలను కట్టుచు వచ్చిన చాల వందము నిచ్చును.

ఇదివలెనే దారముల దీని కట్టియున్న భాగమునకు లోప్రక్కన ఆర అంగుళము క్రిందనుండి ముగిసిదూర్చి అంచువద్ద

* అల్లిక పనులకు సంబంధించిన అన్ని విధములైన సామానులును కొరదావింబ్రాయిదరీ పోనా, నెం. 8 డి. మైక్రాఫ్స్కోప్, ట్రిప్లికేట్, మధరాసునందు దొరకును. కావలసినవారు గృహలక్ష్మిని పేర్కొనుచు వ్రాసి సామానులు తెప్పించుకొనిన కమిషను యివ్వబడును. పై కంపెనీవారు అన్ని విధములైన అల్లిక పనులను ఉచితముగా కావలసినవారికి నేర్పుచున్నారు.

ఒక దారమునుపీడి గూర్చి పైకిరీసికొని కావలయును. (పటము 1.) తరువాత (పటము 2.) ఇంతకుముందే వట్టు ప్రారంభించియున్నచోటికి గూర్చిపీడిసి, ఇది వలకు అంచుప్రక్కన చేసియుండు మూడుశాలుగు దారములనుచేర్చి వట్టును చేయవలయును. ఈవట్టు దారములను జేరుగా చేర్చియుంచును.

క్రొత్తదారమును చేర్చుట. వట్టునున్నదారము ముగిసి క్రొత్తదారమును చేర్చవలసివచ్చినపుడీ క్రింది విధముగ (4,5 పటములు) చేయవలెను.

దారము పూర్తిగా ముగియవలకు వట్టుక కొంచ ముండగనే నిలిపివేయవలెను. దానికి సమీపముననే నూతనదారము—వట్టు ప్రారంభించినప్పటివలె—వట్టి (4 పటము) దారపుకొన ముడిచేయవలెను. తరు వాత దానిమూలమున నిలిపిన చోటనుండి వట్టును ప్రారంభింపవచ్చును. వట్టున్నియు ముగిసినపిదప, మడిపైపువట్టును ప్రక్కనగల పొడవుగనున్న వట్టును కత్తిరించి కొనలను లాగివేయవలెను (పటము 5.)

విభాగించు వట్టు (Split group Stitch)

ఇది 6, 7, 8-వ పటములందు చూపబడియున్నది. ఇదివలకు పైకెప్పినరీతి, వట్టువలసిన గుడ్డకు వలు ప్రక్కల అంచులందు కావలసిన వెడల్పుతో దార ములపీడి తరువాత అంచులను, మిగిలియున్న నిలువు దారములను జేర్చుచు వట్టువలెను. ఆ తరువాతగాని యీవట్టు మొదలుపెట్టుటకు వీలుండదు.

ఈవట్టు 1, 2 పటములందు చెప్పినరీతిగనే వట్టు వలపీయున్నను, దారములు మాత్రము రెండు రెండుగా విభాగించి వట్టువలయును. మొదట రెండుదారముల జేరుపరచి ముందుచెప్పినరీతిగా వట్టువలయును. పిదప మిగిలిన రెండుదారములను ప్రక్కనగల యింకొక గుంపులాని రెండుదారములతోచేర్చి యొక వట్టు చేయవలెను. ఈవట్టు ఏయేచోటులందు వట్టి న భాగుండునో, 8-వ పటమున చూపబడినది.

రిబ్బనుకుట్టు: వానిని కుట్టువిధములు

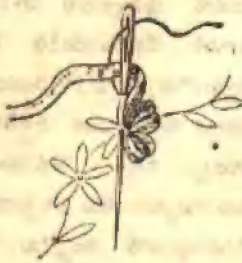
దీనిని వట్టుపనియనిచెప్పుక రిబ్బనుపనియని వచిం చుటకు కారణమేమన, వట్టుపనియందుండునట్లు ఈ రిబ్బనువట్టులందు వట్టుమాత్రమే గాక ఒక్కొక్క దానికి తగిన పద్ధతులు, నిర్మాణము లుండును. రిబ్బను పనులందు జాపబడిన రీతి, బొమ్మలకు తగినట్లు, నిజమగు పువ్వులవలె వానిరూపమునందె యిమిడి, వానికి చేరియుండురీతి చేయవచ్చును. కొన్నిటికి రిబ్బనుబొమ్మల వైభాగముననుంచి నూనిచే క్రింద కలుగునట్లు వట్టుటవలన దిద్దితీర్చినట్లుండును. రిబ్బను అణుగునట్లు వట్టుట కుపయోగించు వట్టు దారపు రంగును రిబ్బనురంగును ఒకటైయుండు టావ క్యకము. “పాంబడార్ రిబ్బ”ను ఎంత్రాయితరీ దారమువలె బొమ్మలలోమార్చి లాగబడుచున్నది. “లెయింటుక్వేఫ్” రిబ్బనుగూడ బొమ్మలకు హెచ్చు తగ్గులుగా పంపదు అనుర్బవింపబడుచున్నది. పిక్కటి రిబ్బక వైవానివలె బొమ్మలలో దూర్బవిధక మైనచే యుంచి వట్టుబడియుండుపద్ధతులు క్రింద కనబరచండి వని. వివరముగ వ్రాయబడిన పటములు మీ కా విషయములను జాపగలవు. వీనికిసంబంధించిన నులభ మైనపద్ధతులు, నులభముగ తెలియుటకై చిత్రపట ములమూలమున వట్టుతోగూడ చూపింపబడియున్నవి.

మొదటిపటము: అందమైన రోజూరేసలయందు “పాంబడార్ రిబ్బను”ను ఎంత్రాయితరీ దారమురీతి వ్రాసినపటమందు వట్టుబడు రీతియును, దానివలన

పుష్పములకు సహజసౌందర్యము గలుగునట్లు చేయబడిన రిబ్బనునట్లును, విచరముగా చావుచున్నది.

సూచకపటము: ఈ యందమైన చిన్నపువ్వును నట్టునపుడు “పాంబడా రిబ్బను” ఆ బొమ్మపై యుంచి నట్టుబడినది. నట్లు ప్రారంభించుటకు ముందు తగినంత రిబ్బనుదీసుకొని దానిని నూదిలో తేల్చి,

రిబ్బనుకొనయుం కొక ముడినివేసి, నూదియొక్క అడుగుభాగమునుండి రేకు మధ్యభాగమువచ్చు రిబ్బను ముడివచ్చువరకు మెల్లగాలాగి, పిదప నూదిని రిబ్బనునుండి తీసివేయవలయును. తరువాత రిబ్బనును ఒకరేకు పైభాగమునమోసి, ఆరేకు అంచువరకు పరచి యుంచి, పట్టుదారముతో నూదితో ఆచటాక ‘టాకా’ చేయవలయును. ఈవిధముగ నట్టునంతయు ముగించవలయును. టాకాలువేయుటకు ముందు రిబ్బను (బొమ్మయందలి) రేకులను పూర్తిగా కప్పియున్నదా లేదా, అది విగువుగా లేక పుష్పముయొక్క ఆకారమును పొందర్యము ననుసరించియున్నదా యని ముఖ్యముగా గమనించవలయును.

సూచకపటము: జెయినీయను పూ రేకులను “జెయిన్ క్రేస్” రిబ్బనుతో నెట్లు నట్టవలయునో చూపుచున్నది. ఇందులో నూదియొక్క పెద్దరంధ్రమున ఎల్లచోటయినదీ దారమువీటి రిబ్బనును చిన్నదిగనే దూర్చబడియున్నది. ఏలన మాటిమాటికి క్రిందికి పైకి నట్టుటవలన ప్రేమ గలుగును. అవసరపడక నిదానముగా నట్టుటవలన యీ పువ్వుయొక్క విశాల

రూపము పూర్తిగ రేకువగును. ఈపూరేకులు వెడల్పగా లేనందున రిబ్బనుకొన ముడితీసి నూదియందు చూర్చి రేకుయొక్క పైభాగమున క్రిందిభాగమునుండి నట్టి, రిబ్బను రేకుపైన విశాలముగపరచి వదులుగా యుంచి, నూదిని పూవుమధ్యములో నట్టి లాగవలయును. దీనివలన నొకరేకు ముగియును. దానివెనుకనే నూదిని అడుగుభాగమున సమీపమందుగల రేకుయొక్క వెనుయందునుచ్చి పైకి కొనివచ్చి పైకెక్కిన రీతి ముగించవలయును. అట్లే అన్ని రేకులను నట్టవలయును.

సూచకపటము: ఆప్పిల్ బ్లాసమ్ (Apple Blossom) అను పూవుపై గనబరచిన సూచకపటమునందండిన ప్రకారము నట్టవలయును. రేకు పెద్దదైనయెడల నట్టు ముగించినపిదప నూది మొవలో రిబ్బనును రేకులయొద్దరింపజేయవలయును.

ప్రతివిమర్శ

శ్రీమతి లక్ష్మీదేవిగారు, "వికారడ."

[ఈవిషయ మింతటితో విరమించడమైనది. దీనినిగూర్చి విమర్శన లింక ప్రచురింపబడవు. సంపాదకుడు.]

గృహలక్ష్మి వనరాసంచికయందు శ్రీమతి మణిల గారు "నూతనరాజ్యాంగవిధానము" పై వినోద విమర్శన గాంచిరి. వారివిమర్శనకిది జవాబనందగు. ఈపాత్రముపేరు "నూతనరాజ్యాంగవిధానము" గాని "రాజ్యాంగ విధానచరిత్ర" కాదని గ్రహించియుండిన యెడల శ్రీమతి మణిల గారి విమర్శయందలి ప్రభుత్వం శమునకు చావుండెడిది కాదేమో. నూతనరాజ్యాంగ విధానమునకు గల "Background"ను చూపుటయే గాని దానిని విమర్శించుటకు చోదంగుట గ్రంథకర్త గారి యాశయమైయుండదు. అందులకే దానికి వారు "సింహావలోకనము"ని నామకరణ మిడియుండవచ్చు. అనిధముగా 1778 శత్యురేటింగు అష్టప్రారంభముగా జరిగిన ప్రతిపట్టముయొక్కయు సంబంధబాంధవ్యములు విమర్శించుటకే వారు చోదంగినచో నీపాత్రము 300 పుటలకు మించుటయేకాక యిట్టి రాజకీయగ్రంథముల పరిప పువ్యమించువారల ధయోత్పాతమునకు గారణ మగును.

"సార్వభౌముడు అను అధ్యాయమున చూచిన సార్వభౌమునకు అధికారముకలదేమో ననుసంశయ ములు పొడముట కవకాశములున్నవి." అట్టి అధికారములు "మాటలయందు మాత్రమేగలవరియు అనుభవమున లేవనియు" పెల్లరకు వికడమైయుండగా దీనిపై వింతవర్షయేల? అటుల సార్వభౌమునకు అధికారములేవని వదిలించుటకు బ్రిటిషు రాజ్యాంగ విధానమునుగూడ ప్రకేంపవలెనని నాయూహ. సార్వభౌమునకును, స్వదేశసంస్థానాధీశ్వరులకు గల సంబంధమునుచర్చించుచు, పీఠ వారినిగూర్చి వేరుగా వ్రాసియుండకపోవుటచే, Morgan వివేకినిందు

పొందుపరచి సంస్థానాధీశ్వరుల కష్టనష్టములజూపిన రామాయణమునందు విడకలవేట కానేరదు.

అఖిలభారత ఫెడరేషనును కని విని యెరుగని పోకడగలదిగాన చెనుపోకడగలదని వారు వ్రాసి యుండలేదు. దీనియందు నింకను నశేకలోపములు కలవనియు అందుచే నది చెనుపోకడ గలదని 110, 111 పుటలలో వ్రాసియుండిరి.

ఆంధ్రభాషయందు దింకను సాంకేతికపద నిగ్గయము గాక తడబడుచున్న కాలమున పీఠ గ్రంథకర్తగారి నట్టివిషయముపై విమర్శించగదంగుట యసమంజసము. Federation అనుమాటకర్తము. "సంయుక్త రాష్ట్రము"ని మణిలమ్మ గారి వాదన. "సంయుక్త రాష్ట్రము" దీని కర్తము. కొన్ని రాజకీయభాగములుగలనీన రాజ్యముని యర్థమిచ్చుచు గాని ఆరాజ్యమునుపాలించు పంపుము కానేరదు కాన రాష్ట్రీయసంఘమునుటయే సమంజస ముగానున్నది. 'రాష్ట్రీయసంఘపాలనము' కానేరదు.

Legislature అని యింగ్లీషున నుపయోగించు నపుడు చట్టవిగ్మాణసభ, మంత్రివర్గము, పరిపాలనాధికారి ముగ్గురును గలియుదాని కర్తమిచ్చును. కావున కాననదిర్యాణసర్గ మునుటయే తగును. శ్రీమతి మణిలగారు నూతనరాజ్యాంగవిధానమునుగూర్చి గ్రంథకర్తగారు చదివిన గ్రంథములు తప్పయిన ఉండవలెదా తప్పు Proof దిద్దువారివైన గావలెననిరి. దీని గూర్చి గ్రంథకర్తగారితో ప్రస్తావించగా 1935 అక్టోబరు Public Service Commission అనియే యుండుననిచెప్పిరి. "సింధురాష్ట్రమునందలి గవర్నరు కూడా" ఇదియొక అంశము. C. P. గవర్నరు గారికి Berar పైగల ప్రత్యేక బాధ్యతను గూర్చి తప్పుచు

సింధురాష్ట్ర గవర్నరుగారికి కూడా అట్టి ప్రత్యేక బాధ్యత గలదనియు నది Sukkur Barrage పైగల దనియు వ్రాసిరి. ఇందుగల తప్పేమి?

ఇక “శోచనీయుడు” సమాలుపై వర్స. పారాంశమే లేని యీమాతన రాజ్యాంగచట్టమున నీమాత్రము పారముండుట శోచనీయుని గ్రంథకర్తగారి యుద్దేశ్యమై యుండవచ్చును. క్లిష్టావస్థయందు బున్నంత మాత్రమున యేపాత్రమునగాని యిష్టమువచ్చినట్లు విమర్శింపవలయుమా? మలభక్తైలిని పొడిగించి “పీయ నీవపార్శ్వమింటులా?.....బడియుండవచ్చు” నని వ్రాసిన దోషమా? కటువుగా వ్రాసిన తప్పు. మలభక్తముగా వ్రాసిన నింకొకతప్పు. ఎగడిసిన బ్రహ్మ హత్య, దిగడిసిన గోహత్య.

ఈవిమర్శన గాంచిన “Foreed Criticism” వలె గవ్వట్టుచున్నది కాని పాత్రముచదివినపై పాదమున యూహాలవలె గవపడుటలేదు. ఇట్టి విమర్శనలకు గడంకుట అంధభ్రామియోషామత్యైక శ్రేయోదాయము కాదనుటలో సందియములేదు. *

1. శుభమస్తు, 2. వసంతము, 3. రసాంజలి.

(అద్దేపల్లి లక్ష్మణస్వామి నాయకుగారిచే రాజమండ్రి సరస్వతి పవర్ పెనునందు ముద్రితము.)

ఈ మాడుగ్రంథములును చిన్నిపాత్రములు, శ్రీ అద్దేపల్లి వాగగోపాలరాయకవి సుహృద్వ్రణికి పరిణయోత్సవావసరమున ప్రేమాంకితములు. “శుభమస్తు”

* విమర్శనలకు తప్పనితోచినవి యొత్తిమాత్రులు వారిది. అది గ్రంథకర్తలమీద కక్షతో తీసినదికాదు. రాజకీయవిమరణలనుగించిన పుస్తకము లెక్కువగా అవసరమున్నతోటాలివి. కావుననే తప్పులనుచెరిపినతోపునర్మద్రణమున వైన నది సవరింపబడునను వర్ధిలాయముతో విమర్శచేయబడినది.

సాంకేతికపదవిగల్గయము పూర్తిగా బదుగలేదు కనుకనే అందరును ఒకేపదమును వాడవలసిన అవసరము చాలాగలదు. “ఫాదరేషన్” అనగా “కొన్ని రాజకీయభాగములు కలసినరాజ్యము” అనియే యర్థముగాని రాజ్యమును పాలించు సంఘముకాదు.

ఇండియాఆఫ్ (1985)లో పేజ్ 12d, 52c లలో “Public Services” యొక్క హక్కులను గురించియే యున్నది. ‘Members of the Public Services Commission’ అని యొక్కదనున్నతో తెలియరాదు. గ్రంథకర్తగారు మరొకసారి చూచిన బాగమా?

—మనోజ్.

అన్నది శ్రీ గోపాలరాయ కవిగారిమిత్రులు సమర్పించినది. ఇందు శ్రీ పెనుమత్స సత్యనారాయణరాజు, అయితం కాలీవరప్రసాదరావు, వంగూరి రామా రావు, అద్దేపల్లి టింటుబరావు, సహదేవ మార్య ప్రకాశరావు, బొడ్డు బాపిరాజు, కృత్తివెంటి మల్లా రావు, ఉమర్ ఆలీషా, పిట్టల శేక పేళ్ళయ్య, పెమ్మ రాజలక్ష్మీపతి, తేదల సత్యనారాయణశర్మ, గండి కోట మార్యప్రకాశరావు, హరిపుటమోర్తిమశర్మ, కాకిరాజు రామకృష్ణమశర్మ, కొండేపూడి మల్లా రావు, అమ్మి కెట్టి లక్ష్మణస్వామి, నరహరికెట్టి శేషగిరిరావుగారు తథావధులనాశీర్వాదించియున్నారు. వీరలలో అనేకులు ఈవఱకే యాంధ్రలోకమునకు విరపరిచితులు. వారినిగరించి మరల నిట మగడింప బనిలేదు. అయినను మచ్చునకు ఒకడు చెందు. “మీలు మలతో, నునులేనగు మెలకలతో, కొనకొనను ముద్దలపథతో, జలివిరిపలుమలతో మీరలరుదు కల కాలమునది నాల్కగలరా” (పు. 12) “నూత్న ప్రణయంపు టింద్రధనుస్సునకును వారి నొడగుర్చి యందిచ్చివారు నీకు, తెలుగునును కైర యలుగుసంధించి నిలిచి యేవలపురాజ్యములు గెల్వ పెక్కు పెరుదో?” (పు. 20)

‘వసంతము’ శ్రీ పెమ్మరాజు లక్ష్మీపతిగారి ప్రత్యేకగ్రంథము. ఇందలిపద్యములు చాల హృద్యములుగ నున్నవి. “ఈనది శ్రొత్తికంజగురు నీ తొలి పూవుల కమ్మతావులీ యాసవమాధురీమహిమలీ ఇక లంబు నమగ్రహించి కై నీసిన యీవసంతనవతీనన

వైభవముకా గ్రహించి యాయాసము విస్మరింప జనదా శ్రుణుకాలము మానవారికికా ?” (పు. 11) రహంజలి శ్రీ గోపాలకీర్త్యశ్రీకి గౌరవతాత్పర్యము లతో వారికి సమర్పించినది. “మీ పెండ్లివేళ కవితా శ్రీ పుష్పమనోజముల శిష్యజనలు భక్తిప్రీతులతో సొసగదరి భూజలకు గ్రహింపనే కవిచంద్రా” యని ప్రార్థించుచు, నతి, రహస్యగు, సారంగసుమేల్లు, విజే దన, ప్రియా, అను శీర్షికలపై వ్రాసినారు. శ్రీహరి అధికేషుగారి కవిత్వ అంకితగా రంజించలేదు. మిగతది చక్కగా నున్నది. ఈమూటిలోను శ్రీ అంకాల నుభూరావు పూర్ణభావయతములయిన చిత్రముల నెంతో శేష్యుతో చిత్రించియున్నారు.

తూర్పు కృష్ణాజిల్లా జాతీయోద్యమ చరిత్ర.

(సంపాదకుడు మానికొండ సత్యవారాయణ శాస్త్రి) గారు, శ్రీ వల్లభశేషి రామబ్రహ్మముగారిచే ప్రకటి తము. మచిలీపట్టణము కృష్ణాస్వదేశీ ముద్రాక్షరకాల యందు ముద్రితము, వెల 0-8-0) ఇందు జాతీయో ద్యమచరిత్రను శాల్కభ్యాయములుగ విభజించి పరిణా మమును నూచించినారు. కాంగ్రెసు ఉద్యమములకు కృష్ణా (తూర్పు) జిల్లా యెల్లెల్లు గ్రామవారీగా తోడ్పడసో యెంద తెట్టి కారాగారవాసశిక్షల ననుభ వించికో విస్తారముగా వివరముగా చిత్రములతో సహా విరిభంపబడినది. చదువువారికి జాతీయోద్యమ నెడ నుత్సాహముకలిగి యుద్ధోచితముగా తత్ సంస్థకు తోడ్పడవలెనను ఉద్దేశము కలుగునటుల నిర్మవము.

గురుకల్పము. (కర్త: శ్రీ పెండ్యాల సీతా రామయ్యగారు పూర్ణ, పశ్చిమగోదావరి. వెల 0-8-0)

ఇందు శ్రీ కృష్ణలీలలు వర్ణితము. బహుళ: ఇది తనకల్పముగా గురువులు కుసుమహరవాణులకు గ్రంథ కర్తగాను సమర్పించుటచే నిది గురుకల్పమయ్యె కావోలు. ఇందు కలగర్మము రక్షించుట ముఖ్యమని యోగదత్తు చేసిన వాక్యములు కడుంగడు హృద్యము లుగా నున్నవి. చూడు డొకఁగుటమున “వచ్చెవా యెడ్డు కండ్లి నేరగ్నిపోయినానురా! యెడ్వకింక మానాన్న నేను వచ్చిచప్పెదలే! యయ్యవారిలోడ, నేడ్చువానరి! యిట్టలీ నేడ్చుచున్న కాడలేనరి!

వామన్ని మురిగిపోను”. ఇవెంతసహజములో? ఇట్టి పెన్నేని మావకచ్చును. అచటచట ఆచ్యుతప్రభులన్నవి. రెండవముద్రణమున సవరించుకొందురని విశ్వసించు చున్నాము.

ప్రకృతివైద్యము: గ్రంథకర్త డా. పుచ్చా వెంకట్రామయ్యగారు. దుబుర్ కాకా. (గృహలక్ష్మి పైజా) వెల 2-8-0.

సామాన్య జనుల కుపయోగించు శౌక ఆమూల్య గ్రంథము సువాయాసముగా, మలభిముగా నందఱును ఆరోగ్యభాగ్యము ననుభవించుటకు తగిన పద్ధతులను వివరముగ వ్రాయబడినవి. కృత్రిక ర్తగారు ప్రకృత వైద్యమున నత్యానుభవము గలవారగుట ప్రతివారును ప్రకృతవైద్య విద్యాభ్యుదయకు పీలగునటుల వ్రాసె యున్నారు. ఇందు కరీరకాస్త్రము, రోగనివాసము, రోగవిహ్వములు, అహారకాస్త్రమునుగూర్చి విపుల ముగ వివిధప్రకృతి విశిష్టలనుగూర్చి వ్రాసియున్నారు.

జ్వరమునుండి

శీఘ్రముగా

స్వస్థతకలుగును

విజ్ఞప్తములు నీ వరములను, కండ్లరముల యెఱువు లను చెఱుచుచున్నది. కాబట్టియే పోయినవలయు తిరుగా సంపాదించుకొనుట కష్టసాధ్యమైయున్నది.

వృథాయయిన యాయుణ్ణులను తిరుగా నిర్మింప వలెను. కానీ బానిశి వలసిన యాహారముల పుచ్చు కొనుటకు నీకడువున తగిన సత్తలేదు. ఇతర వధార ములు వనువనుగనట్లుండగా జ్వరబాధితులు వర్ణింప ను అతిమలభముగా తీర్చును చేసికొందురని డాక్టరు రుహవుపజిచియున్నారు.

మీదు మిక్కిలి హార్షిష్ట పూర్ణముగా నూటికినూలు వంతులు పుష్టిదాయకము. అది అదిరకాలములోనే నీడేహమునకు బలము వీర్యముల సమకూర్చుచున్నది.

స్వస్థతకలు ప్రాకులాదవలసినకాలమును తగ్గించు చున్నది. మిదగ్గటి కొట్టునుండి నేడే హార్షిష్ట లెప్పించుకొనుడు.

పుష్ప చ య ము

ప్రసవమున కాటుబిడ్డలు ?

స్పెయిన్ దేశములోని కార్మికివాపట్టణములో ఒక స్త్రీ మొదట ఇద్దరు శిశువులను కనెను. పది రోజులు తరువాత మరొకరు శిశువుల కనెనుగాని వారు మరణించిరి. ఇదయిన అయిదురోజులకు మరొక శిశువును, తరువాత మరల నొకశిశువును కనెను. ఈ ఇద్దరు శిశువులు పూర్వ మరణించిరి. మొట్టమొదట పుట్టిన ఇద్దరు బిడ్డలు మాత్రము పశువులయ్యున్నాడు. అందఱు శిశువులును అడుబిడ్డలు. వీరిందఱు 15 దినముల లోగా పుట్టిరి.

*

*

*

‘అభినవ’ హరిశ్చంద్రుడు.

పురాణములలోని హరిశ్చంద్ర చక్రవర్తిని గూర్చి మనము వినుచున్నాము. అతడు పాలించిన నిత్య పర్యవరము లేకున్నను అతనివలె దారిపురులను అమ్ముచూచు నేటికిని లేకపోలేదు.

బెంగళలో, తనభార్యను ఇద్దరుబిడ్డలను పోషించుటకు నిక నేమాత్రము తనవల్ల కాదని తలపాసి కృషవత్సపట్టణసమీపమున నున్న జాగి నెట్ల గ్రామములో కట్టెలమ్ముకొని బ్రదుకు నైపుణ్యమును అను నొకడు వారలను నడిపిధిలో నేలము చేసి 4 పిల్లలను 3 పెన్నీలకు (3 రూపాయలకు) అమ్మువాడు. భవిష్యత్తున నొకకర్మకుడు తనయింటికి నొకర్లుగా వారిని కొనెను.

*

*

*

*

ఇది వినిమయమా ?

స్పెయిన్ దేశములో జరుగుచున్న యుద్ధమును గూర్చి యెల్ల రెండుగురుగదా! ఆచట జనుగు విశేషముల గొన్నిటిని గమనించిన ఆకర్షణములు కాగలవు.

ఒడియో డిబోక్ అను డెబ్బిశాని గొండ్లమును పలి రసానునకాస్త్రవేత్త స్పెయిన్ దేశమును జనరల్ ఫ్రాంకోకు జిక్కుకొనెను. అతడు ఒకసంవత్సరము కారాగృహవాస మనుభవించవలెనని పల్కె డెబ్బిశాని నుండి మొన్న విడుదలచేసిరి.

జనరల్ ఫ్రాంకోను సమర్థించుచు యుద్ధమున నరనికితోడ్పడు నిర్వహకత్వము నొసగినతరువాతనే యీ కాస్త్రజ్ఞుడును అతనిభార్యయు విడుదల చేయబడిరి.

*

*

*

*

ఇంకా ఘోషా ?

ఈ దుత్రికలో ఘోషాను గూర్చి ఒండు రెండువ్యాసములు కావవలెను. ఈపద్ధతి ఇతరత్రాసూచకము. అక్కడి విశేషమేమన, ఒకసారి ఘోషా పూర్తిగావడలికిని దానిని పునః స్వీకరించుట. ఈక్రిందిసమాచారము ప్రవచనదుత్రికలో గలదు.

మధ్య ఆసియాలోనున్న తాకిస్తాన్ రాజ్యమున (ఇది రష్యాకు తేరినది) కలకొలది బాలికలు తిరుగా ఘోషపద్ధతి నవలంబించివారు. తాము ఘోష మాని కాయటికరిగినయెడల, తమధర్మము కమ్యూనిస్టులయి యుండియు, తమ్ము చావమొనైదరట.

రష్యాలో కమ్యూనిస్టురాజ్య మేర్పడినతోడనే ప్రథముగా వారు సాగించినది ఘోష మానించుటయే.

పూనా భారతశ్రీ విశ్వవిద్యాలయము:

బొంబాయిప్రధాని మొన్న శ్రీమతి వాణీబాయి థాకర్ సేగాతో ముచ్చటించుచు పూనాలో డాక్టరు భాగ్యగారు స్థాపించిన భారతశ్రీ విశ్వవిద్యాలయమునకు ప్రభుత్వ 'సమ్మతి' (Recognition) నొసగుటకు వాగ్దానముచేసిరి. ఈ రికగ్నిషన్ చేయుటతోడనే ఈ విశ్వవిద్యాలయమునకు సర్ థాకర్ సేగారు పెట్టిన మూలధనమగు 15 లక్షల రూప్యములు లభింపగలవు. ప్రస్తుత మా మూలధనమునుండి వడ్డీ మాత్రమే లభించుచున్నది.

ఈ విశ్వవిద్యాలయమునందు ఎం.ఏ. డిగ్రీ పరీక్షలకాక బోధనభాషలు గలవు. అన్నివిషయములును మాతృభాషలో నేర్పబడుచున్నవి. ఆంగ్లము ప్రత్యేకభాషగా నేర్చుదరు.

ఆంగ్లదేశములో నట్టి పెట్టుబడి, పలుపబడిగల శ్రీవిద్యాలయము స్థాపించుటకు ఆంగ్లప్రముఖులును, విశ్వవిద్యాలయమువారును ప్రయత్నింపబూనుకొందురా?

పాశ్చాత్యానుకరణమా?

మన మాతృదేశ పురాతనాన్నత్యమును తూలనాచువారు శేటికి లక్షోపలక్షలుగ నున్నారు. వీరికి శేటి నాగరికతయే గొప్పదని యభిప్రాయము. మీదుమిక్కిలి పాశ్చాత్యనాగరికత సర్వధా అనుకరణీయము; కాని ప్రపంచమునంతయుదర్శించి మంచిచెడుగుగ్రహించిన యొక మహానుభావుడు (మహాతాగారు) ఇండియన్ రివ్యూపత్రికలో జేమివాయుచున్నాడు?

“జపాన్ శ్రీలవర భారతశ్రీలును తమ సాంఘిక, నైతిక, ఆధ్యాత్మిక, బాతీయాదర్శములకు చాలామట్టుకు విధేయులయియున్నారు. పాశ్చాత్యవైవాహికవిధానము మనపద్ధతులకన్న మంచిదనువారు ఎక్కడనో ఆరుదుగ నున్నారు.

దేశకాలానుసరణముగా సంఘమునుద్ధరించుటకు శ్రీల పూర్వాచారపరాయణత్వము అద్భుతగుణవనుట హాస్యాస్పదమే యగును. కీవితపర్యంతము పైనిర్లపత తమ్ము తమధర్మము యాచుటనుమానించుట, తమ పేరనే ఆస్తులను కల్గియుండుట మొదలగు హక్కులకయి కృషి పలుపుచున్నారు.

ఇటీవల లాహోరులోజరిగిన పాన్ ఆసియా శ్రీమహావేళములో కొందఱు మాటలాడుచు పాశ్చాత్య దర్శములకాని ధ్రువపదమడనియు, భారతదేశసమష్టి పటుంబవిధానమునకు పాశ్చాత్యవిధానమునకు హస్తీను కళాంతరమనియు భారతదేశాన్నత్యమును వెల్లడించిరి.

చలికాలమైనా కష్టకోనక్కరలేని ఉపాయము

అమెరికాలోని జూరల్ ఎలెక్ట్రిక్ కంపెనీ చెందిన దర్శియ. క. క్రీష్ణగారు, ఎలెక్ట్రిక్ ప్రక్క ఒకటి కనిపెట్టాడు. ఈ ప్రక్క మీద పడుకొంటే ఎంత చలికాలంలోనైనా ఏమీ కష్టకోనక్కరలేకుండానే వెచ్చగా ఉంటుంది. రెండు పలుచని ముప్పట్లు తోడించి వాటిమధ్య, నన్నని మెత్తనితీగ ఒకటి అంతటా సరిసమంగా పద్దకొని ఉండేటట్లుగా ఆర్లి తయారుచేకా దాయన ఈ కొత్తరకం ప్రక్క. కాళ్లదిమ్మన, తీగ లోకి విద్యుత్తు ప్రవేశపెట్టడానికి ఏర్పాటుంటుంది. మామూలుగా ఇళ్లలో విద్యుద్దీపాలు వెలిగించుకోడానికి వాడుకొనే శక్తినే పక్కలో ప్రవహింపజేయడానికి వాడవచ్చు. ఎటువచ్చి, దానిని ప్రత్యేకంగా తయారు చేసిన ఒక పెట్టెలోంచి ప్రవహింపజేసి 23 వోల్టులకై అయేటట్లు తగ్గించి ఆరకువారే పక్కలో ప్రవేశ పెట్టుకోవాలి. ఆ పెట్టెలో దిమ్మన చేతికి అండేటట్లుగా ఉంచుకొని, పక్కమీద ఒత్తిలి కాస్తమీట నిశ్చుకుంటే చాలు, అపాదమధ్యకే వాయిగా వెచ్చవారుంది. కంటస్కూటంతలా మునుగుపెట్టుకొని బాధపడ నక్కర్లేముండదు. చలి ఎంతఉన్నా సరిపడిన వెచ్చ కలిగేటట్లు చేసుకోడానికి మీటనువల్లనే ఏర్పా టుంటుంది. మనిషికి ఏవిధమైన అపాయమా లేకుండా కట్టుదిట్టాలన్నీ చేయబడ్డాయి యంత్రంలో. అవసరం లేనప్పుడు పక్కరీసి మడత పెట్టుకోవచ్చు. మాసిపోలే ఉతికించుకోనూవచ్చు. —విజ్ఞానం.

* * * *

అఖిలభారత స్త్రీసమావేశము-పండిత జవహరలాల్ నెహ్రూ:

ఒక స్త్రీసమావేశములో మాటలాడుచు నెహ్రూపండితుడు అఖిలభారత స్త్రీసమావేశసభ్యుల వైఖరులను పథకులను నిరసించుచు, “భారతస్త్రీ లెట్టి యభివృద్ధిబొందినను దానికి కారణము కాంగ్రెస్సేగాని యెట్టి ఉన్నతరంగియుల సంస్థ గాదు” అని నడిచెను.

ఈ వాక్యముల విచర్శించుచు మాదరకొరవ్రాస పత్రిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది:—

“నెహ్రూపండితుని యీనిచర్యలకు కొంత హద్దమాలీనవనవరము. అభివార్యులగు స్త్రీలును ఉన్నత పదవి న్నామించిన పురుషుల భార్యలును, ఈ సమావేశములలో నెక్కుడు పలుకుబడిగలవారనుట నిశ్చయము. కానీ సామాన్యస్త్రీలును పనిచేయువారునుగూడ ఈ సమావేశమున సభ్యులుగానుండుట గమనింప వలసియున్నది. కాంగ్రెసుసంస్థ పైతే మొకనాడు అట్టి ధనికవర్గమువారికి లోబడియుండెను. వేటికిని కాంగ్రెసుసామంతులలో ఖద్దరుధారీబులగు ధనికులుండుట యెల్ల రెయగుదురు.

రాజకీయముగా స్త్రీలకుగల స్థానమునకును వారి యభివృద్ధికిని చాలామట్టుకు కాంగ్రెస్సే కారణమని యుండలు ఒప్పుకోవలయును; కాని వారు పొందిన యభివృద్ధియంతటికిని కాంగ్రెస్ సోకటియే కారణమనుట పొరపాటు. బ్రహ్మసమాజము, అర్థసమాజము, అనేక సాంఘికసమస్థలు, అఖిలభారత స్త్రీసమావేశము, నారోజక్షాసమితి, వేపాసదనము, సరోజనలింగారి స్త్రీశ్రేయస్సమితి, ఇంకను నిట్టి పెక్కు ఇతరసంఘములు— ఇవి స్త్రీపురోభివృద్ధికారకములు.

గృహకృత్యములకు తోడ్పడు కాన్త్రముల నేర్పుటకు నొక ప్రత్యేకకళాశాల నిర్మించుకొనుట స్త్రీలకు హక్కులున్నవి. కారదావిల్లి, 'Age of Consent Bill', ఇవి కానవములగుటకు స్త్రీలెంతో కృషిసలిపారు.

రాజకీయముగా స్త్రీలదృష్టి యెట్టిదో గమనింపుడు. వయోజనపటింగు ఆధికారము, సమప్తి నియోజకవర్గములు, స్త్రీలకు స్థానము ప్రత్యేకింపబడ నక్కలు లేదనుట—అధఃసతితోద్ధరణము ఇవి.”

భారత

అర్పించునది

పాలసీదారులకు

కాంతి, శ్రమకరణీకరము

ప్రతినిధులకు

అభ్యుదయపూర్వకమైన స్వాతంత్ర్యశీకరము

ఈ యంకెలే సాక్షిభూతములు!

జరుగుచున్న వ్యాపారము	రు. 5,00,00,000
జీవితనిధి	„ 1,80,00,000
వార్షికాదాయము	„ 35,00,000
ఇవ్వబడిన క్లయిములు	„ 1,42,00,000

నూతనవ్యాపారము 1937 నెప్టేబరువరకు రు. 1, 60,00,000 మించుచున్నది

బోనస్

పూర్తి జీవితభీమా రు. 22-8.

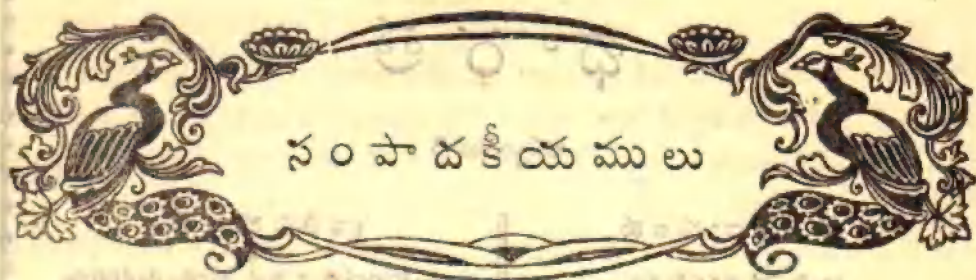
ఎంజ్-మెంటు భీమా రు. 17-8

భారత ఇన్సూరెన్స్ కంపెనీ లిమిటెడ్

దక్షిణ ఇండియా యందు ప్రాంతము:-

మదరాసు, మధుర, ఎర్నాకులము, కొలంబో,

బెంగళూరు, రాజమండ్రి, నెకంనరాబాద్ - డక్కన్.

సంపాదకీయములు

కొచ్చినుసంస్థానము: శ్రీలప్రాతనిధ్యము.

మొనగని యితర స్వదేశసంస్థానములు ఆ యాటంకమును దొలగించుగాక.

* * *

మి-లింగ్ - చీనా జపాను యుద్ధము.

నేను కొచ్చిను సంస్థానమునుండి వచ్చు చున్నవార్తలు ముదావహముగ నున్నవి. ఇంతవఱకు నీసంస్థానమున శ్రీలకు పురుషులతో సమానముగ ఎన్నికహక్కుగాని, శాసనసభయందు లెగిన ప్రాతనిధ్యముగాని లేకుండెడిది. ఈలోటును పూర్తిచేయుచు కొచ్చినుప్రభుత్వము శ్రీలకు పురుషుల వలెనే ఎన్నికహక్కు స్థిరపఱచియున్నారు. శాసనసభకు ఎన్నుకొనబడు ప్రతినిధులందు శ్రీలకై రెండుసానములు ప్రత్యేకింపబడినవి. శ్రీలకొనగబడిన యీఎన్నికహక్కు శాసనసభలందు తమ యిబ్బందులను చక్కతేసికొనుట కుపరించునని నమ్ముచున్నాము.

కొచ్చినుసంస్థానము ఛాందస సంప్రదాయముల వీడిదని నిన్ను మొన్నటివఱకు అఖిలభారతదేశము లెలంచుచుండెడిది, ఇట్టి సంస్కరణములా అవయశస్సును పూర్తిగా తొలగింప గలవు. తిరువాంకూరువంటి సోదర సంస్థానమువలెనే కొచ్చిను అన్నిటి యందును ముందంజవేసి ఇతరసంస్థానములకు మార్గదర్శియై యుండ కోరెదము. తమ ప్రభుత్వమునందు శ్రీలకు ప్రాతనిధ్య

నేటి చైనా అధ్యక్షుడగు చియాంగ్ - కే - షేక్ యొక్క సతీమణియే మి-లింగ్. ఐ - లింగ్, చింగ్ - లింగ్, మి - లింగ్ మువ్వరు అక్కచెల్లెండు. అనన్యశ్రేయ పులు, చార్లెసు సూంగ్ కుమరితలు; చైనా యభివృద్ధికి మూలకందములు. మువ్వరును అమెరికాయం దున్నత విద్య నభ్యసించి చైనాపురోవృద్ధికి మార్గములన్వేషించి, కార్యక్రమమునకు గడంగినవారు. వీరితో అగ్రజ ప్రకృతియు వర్తక, కార్మిక శాఖలకు మంత్రిగ నున్న డాక్టరు హెచ్. హెచ్. కుంగ్ ను విభాహమాడినది. రెండవ యామెయగు చింగ్ - లింగ్ చైనా ప్రజాప్రభుత్వనిర్మాతయు ప్రథమాధ్యక్షుడునునగు చైనా స్వాతంత్ర్య ప్రతిష్ఠాపనకై జీవితమంతయు పాటుబడిన సక్ - ఎల్ - సేక్ సతీమణి. భర్త మరణానంతర మి-మె భర్త యాశయముల వ్యాపింప జేయుటకై పాటుబడుచున్నది.

కనిష్ఠసోదరియగు మీ - లింగ్ యున్నత విద్యలబడసి చైనాకు వచ్చిపోతేనే సంఘ సంస్కరణముందు తీవ్రమైన కృషి చేయ ప్రారంభించినది. 1927 నందు ఇప్పటి యధ్యక్షుని జపానునందు వివాహమాడినది. అప్పటినుండియు నేటివరకు భార్యాభర్త లిరువురు చైనాదేశపు దౌన్నత్యమునకై పాటుబడుటే యానందముగ నెంచుచున్నారు. నేటి చైనాయుద్ధ సంఘనమితి యందు మీ-లింగ్ యొకసభ్యురాలు. ఇది యపూర్వము!

ఈమె స్వయముగ చైనాయందు జపాను గావించుచున్న దురంతదుర్మార్గులను హిందూపత్రికకు వ్రాయుచున్నది. ఆమె వ్రాతలందు ఆమె ఔన్నత్యము, ధైర్య సాహసములు, దేశభక్తి యుట్టిపడుచున్నవి. అన్యాయముగ తమదేశమును కబళింప దండెత్తిన, మాతృదేశమును రక్షింపజూను కొన శత్రువుల నడ్డగించిన సైనికుల హత మార్పవచ్చును. వారందఱు నుండిదులై యేయున్నారు. కాని యే పాపమెఱుగని - పసినిసుగులు, స్త్రీలు, పృథులు - ప్రజలను వేలకొలదిగ చిత్రవధకేయ టెందుకు? సంకలకొలదిసంవత్సరములుగా నిర్మొపబడిన వానిని భస్మీభూతమునర్చు టెందుకు? మీ-లింగ్ కు ఇందలి అంతర్జాము దెలి

యును. జపాను చైనాయందు భీభత్సములు చేసి ప్రజలను భయపెట్టి సంధికి మార్గము చూచుకొనదలంచినది. 'కాని తనపై న్యాయ బ్రతికియుండగా, తనప్రజలు చిత్రవధచేయ బడుచుండ యేదేశముసంధిచేసికొనగలదు?' అని మీ-లింగ్ యభిప్రాయము. 'నేనుచాల కాలమునుండియు సతిశ్రద్ధగా దేశభివృద్ధికి చేసిన నిర్మాణ కార్యక్రమ మంతయు సతి హేతుముగ నాశనము గావించబడినది' అని యామె చింతించుచున్నను, 'చైనాయందున్న అంతఃకలహములన్నియు సంతరించినవి. అంత్యమువరకు మేముండఱము గలసి పోరెదము' అని భీరత్వమును జూపుచున్నది. ప్రారంభించిన కొలదిరోజులలోనే చైనాను కలఱిపగల ననుకొన్నది జపాను. కాని ప్రారంభించినదానికి ప్రత్యూషమైకది. ఒక్కమారుగా గాకున్నను క్రమ క్రమముగా నన్నివిధముల నొత్తిడిగలిగించి జపానుకు గావలసినశాంతి చేయవచ్చునని మీ-లింగ్ యుద్దేశము.

ఇంతటి భీరత్వముతో విదేశవాస్యముల నెదుర్కొనుచున్న నిట్టి వీరవనితల భారత నాగీమణులు తప్పక గౌరవించుకొనియే మా నమ్మకము. అగుచో, జపానువస్తువుల నన్నింటిని బహిష్కరించుటకు వట్టుదల గల్గి యుందురుగాక.

ఈశ్వర సంకర ఆశ్వయుజ కార్తికములు

1937-వ సం॥ నవంబరు నెల

- 1 శ్రీ సా ఉ6-42 సాఉ11-31 వతె4-0 మొ5-41కు భా7-4 నరకచతుర్దశి
- 2 చతు॥ మం ఉ7-39 చిత్రపల్ల-43 వసా6-56 మొ8-39కు భా7-0 దీపావళి
- 3 అమా॥ బు ఉ8-50 స్వాప2-44వరా8-52 మొ10-37 భా6-56 ఆకాశదీప్తపారంభము
- 4 శు॥ సా గు ఉ10-28వసాసా4-46వరా10-0 మొ11-46భా6-52
- 5 వి॥ శు ప12-24అనూరా7-27వరా1-40 మొ3-29కు తృతీయతీర్థ భా6-48
- 6 శ్రీ శ ప2-32కేరాల10-4వర్జంలేదు భా6-44 శూన్యతీర్థ
- 7 వ॥ ఆ సా4-40మూరా12-39వతె6-56 మొ8-42కు వరా11-33 మొ1-19కుభా6-40నాగులచవితి
- 8 పం॥ సా సా6-37పూసారా3-3వతె11-13 మొ భా6-36
- 9 మ॥ మం ర8-16ఉసాతె5-4వతె11-43 మొ1-27భా6-31
- 10 స॥ బు రా9-31శ్రుతా 8వతె9-21 మొ11-4కుభా6-28
- 11 అ॥ గు రా9-59శ్రుతా6-36వతె10-47 మొ12-27భా6-20
- 12 న॥ శు రా10-28వతె7-42వసా3-5 మొ4-43కుభా6-16
- 13 ద॥ శ రా10-12శతక8-18వసా2-44 మొ4-20భా6-12
- 14 ఏ॥ ఆ రా9-24పూసారా8-25వసా5-56 మొ7-31కుభా6-8భాధనవీరవాదశి కుంభద్రాపుష్కర పారంభము
- 15 ద్వా॥ సా రా8-11ఉభాఉ8-6వరా7-48 మొ9-21కుభా6-4క్షిరాబిద్వాదశి
- 16 శ్రీ మం సా6-34శతక7-21ఆశ్వతె6-21వరా2-35 మొ4-7కు వృక్షీకభా8-25
- 17 చతు॥ బు సా4-40భతె5-1వసా8-25 మొ4-55భా8-20జ్వాలాగోరణము
- 18 పూ॥ ఓ గు సా2-32 కృతె3-26వసా4-13 మొ5-43కుభా8-16 తిథివ్యయం మహాకార్తిక
- 19 బ॥ సా శు ప12-14రా1-46వసా6-23 మొ7-52కుభా8-12 ద్వితీయతీర్థ
- 20 వి॥ శ ప9-54మూరా12-5వతె7-0 మొ8-29కుభా8-8
- 21 శ్రీ ఆ ఉ7-31చతివతె5-11అర్ధిరా10-27 ఉ7-55 మొ9-25కుభా8-5
- 22 పం॥ సా తె3-4పువరా8-59వతె9-43 మొ11-16కు వతె4-35 మొ6-6కు భా8-0
- 23 మ॥ మం రా1-11కృష్ణరా7-44వర్జంలేదు భా7-56
- 24 స॥ బు రా11-40అశ్రుతా6-46వతె8-1 మొ9-33కు భా7-52
- 25 అ॥ గు రా10-26వసా6-8వతె6-27 మొ8-1వరా2-58 మొ4-33కు భా7-48
- 26 న॥ శు రా9-45పుబ్బసా5-59వరా1-26వరా2-53కు భా7-44
- 27 ద॥ శ రా9-28ఉభాసా6-15వరా2-55 మొ4-34కు భా7-40
- 28 ఏ॥ ఆ రా9-45వరా7-0వతె3-26 మొ5-7కుభా7-36
- 29 ద్వా॥ సా రా10-30చిత్రరా8-14వరా3-11 మొ4-54కు భా7-32
- 30 శ్రీ మం రా11-48స్వారా10-0వతె1-6 మొ5-50కు భా7-28

ప్రాచ్యఖండ దర్శి లెంజీల్ అని ప్రసిద్ధిబడసిన

బే బి స రో జ

(నటించిన లెలుగు)

బాలయోగిని

శ్రీ మహాలక్ష్మి స్టూడియోవారు
ప్రదర్శించుటకుమిగులతత్సహపడుచున్నారు
కంటకమలమధ్య రమణీయమైన గులాబివలె
ఈలిద ప్రకాశించుచున్నది.

కమలమూరి, నగరాజకుమారి, డాక్టరు
వి. వి. రావు, ఆర్.జి. సత్యనారాయణ
మొదలగు అనేక యువతీయువక తారలు
ఇందు పాల్గొన్నారు.

క్రిస్టమస్ సీజన్ కు మిమ్మెల్ల
విస్మయమున ముంచెత్తుటకు దక్షిణ
దేశ ప్రఖ్యాత తియేటరులకు
వచ్చుచున్నది.

మ టు వ కు డు!

ఇది మద్రాసు యునైటెడ్ ఆర్టిస్టుస్ వారి
ఆమూల్యభూషణము

శ్రీ. కే. మబ్రహ్మణ్యం, బి.వి.వి.ఎల్., గాయమ
శ్రీ గూడవల్లి రామబ్రహ్మంగాయమ
దర్శకులుగ నున్నారు.

వివరములకీ చిరునామాకు వ్రాయుడు:-

ది మహాలక్ష్మి స్టూడియోస్ లిమిటెడ్

110 రాయపేట హైకోడ్డు, మద్రాసు.

తెలిఫోన్:- విడ్ ఫోర్, టెలిగ్రాఫ్:- 8361

పదకాలమును దెలుపు పట్టిక.

పాఠశాలకు ఏటా రూ. 280 నివసముల ప్రసవించెను. కడపటి బిడ్డమైన మొదటికినను సుమారు రూ. 2500 ను చీలుచును. గ్రంథశాలలోని పక్షి మొదటియే కి జరగెడిది కావున ఇతరుల కొరకు వచ్చినవియు ఉన్నవియు సరియైనవిగా భావించెను.

జనవరి అక్టోబరు	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5 6 7
ఫిబ్రవరి నవంబరు	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 1 2 3 4 5
మార్చి డిసెంబరు	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5
ఏప్రిల్ జనవరి	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4
మే ఫిబ్రవరి	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 1 2 3 4 5 6 7
జూన్ మార్చి	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5 6 1
జూలై మే	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 1 2 3 4 5 6 7
ఆగస్టు మే	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5 6 7
సెప్టెంబరు జూన్	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5 6 7
అక్టోబరు జూలై	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5 6 7
నవంబరు ఆగస్టు	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5 6 7
డిసెంబరు సెప్టెంబరు	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 1 2 3 4 5 6 7

జే. అగ్రవర్తియై శ్రీరాముఁ డరుగుచుండె, నువిద తనుమధ్య మధ్యమం దుండెనీత,
మహిత కోదండదండ సంభరణహస్తఁ డోలివెన్నంటె లక్ష్మణుఁ డొప్పుపేమ.

మానిని. సారములౌ నవసారసక్తై రవ సారభవాసిత భాసితకా
సారములుం దటినీతటిసైకత సంచరదంచిత చక్రయుగీ
వారములుఁ గిరిసుందరకందర పాతసుపూత ఝరీలహరీ
పూరములుఁ సునుమంజులకుంజక పుంజితగుంజ దళిందములుఁ.

కం. భీకరనూకర పృథు దర్శికర కాసరకరాగ విస్మృత హిమవ
చ్ఛీకర కరికేసరి నికరాకర గహ్వర వితాన మాదటఁగనుచుఁ.

శ్రీ మదాంధ్ర వాల్మీకిరామాయణము